

האומות המאוחדות
המשרד לתאום עניינים הומניטריים - OCHA
השטח הפלסטיני הכבוש

ענת, סיראל חלפי / המשרד לתאום עניינים הומניטריים 2011

חיים מפוצלים

סקירה כללית הומניטרית לשנת 2011
מאי 2012

ת.ד. 38712, ירושלים המזרחית 91386 | טל: +972 (0)2 582 9962 | פקס: +972 (0)2 582 5341 | www.ochaopt.org | ochaopt@un.org

במשך השנים הפיק המשרד לתיאום עניינים הומניטריים דוחות על המצב ההומניטרי בשטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ). דוחות אלה התבססו על גורמים מעוררי חשש על פי נושאים - הגבלות תנועה וגישה, עקירה בכפייה, הגדר - או סוגיות ספציפיות לאזורים גיאוגרפיים - עזה, שטח C, ירושלים המזרחית. הדוח הנוכחי, "חיים מפוצלים: סקירה כללית הומניטרית לשנת 2011", מייצג גישה חדשה למצב ההומניטרי בשפ"כ, משום שהוא מאגד את הגורמים המרכזיים לדאגה ברחבי השפ"כ במסמך אחד. גורמים אלה משקפים את סדרי הקדימויות לקידום שזיהו הצוות המקומי של סוכנויות האו"ם והארגונים ההומניטריים הלא ממשלתיים בשפ"כ, גוף התיאום ההומניטרי העיקרי עבור סוכנויות האו"ם והארגונים הלא ממשלתיים השותפים להן בשפ"כ.

בסך הכול מעריך הצוות המקומי של סוכנויות האו"ם כי המצב בשפ"כ נובע ממשבר בנושא הגנה על אזרחים על רקע סכסוך וכיבוש מתמשכים, אי-כיבוד של המשפט הבינלאומי, היעדר כמעט מוחלט של אחריותיות ומדיניות המערערת קשות את זכותן של קהילות פלסטיניות לחיות חיים נורמליים ובני-קיימא. לו היו הגורמים הללו מסולקים, יש לפלסטינים את מלוא היכולת, הארגון, ההכשרה והמוטיבציה לפתח את הכלכלה שלהם ולחיות חיים חופשיים מהתערבויות הומניטריות רחבות היקף. בראש סדר הקדימויות לטיפול בגורמי החשש שנמנו לעיל עמדו בשנת 2011: "אחריותיות ואחריות המדינה כצד ג'"; "חיים, חופש וביטחון"; "עקירה בכפייה"; "תנועה וגישה"; ו"מרחב הומניטרי".

דוח זה בנוי סביב קדימויות אלו, ונדרש לכל אורכו לשאלת האחריותיות. בנוסף על כך, חששות הקשורים לכוחות המשימה העיקריים - בריאות, חינוך, מים, תברואה והיגיינה ומזון/מחייה - מפורטים בפרקים נפרדים. רוב המידע המוגש כאן כבר השתקף במסמכים ובתוצרים אחרים של המשרד לתיאום עניינים הומניטריים. פרקי ההמלצות מזהים את הפעולות בטווח המיידי והארוך גם יחד שיש ליישם, בעיקר על ידי ממשלת ישראל, בכדי לשפר את המצב ההומניטרי ולתקן את גורמי החשש בסוגיית ההגנה.

התוכנית הינה לעדכן את הדוח על בסיס שנתי, ולספק מדדים רלבנטיים שיאפשרו לקהילה ההומניטרית לעקוב אחר מגמות והתפתחויות לצורכי קידום, ולאתר מגמות הומניטריות מתפתחות. אני מקווה ש"הסקירה הכללית ההומניטרית" תשמש הן ככלי מעשי לקידום והן כסקירה כללית מקיפה, או "צילום" של המצב ההומניטרי בשפ"כ בשנה נתונה. ככזו, מן הראוי שתשמש לא רק את הקהילה ההומניטרית, אלא את כל מי שמעוניין במציאת פיתרון בר-קיימא לסכסוך הערבי-ישראלי.

Maxwell Gaylard

United Nations Deputy Special Coordinator &
United Nations Resident / Humanitarian Coordinator

"השפעות המדיניות הישראלית על חייהם גורמות לפלסטינים תסכול עמוק. הם אינם יכולים לנוע באופן חופשי בשטח שלהם עצמם. הם אינם יכולים לתכנן את יישוביהם. הם מגורשים מבתיים. בתיים נהרסים באופן שוטף. איני מאמינה שלמרבית בני האדם בישראל יש מושג כלשהו על האופן שבו משתמשים במדיניות תכנון כדי לפלג יישובים ומשפחות ולהציק להם. הם עצמם לא היו רוצים שיתנהגו אליהם כך".

תת-מזכ"ל האו"ם לעניינים הומניטריים, הכרונית ולרי אימוס, מאי 2011.

ולשיקום זכויות יסוד. בגדה המערבית, הגבלות התנועה והגישה מיושמות באופן מפלה, משום שהוא מתמקד בעיקר בתושבים הפלסטינים, לתועלתה של אוכלוסיית המתנחלים.

מרחב הומניטרי

היעדרם של מעשי אלימות בהיקף נרחב בשנת 2011 הועיל אמנם ליכולתם של ארגונים הומניטריים להגיש סיוע, אולם תערוכת של הגבלות בירוקרטיות, פיסיות ומדיניות המשיכה לפגוע פגיעה משמעותית ביכולתם של גורמים הומניטריים לתפקד ולהגיש סיוע ברחבי השפ"כ. את המצב מחריף עוד יותר פיצולו של השפ"כ לשטחים מנותקים זה מזה - רצועת עזה, ירושלים המזרחית, "אזור התפרי" ויתר הגדה המערבית. אפילו אותם חלקים של הגדה המערבית המצויים בשליטת הרשות הפלסטינית (שטחי A ו-B) אינם רציפים, ומחולקים על ידי רצועות של שטח C.

בסך הכול במהלך, בעוד הרשות הפלסטינית ממשיכה ביוזמת בניית

והנהגים שאותם אוכפות הרשויות הישראליות. בשנת 2011 היו הן מספר המבנים שנהרסו (622) והן מספר בני האדם שנעקרו בכפייה (1,094) בגדה המערבית הגבוהים ביותר מאז החל המשרד לתיאום עניינים הומניטריים באיסוף שיטתי של נתונים סטטיסטיים, בשנת 2007. בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, הריסות בתים הן הסיבה הישירה למרבית העקירות בכפייה. עם זאת, שילוב של גורמים אחרים, כולל ביטול זכויות תושבות, אלימות מתנחלים, הגבלות תנועה והגבלות על תכנון ואיזור וגישה לשירותים ולמשאבים, תורם גם הוא לעקירה בכפייה של פלסטינים מיישוביהם, במיוחד בשטח C, שם נותרה בידי הרשויות הישראליות שליטה מלאה בכיטחון, בתכנון ובאיזור. ברצועת עזה היו מבצעים צבאיים ישראלים הסיבה העיקרית לעקירה בכפייה; על פי ההערכות, מתקפת "עופרת יצוקה" בשנת 2008/09, הותירה אחריה 15,000 עקורים בכפייה.

הגבלות על תנועה וגישה

את התנועה והגישה בשפ"כ מגביל שילוב של מכשולים פיסיים - בעיקר הגדר ומחסומים - ומגבלות בירוקרטיות, כמו היתרים ואזורים הגישה אליהם מוגבלת. מערכת רב-שכבתית זו פוגעת בזרימת בני אדם וסחורות כאחד אל רצועת עזה; בין עזה לגדה המערבית; בתוך הגדה המערבית עצמה, ואל תוך ירושלים המזרחית מיתרת השפ"כ. כן פוגעות הגבלות אלו בגישתה של האוכלוסייה הפלסטינית לשירותים - בריאות, חינוך ודיוור, ובנוסף הן מצמצמות את יכולתם של ארגונים מקומיים ובינלאומיים לספק סיוע לאוכלוסיות הפגיעות והחלשות ביותר. ברצועת עזה, המצור ממשיך להוות מכשול עיקרי לגישה, להתאוששות כלכלית

היסקירה כללית הומניטרית לשנת 2011 עוסקת בקדימויות קידום מרכזיות שזיהה הצוות המקומי של סוכנויות האו"ם והארגונים ההומניטריים הלא ממשלתיים בשפ"כ, גוף התיאום ההומניטרי העיקרי עבור סוכנויות האו"ם ושותפיהן הארגונים הלא ממשלתיים בשפ"כ גם יחד. הדוח מזהה את המגמות הבאות בתחומי הקדימות המרכזיים:

חיים, חופש וביטחון

בשל המדיניות והנהגים הקשורים לכיבוש המתמשך, כמו גם בשל התפרצויות תקופתיות של מעשי איבה, מתמודדים אזרחים פלסטינים ברחבי השפ"כ עם סכנות לחייהם, לביטחונם ולרכושם. בסך הכול, בשנת 2011 נצפתה עלייה במקרים של הרג ופציעה של פלסטינים בידי הצבא הישראלי. בגדה המערבית ניכרה, בנוסף, גם עלייה משמעותית באלימות במעורבות מתנחלים, שכוונה הן כלפי בני אדם והן כלפי רכושם. גם אזרחים ישראלים מתמודדים עם סכנת טילים ופצצות מרגמה שפלגים חמושים פלסטינים יורים בלא הבחנה לעבר דרום ישראל, אף שמספר הנפגעים ישירות מירי זה הינו קטן יותר. ההקשר שבו אזרחים נהרגים או נפצעים יכול אמנם להשתנות, אבל המכנה המשותף הפוגע בכל קורבנותיהם של מעשי אלימות בלתי חוקיים הינו היעדר אחריות נרחב, וכן תרבות של אי-ענישה, הנובעת מאי-כיבוד המשפט הבינלאומי על ידי שני הצדדים, ומהימנעותן של הרשויות הישראליות מאכיפת החוק.

עקירה בכפייה

עקירה בכפייה מייצגת סיכון גובר לקהילות פלסטיניות חלשות וכגיעות בשפ"כ, כתוצאה מן המדיניות

המדינה באותם חלקים של הגדה המערבית הנתונים לשליטתה (שטחים A ו-B), במהלך שנת 2011 נמשך פיצולו של השטח הפלסטיני הכבוש. רצועת עזה נותרת מבודדת, הלכה למעשה, בגין המצור, כאשר על תנועת בני אדם וסחורות, במיוחד מהגדה המערבית, מוטלות הגבלות קשות - עובדה הנוגדת את התחייבותיה של ישראל במסגרת

הסכמי אוסלו, להכיר ברצועת עזה ובגדה המערבית כבייחידה טריטוריאלית אחת". ירושלים המזרחית - שמסורתית שימשה מוקד החיים המדיניים, המסחריים, הדתיים והתרבותיים לכל האוכלוסייה הפלסטינית בשפ"כ - מנותקת יותר ויותר מיתרת הגדה המערבית ורצועת עזה, בשל מדיניות ונהגים שאימצה ישראל לאחר סיפוחה החד-

צדדי את העיר ב-1967. יתר הגדה המערבית מפוצל עוד יותר באמצעות מערכת מורכבת של הגבלות פיסיית ובירוקרטיות, המתרכזות סביב אי-יכולתם של פלסטינים לבנות או לפתח משאבי אדמה ומים, במיוחד בשטח C, והרחבתן המתמשכת של התנחלויות.

המלצות

לעשרות שנות סכסוך שהאוכלוסייה האזרחית בשפ"כ סבלה וסובלת מהן נודעת השפעה חמורה ושליטת על כל היבטי החיים. רבים מגורמי החשש ההומניטריים המתוארים בדוח זה קשורים ישירות לאי-יכולתם של כל הצדדים לכבד את המשפט הבינלאומי ולהבטיח לאזרחים הגנה וכבוד. מצב הזה החמיר עוד יותר בשל היעדר אחריות ותרבות אי-ענישה נרחבת ורווחת, שהתירו לאלימות ולהפקעת אדמה ומשאבים להימשך באין מפריע. מגמות אלו יש לעצור ולבטל.

לאוכלוסייה הפלסטינית יש היכולת והעמידות - בעזרת תמיכה בינלאומית מתמשכת - להתאושש תוך זמן קצר יחסית משנים של סכסוך וכיבוש, בתנאי שזכויותיה יכובדו במלואן ושיכולתה לקיים את מחיתה תזכה לתמיכה. שיפור בכיבודו של המשפט הבינלאומי יסייע מאוד לטפל במרבית הגורמים היוצרים פגיעות ותלות הומניטרית בשפ"כ, יקל את ההתאוששות ויאפשר לאוכלוסייה לשקם את חייה עד להשגתו של פיתרון בר-קיימא יותר. מטרתו של דוח זה הינה לתרום למטרה זו, בהגשת החששות ההומניטריים העיקריים והסיבות שבשורשיהם, ובהצעת המלצות לפיתרון.

חיים, חופש וביטחון

1. סקירה כללית

אזרחים פלסטינים ברחבי השפייכ מתמודדים עם סיכונים משמעותיים לחייהם, לביטחונם ולרכושם, כתוצאה מסוגי מדיניות הקשורים בכיבוש, בנוסף על מעשי איבה. בסך הכול, ב-2011 נצפתה עלייה במקרי הרג ופגיעה של פלסטינים בידי הצבא הישראלי. בגדה המערבית ניכרה גם עליה משמעותית באלימות במעורבות מתנחלים, שכוונה הן נגד בני אדם והן נגד רכושם.

על פי נתוני המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, ב-2011 נהרגו 121 פלסטינים (15 מהם ילדים) ו-2,110 נפצעו (מהם 425 ילדים) בתקריות הקשורות ישירות בסכסוך. רוב

מקרי ההרג התרחשו בעזה (108 לעומת 13), ואילו רוב מקרי הפגיעה התרחשו בגדה המערבית (1,643 לעומת 467). נתונים אלה מייצגים עלייה של כמעט 30 אחוזים לעומת המספר הכולל של נפגעים בשנת 2010, שבה נהרגו 86 פלסטינים ו-1,536 נפצעו. בעזה היו מרבית ההרוגים בשנת 2011 אנשי פלגים חמושים (59 לעומת 49), אבל רובם הגדול של הפצועים היו אזרחים (406 לעומת 61 חמושים). בשנת 2010 היה מספר החמושים הפלסטינים שנהרגו כפול ממספר ההרוגים מקרב האזרחים (48 לעומת 24); ברם, בשנת 2011 היה מספר

ההרוגים החמושים גבוה רק ב-17 אחוזים ממספר האזרחים ההרוגים.

מספר ההרוגים הישראליים בגדה המערבית עלה לעומת 2010 (8 לעומת 6), אבל במספר ההרוגים כתוצאה ממעשי איבה הקשורים בעזה ניכרה ירידה קלה (4 לעומת 3). בנוסף לכך, ארבעה ישראלים (3 אזרחים וחיל אחד) נהרגו כתוצאה מפעילות של קבוצות חמושים פלסטינים שפעלו מתוך רצועת עזה, לעומת 5 הרוגים ב-2010. עם זאת, במספר הטילים מתוצרת מקומית שנורו בלא הבחנה מעזה לישראל ניכרה עלייה.¹

2. הגדה המערבית

2.1 אלימות במעורבות מתנחלים

אלימות במעורבות מתנחלים בגדה המערבית כוללת תקיפה גופנית; הצקה; השתלטות על וגרימת נזק לרכוש פרטי; חסימת גישה לשטחי מרעה ושטחים חקלאיים; ומתקפות על בהמות משק ועל אדמה חקלאית.² ההסלמה הקשה ביותר באלימות מתנחלים בשנת 2011 אירעה במרס, חודש שבו רשם המשרד לתיאום עניינים הומניטריים 78 תקריות (הן מתקפות גופניות והן נזק לרכוש), רובן בעקבות ההרג של משפחה ישראלית בת חמש נפשות (מהן שלושה ילדים) בהתנחלות איתמר (נפת שכם) בידי שני פלסטינים מהכפר הסמוך, עוורתא.³ כפי שתואר בפרק העוסק ב"עקירה בכפייה", סכנת עקירתן בכפייה של משפחות פגיעות וחלשות כתוצאה מאלימות מתנחלים הינה סוגיה המעוררת חששות גוברים. אלימות מתנחלים יוצרת לחץ על קהילות פלסטיניות מסוימות, במיוחד כשהיא מצטרפת

לקשיים אחרים, כמו הגבלות גישה ותנועה והריסות בתים.

2.2 הפגנות

מספר משמעותי ממקרי הפגיעה של פלסטינים (45 אחוזים) בגדה המערבית התרחש כתוצאה מעימותים עם כוחות ישראלים במהלך הפגנות. ב-2011 היו עימותים כאלה אחראים למותם של שני פלסטינים ולפגיעתם של 742, וכן לפגיעתם של 15 ישראלים ו-16 נתינים זרים שהשתתפו בהפגנות לאות סולידריות עם הקהילות הפלסטיניות. הפלסטינים מקיימים באופן קבוע הפגנות, במחאה על הגבלות גישה שמטילות הרשויות הישראליות כדי להגן על התנחלויות ולהבטיח מרחב לפיתוחן. ההפגנות הללו כוללות הפגנות נגד הגדר, המתקיימות בכפרים בלעין ונעלין, ליד גוש ההתנחלויות מודיעין עילית (נפת רמאללה), ההפגנות נגד הסגר המוטל על הכניסה הראשית לכפר כפר קדום שליד התנחלות קדומים (נפת קלקיליה), והפגנות במחאה

בשנת 2011 היו מתנחלים אחראים לשלושה מקרי הרג ול-183 מקרי פגיעה, בנוסף על 290 תקריות שגרמו נזק לרכוש פרטי פלסטיני. נתונים אלה מייצגים עלייה משמעותית לעומת שנת 2010, שבה היה מקרה הרג אחד ו-109 מקרי פגיעה, וכן 243 תקריות שכוונו נגד רכוש פרטי פלסטיני.

נגד הגבלות הגישה לאדמה חקלאית השייכת לכפר בית אומר, ליד התנחלות כרמי צור (נפת חברון).

הפגנות אחרות נערכות במחאה על פעילויות מתנחלים המתקיימות בהגנת הרשויות הישראליות. הגדולה והסדירה מבין ההפגנות הללו ממשיכה להתקיים בכפר א-נבי סאלח, במחאה נגד ההשתלטות של מתנחלים מהתנחלות חלמיש הסמוכה (נפת רמאללה) על אדמות פרטיות ומעיינות מים. הפגנות דומות, אף כי תכופות פחות,

התקיימו גם בכפרים סביב העיר שכם שנפגעו ממתקפות ומהפחדות שיטתיות על ידי מתנחלים. העימותים מאופיינים בדרך כלל בשימוש בגז מדמיע, רימוני הלם ותרסיס פלפל, וכן בתקיפה גופנית על ידי כוחות ישראלים, בצד יידי אכנים על ידי מפגינים. כן השתמשו כוחות ישראלים גם בקליעי מתכת מצופים בגומי ובתחמושת חיה, אך

כי בתכיפות פחותה. מספר ארגוני זכויות אדם פלסטינים וישראלים טענו כי בכמה מן ההפגנות הללו השתמשו כוחות ישראליים בכוח מופרז, או שלא לצורך.

בסך הכול, תקריות שביצעו מתנחלים או הצבא הישראלי בהקשרים כמו הפגנות נגד השתלטות מתנחלים על אדמה, או הגדר, או עימותים

במעורבות מתנחלים, היו אחריות בממקרי הפגיעה בפלסטינים שאירעו בתקריות של סכסוך ישיר. תקריות אחרות בגדה המערבית, שהצבא הישראלי היה אחראי להן, התרחשו בהקשר של פשיטות ליליות על בתים פלסטיניים, אחרי התקפות נגד חיילים ישראלים במחסומים או במהלך סיורים שגרתיים.

3. עזה

3.1. מבצעים צבאיים

ברצועת עזה התרחשו המתקפות בעיקר בהקשר של מעשי איבה בין פלגים פלסטינים חמושים (בעיקר פלגים שאינם נתונים למרות חמאס) לבין כוחות ישראלים. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים רשם בשנת 2011 שני גלים עיקריים של מעשי איבה: במרס-אפריל, כאשר 97 אחוזים מן הפצועים ו-40 אחוזים מן ההרוגים היו אזרחים פלסטינים שלא היו מעורבים בלחימה, ובאוגוסט, כשמספר חמושים שהסתננו אל דרום ישראל דרך מצרים הרגו שמונה

ישראלים, ועוררו בכך מעגל של מתקפות ומתקפות-נגד בין פלגים בעזה לבין כוחות ישראלים. בניגוד לאוכלוסייה הישראלית בדרום ישראל, לרשות האוכלוסייה האזרחית בעזה לא עומדים מקלטים או מערכת התראה.

בשנת 2011 ירו פלגים חמושים פלסטינים בלא הבחנה, מדי שבוע, טילים מתוצרת מקומית ופצצות מרגמה לעבר יישובים רבים בדרום ישראל, וגרמו בכך למותם של שלושה אזרחים ישראלים ולפציעתם של 24 נוספים, עלייה חדה לעומת

שנת 2012, שבה נפצעו שני אזרחים ישראלים בתוך תחומי ישראל.⁴ בנוסף על כך, על פי הדיווחים, בקרב פלגים חמושים בעזה רווח הנהג לאחסן כלי נשק באזורים מאוכלסים בצפיפות, ולשגר מתוכם מתקפות טילים. מלבד העובדה שזו הפרה של המשפט הבינלאומי, חושף נהג זה את האוכלוסייה האזרחית בעזה למתקפות ישראליות המתמקדות באזרחים אלה, כמו גם לסכנה של פיצוצים במקרי תאונות.

במילים שלו מחמוד אבו סמרה

הדברים המובאים להלן הם חלק מריאיון עם מחמוד אבו סמרה ז"ל, בן ה-12, שארגון החינוך, המדע והתרבות של האו"ם (אונסק"ו) קיים ב-10 באוגוסט 2011, שבוע בלבד לפני שהילד נהרג מפגיעת טיל גראד ששיגר פלג חמוש פלסטיני. הטיל החטיא את הגבול עם ישראל, פגע בביתו של הילד והרג אותו במקום. במתקפה נפצעו גם אמו ושלושה מאחיו, הבית נהרס ובית ספר בקרבת מקום ניזוק.

"בכל פעם שאני שומע רעשים חזקים אני פוחד ללכת לבית הספר. הורי מכריחים אותי ללכת לבית הספר, אבל אני רוצה כל הזמן לחזור הביתה בגלל כל הרעש שאני שומע סביב בית הספר. חוץ מזה, ליד בית הספר יש הרבה מקומות שכל הזמן יורים עליהם. הבניין בספינה מותקף כל הזמן. בפעם האחרונה שהם [הצבא הישראלי] פגעו בספינה החלונות בבית שלנו נשברו, ויכולתי לראות אש יוצאת מהבניין.

אני הולך ברגל לבית הספר. אני לא פוחד ללכת לבית הספר כי עוד הרבה ילדים הולכים איתי.

כשיש תקיפה אווירית אנחנו מסתתרים מתחת למדרגות. ילד אחד נפצע בטעות מרסיס שנשאר על הרצפה. הרסיס פצע אותו בעין. זה היה במשך הלימודים.

בבית הספר יש הרבה רסיסים מרקטות וטילים שהישראלים ירו. אני מתרחק מהם, אבל אני רואה הרבה ילדים שמתקרבים אליהם, וחלק מהם מחזיקים אותם ומתחילים לשחק, ואפילו זורקים אותם על השני."

ריאיון שקיים ארגון החינוך, המדע והתרבות של האו"ם (אונסק"ו) בבית הספר אל קסטינה, כחלק מתוכנית החינוך להגנה של אונסק"ו - הפחתת סיכוני אסונות הנובעים מהסכסוך לבתי ספר פגיעים בעזה

צילום על ידי UNESCO

3.2 גישה לאזורים מוגבלים

יותר מ-23 אחוזים ממקרי ההרג ו-45 אחוזים ממקרי הפגיעה בעזה התרחשו באזורים שהגישה אליהם מוגבלת, שטחי יבשה במרחק של עד 1,000/1,500 מטרים מגדר הגבול, ושטחים ימיים במרחק של עד שלושה מיילים ימיים מהחוף, שבהם אוכפת ישראל הגבלות גישה (ראו הפרק העוסק ב"יתנועה וגישה"). הגבלות הגישה לאזורים אלה נאכפות בעיקר באמצעות פתיחה ברירות אזהרה לעבר בני אדם הנכנסים אליהם, אף שהרשויות הישראליות לא הודיעו לאוכלוסייה המושפעת לרעה מכך מהו היקפם המדויק של השטחים המוגבלים, ובאילו תנאים הכניסה אליהם מותרת או אסורה.

אף שהמספר הכולל של מקרי ההרג בשטחים שהכניסה אליהם מוגבלת

ירד בחמישים אחוזים בשנת 2011 לעומת שנת 2010 (מ-51 ל-26), הירידה נובעת מירידה דרמטית במספר ההרוגים מקרב אנשי הפלגים החמושים (מ-39 ל-4), המשתמשים בשטחים המוגבלים ליד גדר הגבול לביצוע פעילויות צבאיות נגד מטרות ישראליות. יחד עם זאת, המשרד לתיאום עניינים הומניטריים רשם עלייה של 43 אחוזים בשיעור מקרי ההרג של אזרחים פלסטינים (12 לעומת 22). גם בדפוס מקרי הפגיעה ניכרת מגמה זהה: עלייה של 22 אחוזים בקרב הנפגעים האזרחים, לעומת ירידה של כ-90 אחוזים במספר הנפגעים מקרב פלגים חמושים, בהשוואה לשנת 2010.

הסיכון לחייהם ולביטחונם של ילדים פלסטינים באזורים שהגישה אליהם מוגבלת מדאיג במיוחד. ילדים שהיו

במשך שנת 2011 נרשמו לפחות 72 תקריות שבהן התמקדו כוחות ישראלים בדייגים, וכן נרשמו לפחות 36 מקרי נזק לציוד דיג. ארבעים ושלושה דייגים נעצרו ונחקרו על ידי כוחות ישראלים. בכל המקרים שוחררו הדייגים הפלסטינים לאחר מכן, אבל החרמת סירות הדיג הסבה להם הפסדים כלכליים כבדים.⁵

בדרכם לבית הספר נפלו קורבן לאלימות המתרחשת באזורים שהכניסה אליהם מוגבלת, וכן נפגעו מבנים המשמשים לחינוך. בשל המצור והמצוקה הכלכלית, ילדים נשלחים לעבוד כדי לסייע בפרנסת משפחותיהם, לרבות באיסוף חצץ וגרוטאות מתכת באזורים התעשייתיים שליד אזור הגבול, שם

סיכונים באזורים שהגישה אליהם מוגבלת

Shaaban Qarmout next to his former house. Photo taken on the day he was killed.

שעבאן קרמוט בן השישים ושבע היה חקלאי מעזה, אך לחמישה וסב לנכדים, שעבד במשך עשרים וחמש שנים את אדמתו בבית חנון, הממוקמת כעת ליד גדר הגדול בשטח שהכניסה אליו מוגבלת. ב-10 בינואר 2011 נורה קרמוט למוות בעת שעבד את אדמתו ליד הבית בו התגורר בעבר עם משפחתו, הממוקם במרחק 600 מטרים בלבד מהגדר. בנו בן ה-20 חיאלד היה עימו כשמת.

מספר חיאלד: "בשעות הבוקר המוקדמות אנחנו שומעים בדרך כלל קולות ירי מהמגדלים, רק כמה קליעים שנועדו להרתיע צידי ציפורים ולהרחיק אותם מהגדר, אבל באותו בוקר לא שמענו ולא ראינו שום דבר משונה או חריג.

נאחרי ארוחת הצהריים] הלכתי למרחק 200 מטרים מדרום לבית, כדי לאסוף קצת פסולת בניין. בדרך שמעתי שריקה של כדורים שחלפו לידי... ואז שמעתי את אבא שלי קורא לי... [אבל] לא היה לי מושג איפה הוא, ולכן רצתי אל תוך הבית לחפש אותו. מצאתי אותו שוכב על גבו במרחק כ-13 מטרים מהבית.

כשהגעתי אליו לא היו יריות במקום. ברגע שהזזתי אותו הוא התחיל לירוק דם... אחר כך רצתי אל קבוצה של אנשים שאספו פסולת בניין עם מחפר, במרחק כ-300 מטרים מדרום לנו. הם באו ואנחנו לקחנו את אבא שלי על המחפר לכיוון בית החולים... בבית החולים אמרו לי בהתחלה שאבא שלי נפצע, אבל אני הייתי בטוח שהוא מת. הוא נפגע משלושה כדורים - שניים בצוואר ואחד בגב. החמור שהיה לידי לא נפצע.

עכשיו אני פוחד מדי לחזור לאדמה. זה היה מקור ההכנסה היחיד של המשפחה שלנו. לא היה שום דבר שיכול היה לגרום לתקרית הזו. אני לא יודע למה הוא נורה. בסך הכול עיבדנו את האדמה שלנו."

צילום על ידי GVC 2011

העצומים בעזה. בשנת 2011 נהרגו בתקריות במנהרות 36 עובדים, מהם ילד אחד, ו-54 עובדים, שניים מהם ילדים, נפצעו. מרבית מקרי ההרג מתרחשים כתוצאה מהתמוטטויות של מנהרות, התחשמלויות, פיצוצים של מיכלי גז ותקיפות אוויריות ישראליות.

3.3 פעילות במנהרות

כמה אלפי בני אדם, חלקם ילדים, מסכנים את חייהם בהברחת סחורות מבעד למנהרות העוברות מתחת לגבול עזה עם מצרים. תעשיית המנהרות המשגשגת הינה תוצאה ישירה של ההגבלות המתמשכות על ייבוא חומרי בניין, היעדר הזדמנויות תעסוקתיות, וצרכי השיקום

הם חשופים לסכנת ירי וכפיעה. בשנת 2011 נהרגו בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת תשעה ילדים, בנוסף על 67 ילדים שנפצעו, עלייה דרמטית לעומת 2010, שבה נהרגו ארבעה ילדים ו-38 נפצעו. בנוסף על כך, בשנת 2011 ניזוקו לפחות שלושה בתי ספר בנין מבצעים צבאיים באזור.

4. מעצרים וכליאה בגדה המערבית

ושיטות חקירה המבוססות על גרימת כאב. במספר העצורים המנהלים הפלסטינים המוחזקים בידי ישראל ניכרה עלייה חדה, מ-219 בינואר 2011 ו-309 בינואר 2012.⁸

הרשויות הישראליות, שבמסגרתו ניתן להחזיק עצירים לפרקי זמן בלתי מוגבלים המתחדשים שוב ושוב, וזאת בהתבסס על מידע חשאי, בלא אישום או משפט, וכן דיווחים על צרות שונות של התעללות, ובמקרים מסוימים אף עינויים, לרבות הכאות

מעצר שרירותי וכליאה, התעללות במהלך כליאה (לרבות בילדים, כנשים ובנבחרי המועצה המחוקקת הפלסטינית) ואי-כיבוד ההליך הנאות וערובות למשפט הוגן ממשיכים לעורר חששות קשים. חששות אלה כוללים במיוחד מקרים של מעצר מנהלי בידי

בשנת 2011 ניהלו כוחות ישראלים כ-4,200 מבצעי חיפושים ומעצרים ברחבי הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית ושטחים הנמצאים רשמית בשליטה פלסטינית, שבמהלכם עצרו יותר מ-3,000 פלסטינים. נפת ירושלים, שבה בוצעו כמעט 750 מעצרים, הייתה המוקד העיקרי למעצרים, שברבים מהם היו העצורים ילדים. נכון לסוף ינואר 2012 הוחזקו בידי הרשויות הישראליות כ-4,377 פלסטינים, בגין מעשים, או חשד למעשים, שבוצעו בקשר לסכסוך הישראלי-פלסטיני. אוכלוסייה זו כוללת 166 ילדים (22 מהם מתחת לגיל 16), 5 נשים, 426 אסירים מרצועת עזה (שאינם זכאים לביקורי משפחות מאז 2007) וכ-309 אחרים המוחזקים במעצר

מנהלי, ביניהם 24 מחברי המועצה המחוקקת הפלסטינית.⁹

את המתקנים ודי זמן ומידע הדרושים להכנת הגנה ראויה לשמה.¹⁰

יתרה מכך, אין מודיעים לעצירים על זכותם שלא להליל את עצמם; תחת זאת מדווחים ארגונים לזכויות אדם כי בעת החקירות מופעל על הנאשמים לחץ גופני ופסיכולוגי ניכר לחתום על הודאות. צורות ההתעללות שעליהן דווח כוללות: הכאות ואיומים, מניעת שינה, כפיתה בתנחות מכאיבות, כפיתה ממושכת באזיקים, וכן איומים על בני משפחה ובמקרים מסוימים מעצרים במהלך התקופה מוחזקים עצורים רבים לעיתים קרובות בתאים קטנים וחסרי חלונות, בתנאים היגייניים קשים ביותר, מקבלים אוכל מאיכות גרועה ונשללת מהם גישה מספקת

חשש מרכזי בכל הנוגע לאסירים הינו מניעה של הזכויות להליך נאות במהלך משפטם והרשעתם במערכת בתי המשפט הצבאיים הישראלית. מערכת זו חלה על מרבית תושביה הפלסטינים של הגדה המערבית, למעט תושבי ירושלים המזרחית: על המתנחלים וההתנחלויות בגדה המערבית חל למעשה החוק האזרחי הישראלי. חששות נוספים כוללים את העובדה ששופטי בתי המשפט הצבאיים, שבעצמם הינם קציני צה"ל, אינם עצמאיים בפעולתם; כי אין מיידעים מייד את הנאשמים ואת עורכי דינם על האישומים נגדם; וכי הנאשמים ועורכי דינם אינם מקבלים

משבר אחריותיות

אף שההקשר שבו אזרחים נהרגים או נפצעים ורכושם נהרס או ניזוק משתנה, המכנה המשותף הפוגע בכל הקורבנות של מעשי אלימות לא חוקיים הינו משבר אחריותיות רחב היקף. משבר זה מאופיין בהיעדר סעד משפטי יעיל להפרות - בראש ובראשונה חקירות יעילות ופיצוי לקורבנות. לא זו בלבד שהיעדר האחריותיות מונע עשיית צדק עם הקורבנות, אלא שהוא חוסם גם מנגנון, העשוי להתגלות כיעיל, להרתעה מפני הפרות עתידיות. על אף ההתפתחות החיובית באפריל 2011, כשהצבא הישראלי החל ליזום באופן אוטומטי חקירה פלילית של תקריות שנגרמו על ידי כוחות ישראלים והביאו למוות של אזרחים פלסטינים בגדה המערבית, גם אמצעי זה עדיין מותיר פוטנציאל נרחב לאי-ענישה בשפי"כ. כפי שהוסבר בהודעה על המדיניות החדשה, היקפה ויישומה מוגבלים: היא אינה חלה על תקריות שבהן נהרגים אזרחים ברצועת עזה; או על תקריות המתרחשות בגדה המערבית אשר "אירעו במהלך פעילות בעלת אופי לחימתי מובהק (דוגמת חילופי אש)"; או על תקריות המביאות לפציעתם של אזרחים בגדה המערבית או בעזה.⁶ בכל המקרים הללו יישך יישומה של "חקירה מבצעית" פנימית, אשר אינה עונה על אמות מידה בסיסיות של מיידיות, יסודיות, עצמאות ויעילות, כנדרש על פי תקנים בינלאומיים.

בנוסף על כך, במרבית המקרים ממשיכות הרשויות הישראליות שלא לאכוף את שלטון החוק בתגובה למעשי אלימות של מתנחלים נגד פלסטינים. האמצעים של השיטה הקיימת, לרבות הדרשה שפלסטינים יגישו תלונות בתחנות משטרה השוכנות בתוך התנחלויות, פועלים במובהק נגד שלטון החוק, משום שהם מרתיעים פלסטינים מהגשת תלונות. בסך הכול, במרבית התיקים הנוגעים למתקפות שביצעו מתנחלים, חקירות פליליות נסגרות בלא הגשת אישום.⁷ הסיבה השורשית של תופעת אלימות מתנחלים הינה המדיניות בת עשרות השנים שנוקטת ישראל, שבמסגרתה היא מאפשרת לאזרחיה להתנחל באופן בלתי חוקי בתוך שטח פלסטיני כבוש, מדיניות שתרבות אי-הענישה שהיא מקדמת תורמת לאלימות המתמשכת. מתוקף החוק ההומניטרי הבינלאומי וחוק זכויות האדם הבינלאומי, ישראל מחויבת למנוע מתקפות על אזרחים או על רכושם, ולהבטיח שכל התקריות של אלימות מתנחלים יחקרו באופן יסודי, חסר פניות ועצמאי.

לדברי המשרד הפלסטיני לענייני אסירים, מספר הפלסטינים שנאסרו מאז 1967 הגיע ל-800,000. כתוצאה מכך, ליותר מ-70 אחוזים מהמשפחות הפלסטיניות היה בשלב כלשהו לפחות בן משפחה אחד שנאסר. מרבית האסירים הם גברים, ולעיתים קרובות מפרנסים יחידים של משפחותיהם, עובדה הפוגעת פגיעה משמעותית במצבה הכספי של המשפחה.

אינם מבינים. החששות הללו נמשכו למרות שב-2009 הקימה ישראל בית משפט צבאי לנוער. ב-90 אחוזים בקירוב מהמקרים ילדים אינם משוחררים בערבות.³¹

באוקטובר שוחרר החייל הישראלי גלעד שליט במסגרת הסכם חילופי אסירים, בתמורה לאסירים פלסטינים, לאחר שהוחזק 5 שנים בשבי בעזה. שליט הוחזק כל משך מעצרו בלא קשר עם העולם החיצון, וכן נמנעו ממנו ביקורים של הצלב האדום הבינלאומי.

חודש כמעט 200 ילדים בממוצע.²¹ אף שהצבא הישראלי הוציא פקודה שבה הועלה גיל הבגירות לפלסטינים ל-18 (גיל שקודם לכן היה 16), הרי שבכל האמור בענייני ביטחון, היחס לילדים אינו מביא בחשבון את גילם, צורכיהם והנסיבות המיוחדות שלהם. רוב הילדים נעצרים במהלך כשיטות שהצבא הישראלי מבצע בבתייהם באמצע הלילה, ונכפתים באזיקוני פלסטיק תוך הפרה של נהלים שהצבא הישראלי החיל באפריל 2010. הם נחקרים בלא שבמקום יהיה נוכח בן משפחה או עורך דין, ורק במקרים נדירים מתועדות חקירות ילדים בווידיאו. ילדים עצורים מדווחים בעקביות על התעללות במהלך המעצר והחקירה ועל הפעלת לחצים שיחתמו על הודאות בעברית, שפה שמרביתם

לטיפול רפואי איכותי. כמעט בכל המקרים עורך דינו של הנאשם אינו מורשה להיות נוכח במהלך החקירה, ורוב העצירים ימתינו שבועות לפני שיוכלו להיפגש עם עורך דין.

כן מדווחים ארגונים לזכויות אדם על היעדר כמעט מוחלט של אחריותיות בגין התעללות לכאורה בעצירים פלסטינים בעת חקירתם: על פי דוח משותף של ארגוני זכויות האדם הישראליים "בצלם" ו"המוקד", בין 2001 ל-2010 הוגשו למשרד המשפטים 645 תלונות של נחקרים בנוגע ליחסם של חוקרי השב"כ הישראלי לעצורים פלסטינים, מבלי שאף אחת מהתלונות הללו תוביל לפתיחה בחקירה פלילית.¹¹

מעצר וכליאה של ילדים ממשיכים לעורר חשש מיוחד. לדברי "האגודה הבינלאומית לזכויות הילד/ מדור פלסטיני", מדי שנה נעצרים בגדה המערבית 700 ילדים פלסטינים בקירוב, בגילים שבין 12 ל-17, ומובאים לדין בבתי המשפט הצבאיים, בעיקר באישום של ידוי אכנים. ב-2011 הוחזקו במעצר מדי

האוכלוסייה האזרחית בשפ"כ ובישראל זכאית להגנה ולכבוד בכל זמן שהוא. שני הצדדים חייבים לעשות את כל המאמצים להבטיח כי אזרחים יהיו מוגנים מהשפעותיהם של מעשי איבה וסיכונים אחרים לחייהם, לחופש שלהם ולביטחונם. סיכונים אלה כוללים מתקפות ישירות ונטולות הבחנה במהלך מעשי איבה, כמו גם כל צורה של אלימות, התעללות או הצקה. בנוסף על כך, ככוח הכובש מחויבת ישראל להבטיח את הסדר והביטחון הציבוריים, לנהל את השטח לתועלתה של האוכלוסייה האזרחית, ובה-בעת לכבד זכויות בסיסיות ואת החוקים הקיימים. התנהלות כזו כוללת נקיטת צעדים מידיים שישומו קץ לאי-הענישה ויבטיחו את חקירתם של כל מעשי אלימות שהם נגד אזרחים פלסטינים ורכושם.

האמצעים שלהלן יתרמו תרומה משמעותית להגנה על החיים, החופש והביטחון של האוכלוסייה האזרחית, על פי המשפט ואמות המידה הבינלאומיים:

- הבטחת הסדר הציבורי והביטחון, והגנה על אזרחים מפני כל צורה של אלימות, התעללות והצקה בידי גורמים מטעם המדינה, גורמים שאינם מטעם המדינה או גורמים פרטיים. במיוחד יש לשים קץ למתקפות של מתנחלים נגד אזרחים פלסטינים ורכושם.
- נקיטת צעדים מידיים שישומו קץ לאי-הענישה ויבטיחו לקורבנות אלימות ולניצולים מאלימות גישה לצדק. צעדים אלה כוללים הבטחת גישתם של אזרחים להליכי הגשת תלונה, וחקירת מעשי אלימות במועד ובאופן יסודי, חסר פניות ועצמאי.
- הימנעות משימוש מופרז ולא מידתי בכוח במהלך מבצעי שיטור ואכיפת חוק, ונקיטת כל הצעדים האפשריים לצמצם למינימום פגיעה אישית או נזק לרכוש.⁴¹ יש לחקור כל האשמה בדבר שימוש שרירותי בכוח, או שימוש בכוח להתעללות, בידי אנשי צבא או אכיפת חוק.
- נקיטת צעדים שישומו קץ לכל מקרי מאסר ומעצר שרירותיים, לרבות השימוש המופרז במעצר מנהלי של פלסטינים. לכל העצירים יש להודיע מהי סיבת מאסרם בשפה המובנת להם, לתת להם גישה מיידית ליעוץ משפטי, ולאפשר לגוף משפטי מוסמך לבדוק את מעצרם. הליך נאות וערובות למשפט הוגן יש לכבד בכל עת.
- הבטחה שכל אדם שנשללה ממנו חירותו יזכה ליחס אנושי וזכויותיו יכובדו, כפי שקובעות אמות מידה בינלאומיות.⁵¹ במסגרת זו יש להבטיח שבעת מעצרם לא יהיו עצירים נתונים לכל צורה שהיא של עינויים, יחס אכזרי או לא אנושי, לרבות בידוד ממושך. יש לספק לכל העצירים די מזון, מים, ביגוד, מחסה וטיפול רפואי, ולהתיר להם לקבל ביקורים של קרובי משפחה.
- לוודא שילדים זוכים להגנה מיוחדת ונקיטת צעדים שיאפשרו, במידה הרבה ביותר הניתנת, את הישרדותם והתפתחותם בכל עת. מעצר או מאסר של ילדים צריך לשמש אך ורק כמוצא אחרון, לפרק הזמן הקצר ביותר ההולם, ותוך כיבוד ההליך הנאות וערובות למשפט הוגן. לכל ילד שחירותו נשללה ממנו יש להתייחס באופן הומאני, המביא בחשבון את צרכיו או גילו. במיוחד אין להחזיק שום ילד בכידוד או במעצר מנהלי, ויש להתיר להורים ללוות את ילדם ולהיות נוכחים, יחד עם עורך דין, בעת חקירה.
- בעת מעשי איבה, יש לוודא כי אזרחים או מטרות אזרחיות לא ייחשפו למתקפה ישירה או בלא הבחנה במידת האפשר, וכי אזרחים מוגנים מהשפעותיהם של מעשי האיבה. על כל הצדדים לסכסוך, לרבות ישראל והחמאס, לציית בכל עת למשפט הבינלאומי ולעקרונות ההבחנה, המידתיות ונקיטת אמצעי זהירות בעת מתקפה.
- מתן הכשרה והוראה מספקת לכוחות המזוינים ולעובדי ציבור אחרים, והתקנת נהלי משמעת, חקירה ושיפוט יעילים של הפרות לכאורה.
- בעזה, וידוא שאזרחים ואזורים אזרחיים אינם משמשים לשיגור מתקפות או למתן מחסה לכוחות או למתקנים צבאיים.

עקירה בכפייה

לצורך עקרונות אלה, בני אדם שנעקרו עקירה פנימית הינם בני אדם, או קבוצות בני אדם, שאולצו או חויבו להימלט או לעזוב את בתיהם או את מקומות מגוריהם הרגילים, במיוחד כתוצאה מסכסוך מזוין, מצבי אלימות כלליים, הפרות של זכויות אדם או אסונות טבע או אסונות מעשה ידי אדם, או כדי להימנע המשפעות התופעות הללו, ואשר לא חצו מדינה בינלאומי מוכר.⁷¹

עקרונות מנחים של האו"ם בדבר עקירה פנימית.

כלכלית ורגשית על משפחות וקהילות פלסטיניות. בנוסף על אובדן בתים, עקירה בכפייה משבשת אפשרויות מחיה, מורידה את רמת החיים ומגבירה את התלות בסיוע הומניטרי. בנוסף היא משבשת את הגישה לשירותים בסיסיים, כמו חינוך ומים/תברואה, במיוחד כשמשפחות נאלצות לעקור בשל הריסת בתיהן. נשים חוות לעיתים קרובות אובדן שליטה בעניינים ביתיים ותחושת חוסר ביטחון מוגברת, ואילו גברים חווים מתח וחרדה מוגברים. אצל ילדים נודעת לעקירה בכפייה השפעה הורסנית במיוחד, לרבות הפרעת דחק פוסט-טראומטית וחרדה.

הסכסוך הישראלי-פלסטיני מאופיין בנישול, ופלסטינים רבים בשטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ) עדיין חיים בצילה של סכנת עקירה בכפייה. מדי שנה נעקרים בכפייה כמה מאות גברים, נשים וילדים פלסטינים, כתוצאה ממדיניות ונהגים שאוכפות הרשויות הישראליות. רבים סבלו עקירות רבות, ואיבדו את בתיהם ואת מקורות מחייתם פעמים מרובות.⁶¹ עם הנפגעים מכך נמנות משפחות שנעקרו בכפייה בתוך הקהילות שלהן, כמו למשל בשל הריסות בתים, וכן אנשים שנעקרו בכוח מתוך יישוביהם, בשל הפגיעה המשולבת של סוגי מדיניות מגבילים.

לעקירה בכפייה נודעת השפעה שלילית חמורה, גופנית, חברתית-

אחרי ההריסה

"אחרי ההריסה הקמנו אוהל בחצר ושהינו שם חודש וחצי, אבל כשהחורף התקרב נעשה קר מאוד. לילה אחד החלטנו שאנחנו לא יכולים להמשיך כך ולקחנו את הילדים לאחי. מאז אנחנו נודדים מקרוב משפחה אחד לשני, ולפעמים אנחנו מפצלים את המשפחה מפני שבבית אחד אין מקום לכולנו. הכי קשה להגן על הילדים שלנו. ילדינו נעשו אגרסיביים מאוד וסובלים מהרטבת לילה."⁷¹

2. גורמים לעקירה בכפייה

שטח C

בעקבות הסכמי אוסלו משנת 1993 והסכם הביניים משנת 1995, שנחתמו בין ישראל לאש"ף, חולקה הגדה המערבית לשלושה אזורים, A, B ו-C. בעוד שבשטחי A ו-B ניתנה לרשות הפלסטינית (רש"ף) מידה מסוימת של שליטה, בשטח C שמרה ישראל בידיה שליטה מלאה בביטחון, וכן שליטה על הבנייה והתכנון. שטח C מהווה יותר מ-60 אחוזים מהגדה המערבית, הוא השטח היחיד בעל רצף טריטוריאלי בה ומכיל את עתודות הקרקע המשמעותיות ביותר הזמינות לפיתוח פלסטיני, וכן את עיקר האדמות החקלאיות ואדמות המרעה הפלסטיניות.

עקירה בכפייה בשפ"כ הינה תוצאה של שילוב של גורמים, הקשורים כולם לכיבוש המתמשך ולהתפרצויות חוזרות ונשנות של מעשי איבה. ברצועת עזה היו מבצעים של הצבא הישראלי הסיבה העיקרית לעקירות בכפייה, ולאחרונה זה קרה ב-2009, כאשר בשיאו של המבצע הצבאי המכונה "עופרת יצוקה" נעקרו בכפייה בין 150,000 ל-200,000 בני אדם, ש-15,700 מביניהם עדיין עקורים כיום.⁸¹

גורמים, ביניהם אלימות מתנחלים, הגבלות תנועה (לרבות הגדר), ירידה בהכנסה וגישה מוגבלת לשירותים ולמשאבים. פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית פגיעים גם לעקירה בכפייה כתוצאה מגירוש בכוח מבתיים בגין פעילות מתנחלים. בדומה לתושבי עזה המתגוררים בגדה המערבית, גם הם חשופים לסכנת עקירה בכפייה כשל סוגיות הנוגעות לתושבות.

יותר ויותר למצוא מענה לצורכי היום-יום שלהן.⁸¹

בשטח C ובירושלים המזרחית, הריסות בתים בגין היעדר היתרי בנייה שמנפיקה ישראל הן הגורם הישיר לעקירה בכפייה, כתוצאה ממסטר התכנון והאיזור המגביל באזורים אלה, המעניק עדיפות להרחבת התנחלויות על חשבון בנייה פלסטינית. במקרים רבים העקירה בכפייה בשטח C נובעת משילוב של

בגדה המערבית נגרמת עקירה בכפייה בשל שילוב של גורמים ישירים ועקיפים. חלק ניכר ממשאבי האדמה והמים של הגדה המערבית הינם מחוץ לתחום לצמיחה הטבעית ולפיתוח הפלסטיניים, בשל המדיניות של ישראל, המעניקה קדימות לבנייה לא חוקית של התנחלויות ולהרחבתן. מדיניות זו פוגעת במיוחד בנוכחותן של קהילות חקלאים ורועים בשטח C, שהן פגיעות ממילא ומתקשות

3. איזור ותכנון מגבילים עבור פלסטינים בשטח C ובירושלים המזרחית

היתרי בנייה בשטח C

הארגון הישראלי "במקום" מתכננים למען זכויות תכנון מדווח כי מאז שנות השבעים, שבהן אושרו יותר מ-95 אחוזים מהבקשות להיתרי בנייה, ניכרה ירידה חדה באחוזי האישורים של בקשות פלסטיניות להיתרי בנייה. על פי נתונים של המנהל האזרחי, בין ינואר 2000 לספטמבר 2007 הגישו פלסטינים למנהל האזרחי סך של 1,624 בקשות, מהן אושרו 91 בלבד - 5.6 אחוזים.⁸² ככל שעלה שיעורי הדחיות, פחת מספר הפלסטינים שהגישו בקשות להיתרים. נכון להיום מוגשות בדרך כלל בקשות להיתר רק לאחר קבלת צו הפסקת עבודה, בניסיון להציל מבנים מהריסה.

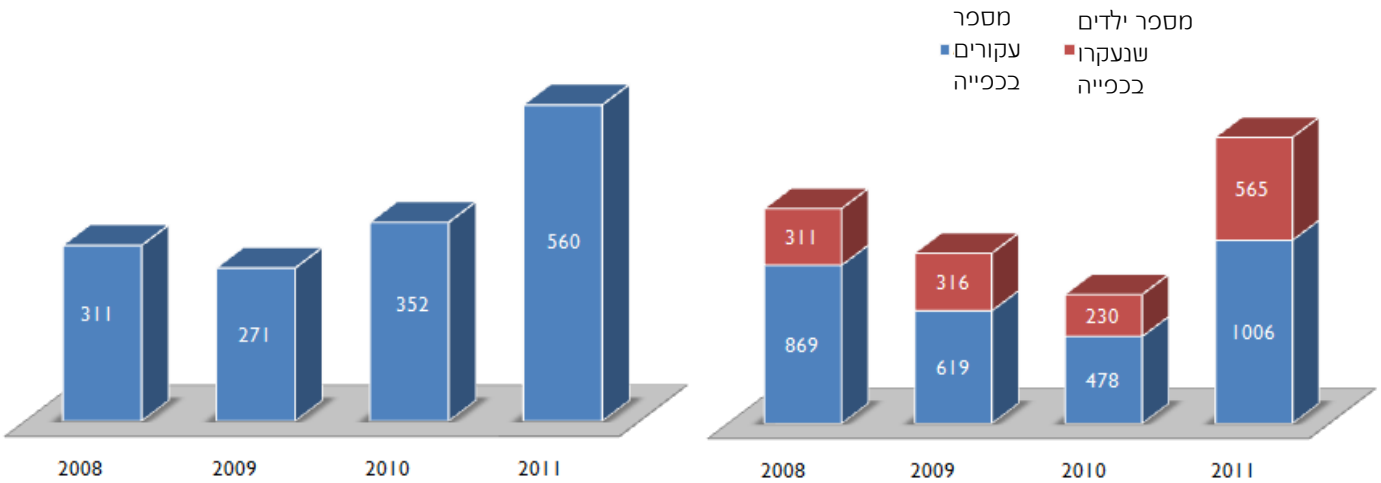
בשטחי A ו-B של הגדה המערבית השליטה בתכנון ובאיזור היא בידי הפלסטינים. בשטח C ובירושלים המזרחית, לעומת זאת, ממשלת ישראל מיישמת מדיניות מפלה, שלמעשה אינה מאפשרת לתושבים הפלסטינים של האזורים הללו למצוא מענה לצורכי הדיוור, המחיה והפיתוח הבסיסיים שלהם.

שטח C

מעריכים כי סך האוכלוסייה הפלסטינית בשטח C מונה 250,000 נפש בקירוב, ששני שלישי מהם חיים ביישובים הממוקמים בחלקם בשטחי A ו-B, וכמעט שלישי חיים ביישובים הממוקמים בשלמותם בשטח C. כתוצאה מהקצאת שטחים

להתנחלויות ולצבא הישראלי, אסורה למעשה בנייה פלסטינית בכ-70 אחוזים משטח C. ב-30 האחוזים הנותרים, הגבלות אחרות מצמצמות;;כמידה רבה את האפשרות להשיג היתרי בנייה. למעשה, באפן נורמלי

הריסות בשטח C

לדברי משרד מתאם פעולות הממשלה בשטחים (מתפ"ש), בשנת 2011 הגישו ארגונים בינלאומיים 79 מיזמים בשטח C, מהם אושרו 58, 15 נמצאים בכדיקה וחמישה נפסלו. מבין 58 המיזמים שאושרו, 38 היו כבישים במימון הסוכנות האמריקנית לפיתוח בינלאומי (USAID).²²

ביותר מאז החל המשרד לתיאום עניינים הומניטריים באיסוף שיטתי של נתונים סטטיסטיים, בשנת 2007 (ראו מסגרת).

יותר מ-90 אחוזים ממקרי העקירה בכפייה בשנת 2011 התרחשו בקהילות פגיעות מלכתחילה של חקלאים ורועים, המתגוררים במבנים בסיסיים ביותר (אוהלים, צריפי פח) עם תשתית מועטה או ללא תשתיות כלל. יותר מ-60 אחוזים מהמבנים שנהרסו נמצאו באזורים שהוקצו להתנחלויות. אלפי תושבים נוספים עדיין מצויים בסכנת עקירה בכפייה בשל צווי הריסה התלויים ועומדים נגד בתיהם. אי-היכולת להשיג היתרי

בנייה פלסטינית מותרת רק בתחומי התוכניות שאושרו על ידי המנהל האזרחי הישראלי (מנהאי"ז), המכסות פחות מאחוז אחד של שטח C, שמרביתו כבר בנויה.

מדיניות תכנון מגבילה ומפלה זו גורמת לעקירה בכפייה ביישובים הפלסטינים השוכנים בשטח C. הדוגמאות הבולטות ביותר הן כאשר פלסטינים נאלצים לבנות, לתקן או לשקם - בלי ההיתרים הדרושים - בתים, מחסים לבעלי חיים, מערכות מים ומבנים אחרים הדרושים למחיה, ומסתכנים בהריסה. בשנת 2011 היה מספר ההריסות והעקורים בכפייה בשטח C הגבוה

בנייה משפיעה באופן לא מידתי על זוגות צעירים, העוקרים לשטחי A ו-B על מנת למצוא מענה לצורכי הדיור שלהם.¹²

עקירה בכפייה של בדואים

קהילות בדואיות פלסטיניות מצויות בסיכון מיוחד לעקירה בכפייה. ביולי 2011 הודיע המנהל האזרחי הישראלי למשרד לתיאום נתונים הומניטריים על כוונתו "להעביר" קהילות בדואיות מאזורים אסטרטגיים ברחבי שטח C, תוך מתן קדימות לאלו הממוקמות בכפייה הירושלמית. הקהילות המצויות בסכנה, שרוכזו בקהילות פליטים, מנהלות אורח חיים מסורתי המבוסס על מרעה, ובשנים האחרונות סבלו מירידה קשה בתנאי חייהן. הבתים שבהם מתגוררים הבדואים כיום ממוקמים בשטחים בעלי חשיבות אסטרטגית, לרבות להרחבתה של התנחלות מעלה אדומים וזיקתה לירושלים.

החיים בצילה של סכנת עקירה בכפייה

תשובי הכפר סוסיא שבדרום הר חברון, בשטח C של הגדה המערבית, חיים בצילה של סכנת עקירה בכפייה. הקהילה, המונה 350 תושבים, 120 מהם ילדים, מתגוררת באזור מאז 1948. היום סוסיא ממוקמת קרוב לבסיס צבאי, להתנחלות ולמאחז לא חוקי, החולשים ביחד על אדמה ששטחה גדול פי עשרה מן האדמה בבעלות פרטית פלסטינית. כמו כן חיים תושבי סוסיא בצילה של סכנת אלימות והפחדה בידי מתנחלים, וסובלים לעיתים תכופות מתקיפות גופניות והצקות מילוליות של מתנחלים, המונעים מהם באופן שיטתי גם את הגישה לאדמותיהם.

תושבי סוסיא מתפרנסים למחייתם ממרעה וחקלאות, ושלא כמו ההתנחלות הסמוכה הם אינם מחוברים לרשת המים, ומקבלים את אספקת המים שלהם מבורות לאגירת מי גשמים. כיום, לאחר שהרשויות הישראליות הרסו פעמים חוזרות ונשנות את בתיהם ואת מחסי בעלי החיים שלהם, הם חיים באוהלים ובכחונים ארעיים. בעוד שלהתנחלות סוסיא הסמוכה יש תוכנית בנייה מאושרת, והמבנים במאחז הסמוך נבנו בלא היתרי בנייה ואף על פי כן הם נותרים במקומם, תושבי הפלסטינים של הכפר סוסיא אינם יכולים להשיג היתר לבנייה על אדמותיהם.

נאגיה בת ה-52 היא אם לעשרה, ובפעם הראשונה נעקרה בכפייה מסוסיא ב-1983, בעת הקמתה של התנחלות סוסיא. היא ומשפחתה חזרו לגור בסוסיא לפני שמונה-עשר חודשים, בניסיון להגן על אדמתם ולהמשיך להתפרנס למחייתם ממרעה. המגורים המאולתרים של המשפחה נהרסו בינואר 2012, ומאז הם מתגוררים באוהלים שהתקבלות מגופים תורמים. כעבור חודשים אחרים התקבלו צווי הריסה גם נגד המחסים הללו.

"נישאתי וילדתי את ילדי בכפר סוסיא. מהאוהל שלי פה אני עדיין יכולה לראות את הריסות בתינו. בעלי ואני ברחנו ליאטא כשהתחילו לבנות את ההתנחלות. פחדנו מהצקות ומתקפות מתמשכות של מתנחלים. עכשיו חזרנו, ואני רוצה להישאר פה על אדמתי, אבל אני פוחדת שהמתנחלים ישתלטו על המקום. ההריסה של הבית שלי בינואר הייתה [חוויה] איומה למשפחתי."

ירושלים המזרחית

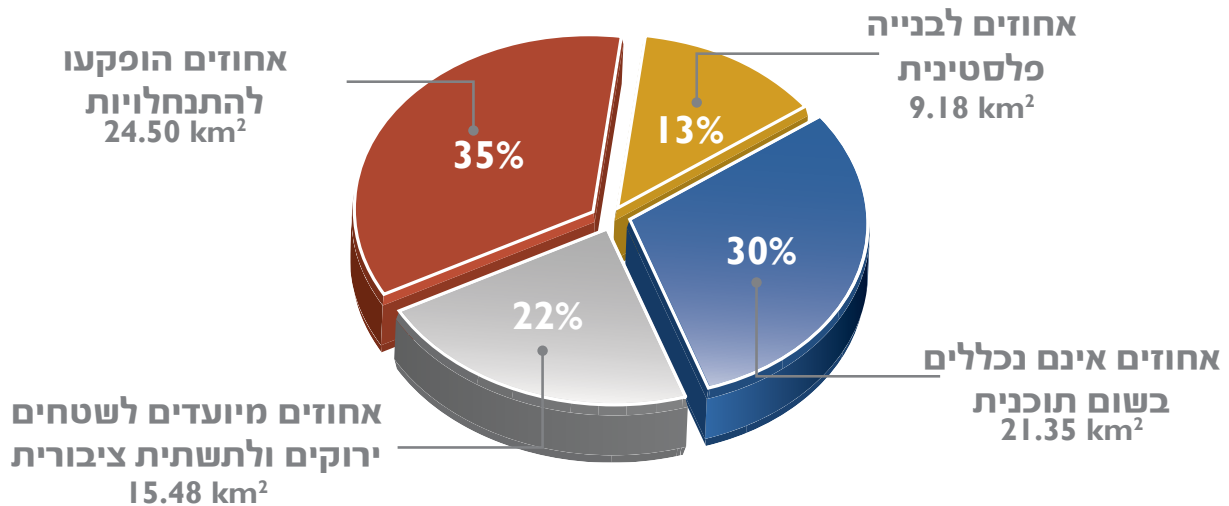
גם בירושלים המזרחית הריסות בנין היעדר היתר בנייה ישראלי הן אחת הסיבות העיקריות לעקירה בכפייה של פלסטינים. בשנת 2011 ניכרה בירושלים ירידה משמעותית בהריסות לעומת שנת 2010 (42 לעומת 82). ברם, לפחות 93,100 תושבים החיים במבנים שנבנו ללא היתר עדיין מצויים בסכנת עקירה בכפייה.³² בנייה "בלתי חוקית" ממין זה רווחת מאוד בירושלים המזרחית, בעיקר מפני שהדמנויות לבנייה

מורשית מוגבלות מאוד כתוצאה ממשטר התכנון המגביל שאוכפות הרשויות הישראליות בעיר. רק 13 אחוזים מסך שטחה של ירושלים המזרחית זמין לבנייה פלסטינית, ומרביתו של שטח זה כבר בנויה.

אפילו בתחומי האזורים המותרים, דרישות טכניות, ההוצאות הנלוות אליהן ופרקי הזמן הממושכים הנדרשים מרתיעים פלסטינים רבים מהגשת בקשה להיתרי בנייה, וכך גם העונשים המושתים על מי שבונים ללא היתר, הכוללים קנסות

כספיים כבדים, החרמת ציוד בנייה ואף עונשי מאסר אפשריים.⁴² לדברי הארגון הישראלי "עיר עמים", הצמיחה הטבעית בקרב הפלסטינים בירושלים המזרחית מצריכה בניית 1,500 יחידות דיור חדשות מדי שנה. אלא שבממוצע מאושרות מדי שנה רק 400 יחידות דיור חדשות, עובדה היוצרת פער של יותר מ-1,000 יחידות דיור בשנה בין צורכי הדיור לבין בנייה מורשית וחוקית.⁵²

איזור בירושלים המזרחית

4. אלימות מתנחלים ופלישת התנחלויות

בירושלים המזרחית, הקמתן של התנחלויות בעיר העתיקה ובסילואן, ולאחרונה בשייחי ג'ראח,¹³ הביאה להטלת הגבלות על המרחב הציבורי, הצמיחה של אזורים למגורים וחופש התנועה, ובסופו של דבר להשתלטות על נכסים בבעלות פרטית פלסטינית ולגירוש הדיירים שהתגוררו בהם זה מכבר. בהקשר של מיזם הימרחבים הפתוחים, החוזה רצף של גנים ציבוריים סביב "האגן הקדוש" והמדרונות המזרחיים של הר הצופים, מאיימת על כמעט 1,000 פלסטינים סכנה של הריסת בתיהם שבשכונת סילואן, כחלק מתוכניתיה של העירייה ליצור "גן ציבורי".²³

מתנחלים לעקירה בכפייה, זמנית או קבועה, של קהילות פלסטיניות שלמות.⁷² בסך הכול זיהה המשרד לתיאום עניינים הומניטריים יותר מ-80 קהילות, שסך אוכלוסייתן מונה כמעט 250,000 פלסטינים, הפגיעות לאלימות מתנחלים, לרבות 76,000 פלסטינים המצויים בסיכון גבוה לכך.⁸²

בנוסף על כך, הקמתן של התנחלויות בלב אזורים מגורים פלסטיניים גרמה אף היא לעקירה בכפייה. באזור H2 בעיר חברון,⁹² שילוב של הגבלות תנועה, הפחדות והצקות מצד מתנחלים וצווים צבאיים גרם לדיירים פלסטיניים לפנות יותר מ-1,000 בתים, ולסגירתם של יותר מ-1,800 בתי עסק.⁹³

נוכחותן של התנחלויות בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, לא זו בלבד שמסכלת את הצמיחה הטבעית של יישובים פלסטינים, אלא מהווה סכנה לחייהן ולביטחונן של הקהילות הפלסטיניות שבקרבתן. במיוחד מעוררים דאגה מעשי האלימות של מתנחלים נגד פלסטינים ורכושם, לרבות הרס אדמות חקלאיות ומשאבי מים ומניעת הגישה אליהם.⁶² (ראו פרק "חיים, חופש וביטחון" בדוח זה). כמה מהתקריות הללו הינן חלק ממה שמכונה אסטרטגיית "תג המחיר", שבמסגרתה גובים מתנחלים "מחיר" מפלסטינים ורכושם, בתגובה על ניסיונותיהן של הרשויות הישראליות לפרק מאחזי התנחלות. במספר מקרים תרמו מתקפות שביצעו

5. היעדר מעמד אזרחי בטוח

התושב של כ-140,000 פלסטינים מהגדה המערבית שנסעו לחו"ל, ורשמו אותם כ"מי שכבר אינם תושבים".⁴³ הקטגוריות המצויות כיום בסיכון הרב ביותר לשלילה או לביטול של מעמד התושב שלהם הם מי

פלסטינים להתגורר בחלקים שונים של השפ"כ ולנוע ביניהם, ואת זכותם לחזור לשפ"כ לאחר ביקורים בחו"ל. די אם נביא דוגמה אחת - בין 1967 ל-1994 ביטלו הרשויות הישראליות, באמצעות הליך חשאי, את מעמד

מאז 1967 השאירה ישראל בידיה את השליטה על מעמד התושבות של האוכלוסייה הפלסטינית בשפ"כ.³³ מדיניות מפלה הביאה למניעה או לביטול של מעמד אזרחי ושל תעודות, והגבילה את זכותם של

"תושבי קבע" בירושלים המזרחית

לאחר מלחמת ששת הימים, סיפחה ממשלת ישראל באופן חד-צדדי את ירושלים המזרחית ואת שטחי הגדה המערבית שסביבה. הזכות להתגורר בירושלים המזרחית הוגבלה לאותם פלסטינים שנרשמו כמי שמתגוררים בתוך גבול מוניציפאלי מורחב זה. הפלסטינים הללו הוגדרו כתושבי קבע של ישראל, ולא כאזרחים, ומעמד התושב שלהם מותנה ביכולתם להוכיח כי "מרכז החיים" שלהם נמצא בתחומי הגבול המוניציפאלי כמות שהוגדר על ידי ישראל, או בישראל עצמה. תוקפו של מעמד תושב הקבע פוקע אם בעליו מתגוררים למשך שבע שנים או יותר מחוץ לירושלים המזרחית או לישראל, לרבות בכל חלק אחר של הגדה המערבית או של רצועת עזה, ו/או אם אותו אדם משיג אזרחות או תושבות של מדינה אחרת.

שמחזיקים בתעודת זהות ירושלמית ומתגוררים מחוץ לגבול המוניציפאלי כפי שהגדירה אותו ישראל, בני או בנות זוגם שאינם תושבי ירושלים, ותושבי עזה המתגוררים בגדה המערבית.⁵³

בין 1967 ל-2010 נשללה תושבותם של כ-14,000 פלסטינים מירושלים המזרחית - בשנת 2010 לבדה נשללה תושבותם של 191 מהם. בשל מדיניות מפלה, החלה רק על פלסטינים תושבי ירושלים, תושב קבע הנישא למי שאינו תושב נדרש להגיש בקשה ל"איחוד משפחותי" בשם בן/בת הזוג, כדי שבן/בת הזוג יוכל להתגורר בירושלים המזרחית. נכון לעכשיו תהליך זה מוקפא עבור מי שבאים מהגדה המערבית או מעזה, אך כי ניתן להשיג היתרים "צבאיים" זמניים.⁶³ אם האב איננו בעל מעמד תושב קבע, ילדיו של זוג כזה עלולים להיתקל בבעיות כשינסו להשיג ממשד הפנים הישראלי מספרי רישום שיאפשרו להם להשיג תעודות זהות משלהם כשיגיעו לגיל 16. בשל התהליך המפרך והממושך, לבני זוג ולצאצאים רבים מן הגדה

הפלסטינית (רש"ף) צריכה לעדכן כל שינוי מען בין שני החלקים בגרסה שלה למרשם האוכלוסין, בתנאי שתיידע את הרשויות הישראליות. אלא שמאז 2000 הקפיאה ישראל את העדכון של גרסת מרשם המקרקעין, צעד שנודעות לו השלכות שליליות על אותם תושבי עזה שעקרו לגדה המערבית באמצעות היתרים זמניים והחליטו להישאר בה באופן קבוע.

המערבית, החיים בנישואין כאלה, לא נותרת ברירה אלא לחיות בנפרד מבני זוגם, או להתגורר בירושלים המזרחית "באופן בלתי חוקי".⁷³

תושבי עזה החיים בגדה המערבית, שמספרם מוערך ב-35,000 בקירוב, מהווים גם הם קבוצה חלשה ופגיעה בכל האמור במעמד התושבות שלהם. מתוקף הסכמי אוסלו, הגדה המערבית ועזה נחשבות ל"יחידה טריטוריאלית אחת", והרשות

אף שתפקידן של הרשויות הישראליות היה אמור להיות מוגבל לעדכון המידע שיספקו להן עמיתותיהן הפלסטיניות, לדברי "המוקד", בין תחילת 2008 לאמצע 2010 העבירו הרשויות הישראליות 85 פלסטינים שהיו רשומים כתושבי עזה מן הגדה

המערבית לרצועת עזה, ביניהם אנשים שנישאו בגדה המערבית ושחלקם התגוררו בה עוד קודם לתחילתה של האינתיפאדה השנייה.⁸³ בקשות חדשות למעבר קבע ולשינוי תושבות מעזה לגדה המערבית נתקלו לרוב בסירוב, אלא אם עמדו

בקריטריונים הצרים שעל פיהם מוגדרים "מקרים הומניטריים".⁸³ יחד עם זאת יש לציין גם התפתחות חיובית - מאז פברואר 2011 שונה מענם של כ-2,700 תושבי עזה המתגוררים בגדה המערבית.⁸⁴

6. הגבלות על חופש התנועה

"... בגלל הגבלות התנועה והסכנה המתמדת של עקירה בכפייה, הנדידה העונתית נעשתה בלתי אפשרית וכעת אנחנו עומדים ורואים כיצד מקור מהחיה המסורתי שלנו קורס ומתמוטט."

מחמד אל כורשאן, נציג הבדואים בגדה המערבית, הודעה לפורום האו"ם לסוגיות מיעוטים, שנת 2010.

כ-29 קהילות על עזיבה של משקי בית בגלל הגדר, דיווחים המייצגים כ-1,200 משקי בית, או שלושה אחוזים מהאוכלוסייה שבדק הסקר. כפי שדיווחו משיבים ב-36 קהילות, גם ראשי משקי בית עזבו כדי לחפש תעסוקה במקומות אחרים בשפ"כ, דיווח המייצג כ-1,100 פרטים נוספים.³⁴

המכשול הגדול ביותר המפריע לתנועת פלסטינים בתוך הגדה המערבית, לרבות אל תוך ירושלים המזרחית וממנה. בכדי להגיע לאדמות חקלאיות ולמשאבי מים ב"אזור התפר", פלסטינים מחויבים להשתמש במנגנון "תיאום מוקדם", או להשיג מן הרשויות הישראליות היתרי "מבקרים", שהכניסה באמצעותם מוגבלת לשער מסוים הנקוב בהם. ההקצאה המוגבלת של ההיתרים הללו, יחד עם המספר ומועדי הפתיחה המוגבלים של שערי הגדר, קיצצו באופן חמור בעבודות החקלאיות ופגעו במחייתם של כפריים בכל רחבי הגדה המערבית. אף שאין עדיין עדויות שיטתיות, דומה שבקהילות מסוימות המושפעות לרעה מן הגדר מתרחשת עקירה בכפייה, חשש שזכה להכרת בית הדין הבינלאומי לצדק בחוות הדעת המייעצת שלו משנת 2004.

בסקר שביצעו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים וסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם ב-67 קהילות בצפון הגדה המערבית, שאוכלוסייתן מוערכת ב-222,000 נפש, דיווחו

כפי שתואר בפרוטרוט בפרק העוסק ב"תנועה וגישה", מערכת נרחבת של מכשולים פיסיים ודרישות בירוקרטיות מגבילה קשות את החופש של פלסטינים לנוע בתוך הגדה המערבית, לרבות אל ירושלים המזרחית וממנה. בנוסף על שיבוש של הפעילות החברתית והכלכלית הנורמלית, ופגיעה בחופש לבקר באתרים מקודשים ובמרכזים רפואיים, ההגבלות הללו מכבידות עוד יותר על אסטרטגיות ההתמודדות של הקהילות הפגיעות והחלשות ממילא בשטח C ובירושלים המזרחית. מספר קהילות רועים מדווחות על שחיקה של מקורות מחייתן בשל צמצום הגישה לשטחי מרעה ולמשאבי מים.¹⁴ קשיי גישה לבתי ספר בשטח C - הממוקמים בדרך כלל במרחק רב ממרבית הקהילות ואשר שורה של מחסומים פיסיים מפרידה בינם לבין הקהילות - כבר דרבנה קהילות מסוימות לעבור למקומות אחרים, באופן קבוע או זמני.²⁴

הגדר, יחד עם משטר השערים וההיתרים הנלווה אליה, היא עדיין

"קיים גם סיכון לשינוי נוסף בהרכב הדמוגרפי של השטח הפלסטיני הכבוש, הנובע מבניית הגדר, משום תרומתה, כפי שיוסבר ביתר פירוט... להלן, לכך שאוכלוסייה פלסטינית עוזבת שטחים מסוימים. הבנייה, לצד אמצעים שונקטו קודם לכן, פוגעת לפיכך קשות ביכולתו של העם הפלסטיני לממש את זכותו להגדרה עצמית, ולפיכך מהווה הפרה של מחויבותה של ישראל לכבד זכות זו."

ההשלכות המשפטיות של בניית חומה בשטח הפלסטיני הכבוש, חוות דעת מייצגת מן ה-9 ביולי 2004, פסקה 122.

בשטח ירושלים רבתי הגדר משרטטת מחדש, הלכה למעשה, גבולות גיאוגרפיים ומשנה את הגיאוגרפיה, הכלכלה והחיים החברתיים לא רק של פלסטינים המתגוררים בתחום המוניציפאלי שהוגדר על ידי ישראל, אלא גם של תושבי השטח המטרופוליטני הגדול יותר. קהילות פלסטיניות מסוימות השוכנות בתוך תחום השיפוט המוניציפאלי - כפר עקב, מחנה הפליטים שעפט וענתא,

בשטח ירושלים רבתי הגדר משרטטת מחדש, הלכה למעשה, גבולות גיאוגרפיים ומשנה את הגיאוגרפיה, הכלכלה והחיים החברתיים לא רק של פלסטינים המתגוררים בתחום המוניציפאלי שהוגדר על ידי ישראל, אלא גם של תושבי השטח המטרופוליטני הגדול יותר. קהילות פלסטיניות מסוימות השוכנות בתוך תחום השיפוט המוניציפאלי - כפר עקב, מחנה הפליטים שעפט וענתא,

בשטח ירושלים רבתי הגדר משרטטת מחדש, הלכה למעשה, גבולות גיאוגרפיים ומשנה את הגיאוגרפיה, הכלכלה והחיים החברתיים לא רק של פלסטינים המתגוררים בתחום המוניציפאלי שהוגדר על ידי ישראל, אלא גם של תושבי השטח המטרופוליטני הגדול יותר. קהילות פלסטיניות מסוימות השוכנות בתוך תחום השיפוט המוניציפאלי - כפר עקב, מחנה הפליטים שעפט וענתא,

בכפת ירושלים, דיווח כי 9.3 אחוזים מהמשיבים שינו את מקום מגוריהם כתוצאה מבניית הגדר. בנוסף, 18.8 אחוזים מסרו כי מספר בני המשפחה המתגוררים במשק הבית גדל, מאחר שבני משפחה החלו לחלוק בתים הנמצאים בירושלים המזרחית, כדי להימנע מאובדן היתרי התושב הירושלמיים שלהם.⁶⁴

באש ויישור אדמה - סובלים גם הם מהרס בתיהם ומקורות מחייתם: מאז 2005 נהרסו באזור החיץ 1,367 בתים.¹⁵ לדברי סקר שערך ארגון **Save the Children**, ואשר בדק 240 משקי בית בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, עד 70 אחוזים ממשקי הבית שהשתתפו בסקר סבלו מאז שנת 2000 לפחות פעם אחת מעקירה בכפייה, בין אם זמנית ואם קבועה, בעיקר כתוצאה מהריסות בתים (48 אחוזים ממשקי הבית שנסקרו) ומחשש מוגבר לבטיחות ולבטיחון האישיים (28 אחוזים ממשקי הבית שנסקרו). חמישים אחוזים מהמשפחות שנסקרו בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת איבדו את מקור הכנסתן או מחייתן, ו-42 מתוכן החליפו עקב כך את מקום מגוריהן.²⁵

במהלך מעשי האיבה נהרסו 3,540 בתים, 2,870 בתים ניזוקו קשות ו-52,900 בתים ספגו נזקים קלים.⁸⁴ כ-2,618 בתים שנהרסו או ניזוקו ללא תקנה במהלך "עופרת יצוקה" עדיין ממתינים לבנייתם מחדש, בעיקר בשל המצור והגבלות על כניסתם של חומרי בניין דרך מעבר כרם שלום. מאז 2009 נהרסו או ניזוקו בגין פעילות צבאית ישראלית 1,624 מחסים נוספים. בכדי לתת מענה לכל צורכי הדיור הנובעים מצמיחת האוכלוסייה ומהרס ומק לדיוור, דרושות כ-71,000 יחידות דיור.⁸⁵

פלסטינים החיים או מחזיקים באדמות בתוך השטחים שהגישה אליהם מוגבלת - השטח ברוחב 1,000-1,500 מטרים לאורך גבול עזה, שהצבא הישראלי אוסף עליו הגבלות גישה באמצעות פתיחה

מבצעים צבאיים, בעזה במיוחד, ממשיכים להוות סיכון לחייה, חירותה וביטחונה של האוכלוסייה האזרחית. בארבע השנים הראשונות לאינתיפאדה השנייה גרמו הריסות לעקירתם בכפייה של יותר מ-24,500 בני אדם בעזה, כאשר בשנת 2004 הרס צה"ל מדי חודש 120 בתים בממוצע, מרביתם ברפיח.⁷⁴ לדברי סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, מאז 2001 הרסו מתקפות וחדירות ישראליות את קורת גגן של לפחות 5,344 משפחות פליטים.⁸⁴

מבצע "עופרת יצוקה", בשנים 2008-2009, הביא לשיעור הגבוה ביותר של עקירה כנימית בשנים האחרונות בשל הרס בתים במהלך מבצעים צבאיים. על פי סקר שערך במשותף תוכנית הפיתוח של האו"ם וסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם,

על פי דרישות המשפט הבינלאומי, יש להגן על אזרחים ולכבדם בכל עת. ככוח הכובש, מדינת ישראל מחויבת להגן על האוכלוסייה הפלסטינית ולנהל את הכיבוש שלה באופן שיכבד את זכויותיה ורווחתה של אוכלוסייה זו. לשם כך יש לשמור, ככל האפשר, על חוקים ומוסדות מקומיים וכן להבטיח את הסדר הציבורי והביטחון. בנוסף על כך, המשפט הבינלאומי אוסר במפורש על הרס ו/או החרמה של רכוש אזרחי, אלא אם כן פעולות צבאיות מחייבות הרס שכזה, וכן הוא אוסר על העברה בכוח או עקירה בכפייה של יחידים או קהילות. המונח "ככוח", בהקשר זה, אינו מוגבל לכוח גופני, אלא כולל גם איום בשימוש בכוח וצורות כפייה אחרות, כמו גם הטלת תנאי חיים אכזריים וקשים.

כן אסור לשיראל להעביר את אוכלוסייתה היא אל תוך שטח כבוש. בדומה לכך, מתוקף חוק זכויות האדם הבינלאומי על ישראל להבטיח שבני האדם הנתונים לשיפוטה ייהנו ממימוש זכויות האדם שלהם, לרבות הזכות לחופש מאפליה, הזכות לסעד משפטי יעיל, למשפט הוגן, לחיי משפחה וכן לרמת חיים, דיור, בריאות, חינוך ומים נאותים, בין היתר.

שורה של אמצעים יכולים להיטיב עם האוכלוסייה הפלסטינית ולהקל על ישראל להתקדם לקראת עמידה במחויבויותיה מתוקף המשפט הבינלאומי, לרבות:

- תיקון של משטר התכנון והאיזור בגדה המערבית, לרבות בירושלים המזרחית, על מנת להבטיח את קיומן של מסגרות משפטיות ומוסדיות שיתנו לצרכי האוכלוסייה הפלסטינית מענה במועד, ובאופן הוגן ולא מפלה.
- שימת קץ לעקירה בכפייה ולנישול של פלסטינים בשפ"כ, לרבות הפסקה מיידית של הריסות מבנים בבעלות פלסטינית, ובמיוחד מבנים המשמשים לדיור, לבתי ספר ולמחיה ובורות לאיסוף מי גשמים.
- מתן היתר למשפחות שנעקרו בכפייה לחזור לבתיהן בביטחון ובכבוד, ומתן גישה לסעד משפטי יעיל בגין כל נזק שסבלו, לרבות הרס של אדמה, בתים ורכוש.
- הפסקה של אפשר העברתם של אזרחים ישראלים אל תוך השפ"כ, לרבות ירושלים המזרחית, באמצעות הקפאת כל פעילות התנחלות שהיא, כולל תפיסת אדמות ורכוש פלסטינים בידי כוחות ישראליים או ארגוני מתנחלים.
- חקירה והעמדה לדין, באופן עצמאי, חסר פניות, יעיל, יסודי ומייד, של כל צורה של אלימות והפחדה מצד מתנחלים.
- שיפור הגישה והתנועה הפלסטינים בגדה המערבית, במיוחד למשאבי אדמה בבקעת הירדן, לשטחים שבין הגדר לקו הירוק, לאדמות בקרבת התנחלויות ולאדמות שהוכרזו כשטחים סגורים לצורך אימונים צבאיים או כשמורות טבע.
- שימת קץ למדיניות המגבילה והמפלה, המביאה לשלילה או לביטול של מעמד התושב של פלסטינים ומגבילה את זכותם להתגורר בחלקים שונים של השפ"כ ולנוע ביניהם, לרבות מרצעת עזה לגדה המערבית, כול ירושלים המזרחית. השבת מעמדם של פלסטינים שתושבותם בוטלה, ווידוא שבקשות לשינוי מקום מושב ולאיחוד משפחות יטופלו באופן הוגן ויעיל.
- בעזה, על כוחות צבא ישראליים להימנע מהרס בתים ותשתיות אזרחיים ולאפשר שיקום, באמצעות הקלת הייבוא של חומרי הבניין הדרושים.
- על פלגים חמושים פלסטינים להימנע גם הם מפעילות באזורים מאוכלסים, כדי שלא לחשוף את האוכלוסייה האזרחית בעזה למתקפות ישראליות המתמקדות באתרים אלה.
- אף שהאחריות העיקרית לתיקון המצב הנוכחי מוטלת על ישראל, גם צדדים שלישיים שותפים לאחריות להבטיח את כיבוד המשפט הבינלאומי בשפ"כ. מאמצים מצד מדינות צד שלישי הכרחיים על מנת להבטיח את כיבוד החוק ההומניטרי הבינלאומי והפחתת הפגיעות ההומניטריות.

הגבלות על תנועה וגישה

שער החוסם את הפניסה הראשית לבית אכסא, כי אל חלפי / המשדר לתאום עניינים תומטטריתם 2013

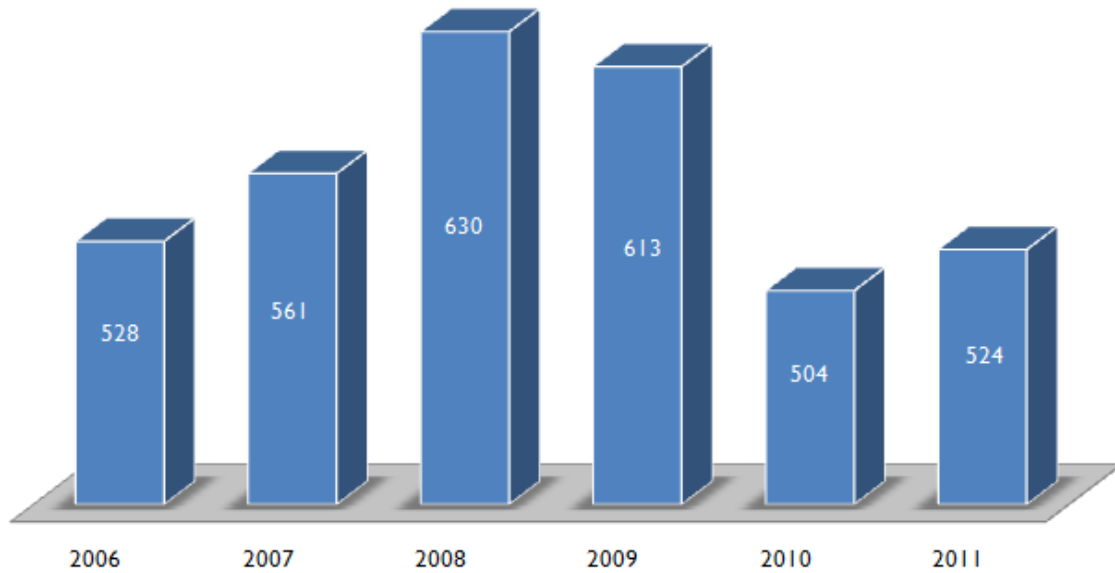
1. סקירה כללית

מיושמות באורח מפלה, המתמקד בעיקר בתושבים הפלסטינים לטובת אוכלוסיית המתנחלים. בסופו של דבר, ההגבלות על הגישה למשאבי אדמה ומים מערערות את נכחותם של פלסטינים, במיוחד בשטח C של הגדה המערבית (ראו פרק "עקירה בכפייה").

המזרחית מיתרת השפייכ. הגבלות אלו משפיעות לרעה גם על הגישה לשירותים - בריאות, חינוך, דיור ומזון - של האוכלוסייה המוטבת, ובנוסף הן מגבילות את יכולתם של ארגונים מקומיים ובינלאומיים, המספקים סיוע לאוכלוסיות החלשות והפגיעות ביותר (ראו פרק "מרחב הומניטרי"). בגדה המערבית הגבלות התנועה והגישה

את התנועה והגישה בשפייכ מגביל שילוב של מכשולים פיסיים - כמו למשל מחסומים, חסמי דרכים ושערים - ומגבלות בירוקרטיות, כמו היתרים ואזורים שהגישה אליהם מוגבלת. מערכת רב-שכבתית זו פוגעת בזרימה של בני אדם וסחורות גם יחד אל רצועת עזה, בין עזה לגדה המערבית, בתוך הגדה המערבית עצמה ואל תוך ירושלים

המספר הכולל של מכשולים בשנה

סקירה כללית

במהלך האינתיפאדה השנייה הקימה ממשלת ישראל מערכת נרחבת של מכשולים פיסיים וביורוקרטיים שנועדו להגביל את תנועתם של פלסטינים ברחבי הגדה המערבית, לרבות בניית הגדר, שהחלה ב-2002. בתקופה שבין 2008 ל-2010 יישמו אמנם הרשויות הישראליות מספר הקלות בתוך הגדה המערבית, אבל בסוף 2011 עדיין היו בנמצא 529 מכשולים פיסיים שחסמו תנועת פלסטינים.³⁵ מערכת זו ממשיכה לשבש את גישה של האוכלוסייה הפלסטינית למחיה ולשירותים בסיסיים, לרבות בריאות, תעסוקה, חינוך ואספקת מים. נכון לסוף 2011, בשל הגבלות התנועה לסוגיהן נאלצו כ-70 כפרים וקהילות בגדה המערבית, שכלל אוכלוסייתם מונה כמעט 200,000 נפש, לנסוע לעיר הקרובה ביותר בדרכים עוקפות, למרחקים גדולים פי שניים עד חמישה מן הדרך הישירה.⁴⁵

הגדר, יחד עם משטר השערים וההיתרים הנלווה אליה, ממשיכה להוות את המכשול העיקרי לתנועת פלסטינים בתוך הגדה המערבית. בניגוד לחוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק משנת

2004, שקבעה כי קטעים של תוואי הגדר העוברים בתוך הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, מהווים הפרה של מחויבותיה של ישראל מתוקף המשפט הבינלאומי, בשנת 2011 המשיכה ממשלת ישראל בבניית הגדר, אך כי בהיקף מצומצם.⁵⁵

כתוצאה מסטיית הגדר מעל הקו הירוק, מוקמים שטחים גדולים של אדמה חקלאית, משאבי מים רבים ומספר קהילות פלסטיניות כמה שמכונה "אזור התפר" שבין הגדר לקו הירוק. כ-6,500 תושבי הפלסטינים של "אזור התפר" זקוקים להיתרי תושב קבע מן הרשויות הישראליות על מנת להמשיך להתגורר בבתיהם. ב"אזור התפר" עומדים לרשותם שירותי בריאות וחינוך מועטים מאוד, ולכן נאלצים התושבים לעבור דרך מחסומי גדר על מנת להגיע למקומות עבודתם ולשירותים חיוניים, ולשמר קשרי משפחה וחברה מעברה הי"פלסטיני של הגדר.

פלסטינים שאינם תושבים נאלצים להגיש בקשה ל"תיאום מוקדם", או להשיג מן הרשויות הישראליות היתרי "מבקר" בכדי להגיע לאדמות החקלאיות שלהם ב"אזור התפר". אך שאין נתונים זמינים

כמה היתרים כאלה ניתנים באופן כללי, מדי שנה מאושר מספר גדול יותר של היתרים ערב עונת מסיק הזיתים. בעונת 2011 נדחו כ-42 אחוזים מהבקשות להיתרים, בעיקר מ"נימוקים ביטחוניים" או בגין "היעדר קשר לאדמה", הנדרש על ידי הרשויות הישראליות. שיעור זה גבוה מעט משעור הסיורים בשנת 2010, שהיה כ-39 אחוזים.⁶⁵

כניסתם של מי שמחזיקים בהיתרי "מבקר" מוגבלת לשער מסוים הנקוב בהיתר. נכון לעכשיו קיימים בגדה המערבית 66 שערי גדר, הנפתחים על בסיס יומי, עונתי או עונתי-שבועי. רוב השערים הללו פתוחים רק בעונת מסיק הזיתים, ולרוב רק לפרקי זמן מוגבלים במשך היום. ההקצאה המוגבלת של היתרים אלה, יחד עם המספר ומועדי הפתיחה המוגבלים של שערי הגדר, קיצצו קשות בעבודה החקלאית והחלישו את מחייתם של חקלאים בכל רחבי הגדה המערבית.⁷⁵

גישה לירושלים המזרחית

מסורתית שימשה ירושלים המזרחית כמוקד החיים המדיניים, המסחריים, הדתיים והתרבותיים לכלל האוכלוסייה הפלסטינית

עובדות בנושא הגדר

- אורכה הכולל של הגדר (בנויה ומתוכננת כאחד) הוא כ-708 ק"מ, פי שניים ויותר מאורכו של קו שביתת הנשק משנת 1949 (הקו הירוק) המפריד בין הגדה המערבית לישראל.
- 61.8 אחוזים בקירוב מהגדר הושלמו, 8.2 אחוזים נוספים מצויים בבנייה ו-30 אחוזים מתוכננים, אך כי טרם נבנו. לכשתושלם הגדר, יעברו כ-85 אחוזים מן התוואי שלה בתוך הגדה המערבית, במקום לאורך הקו הירוק, ויבודדו כ-9.4 אחוזים משטח הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית ושטחי הפקר.
- הכללתן של התנחלויות, יחד עם השטחים המתוכננים להרחבתן העתידית, הינה הגורם העיקרי לסטייתו של תוואי הגדר מן הקו הירוק. בעברה היישראלית כוללת הגדר 71 מתוך 150 התנחלויות ויותר מ-85 אחוזים מאוכלוסיית המתנחלים בגדה המערבית, המונה כ-500,000 נפש.

בשפ"כ. מאז תחילת שנות התשעים, כשישראל הטילה סגר כללי, נדרשו פלסטינים שאינם תושבי ירושלים להשיג היתרי כניסה אל העיר. בניית הגדר סביב העיר הגבילה עוד יותר את גישתה של אוכלוסייה זו לירושלים המזרחית, מאחר שכניסתם של בעלי היתרים הוגבלה לארבעה מבין 16 המחסומים,⁸⁵ שאותם הם רשאים לחצות ברגל בלבד. הגישה לשירותים חיוניים בירושלים המזרחית, ובמיוחד שירותים רפואיים בששת בתי החולים הפלסטיניים שלא למטרות רווח המגישים שירותי מומחים בירושלים המזרחית, לרבות במקרי חירום, מדאיגה במיוחד (ראו פרק "בריאות").

בעיות גישה נוספות מעוררת הגדר המפרידה שכונות ופרברים בירושלים המזרחית זה מזה ומנתקת אותם מהמרכז העירוני. כיום, כ-55,000 תושבי כפר עקב ומחנה הפליטים שעפט נאלצים לעבור במחסומים על מנת להגיע לשירותי בריאות, חינוך ושירותים אחרים בלב העיר, שלהם הם זכאים כתושבי ירושלים (ראו פרק "עקירה בכפייה"). ולהיפך, באזורים אחרים קהילות בגדה המערבית מנותקות מעברה היירושלמי של הגדר, עובדה הפוגעת בגישה היומיומית שלהן לשירותי בריאות וחינוך, מאחר שהגדר מפרידה ביניהן לבין מרכז החיים שלהם, ובה-בעת נאסרת עליהן הגישה לשירותים מוניציפאליים של ירושלים.

גישה לבקעת הירדן ולאזור ים המלח⁹⁵

בקעת הירדן מכסה כמעט 20 אחוזים מהגדה המערבית. כ-87 אחוזים מהשטח הוגדרו כשטח C, שהשימוש בהם אסור למעשה על פלסטינים והם הוקצו תחת זאת לשימוש הצבא הישראלי או הושמו תחת שיפוטן של התנחלויות. 7 אחוזים נוספים מהווים רשמית חלק משטח B, אבל אינם זמינים לפיתוח משום שבמסגרת מזכר נהר וא"י הוגדרו כשמורת טבע. עשרות מכשולים פיסיים מונעים מתושבי בקעת הירדן גישה או מעכבים אותה. הגישה לאזור כולו מוגבלת לשש דרכים, שעל ארבע מהן חולשים מחסומים ישראליים המגבילים קשות את תנועתם של כלי רכב בעלי לוחיות רישוי פלסטיניות. לשליטה הבלבדית כמעט של התנחלויות באדמות, יחד עם עשרות המכשולים הפיסיים המסכלים תנועת פלסטינים, נודעת השפעה הורסנית על הגישה לשירותים בסיסיים, כמו בריאות וחינוך. גם מקורות המחיה המסורתיים - גידול בעלי חיים וחקלאות - נפגעו פגיעה חמורה.⁹⁶

גישה לאדמות בבעלות פרטית פלסטינית בתוך התנחלויות

הגישה לאדמה חקלאית בבעלות פרטית פלסטינית בקרבת התנחלויות נותרת מוגבלת במידה

משמעותית, בשל גידורם של שטחים אלה, או בשל הצקות אלימות של מתנחלים.¹⁶ במשך עונת מסיק הזיתים מיישם הצבא הישראלי נהלי "תיאום מוקדם", המאפשרים לחקלאים המתגוררים בכ-90 קהילות וכפרים פלסטינים גישה מוגבלת לאדמה שבתוך או בקרבת לפחות 55 התנחלויות ומאחזים. בעונת מסיק הזיתים 2011 יושם נוהל זה שוב ברחבי הגדה המערבית, כליווי אמצעים נוספים שיישם צה"ל, לרבות פרישתם של כוחות נוספים, צעדים שהפחיתו אלימות מתנחלים בשטחים הנוגעים בדבר. יחד עם זאת, ביתר השנה השטחים הללו למעשה מחוץ לתחום לפלסטינים, עובדה הפוגעת בתחזוקה ובכריון. בנוסף על כך, למרות הנוכחות הביטחונית המוגברת, במהלך עונת המסיק, בין ה-15 בספטמבר ל-15 בדצמבר, רשם המשרד לתיאום עניינים הומניטריים 38 תקריות שגרמו לפגיעת פלסטינים ולנזק לעצי זית, לעומת 47 תקריות באותה התקופה בשנת 2010. מתקפות אלו גרמו לפגיעתם של 15 בני אדם ולנזק או להרס של קרוב ל-1,500 עצים. עשרות תקריות אחרות כללו הפחדה, מניעת גישה וביזה של יכול הזיתים. (ראו גם פרק "חיים, חופש וביטחון" בדוח זה).

3.1 סקירה כללית

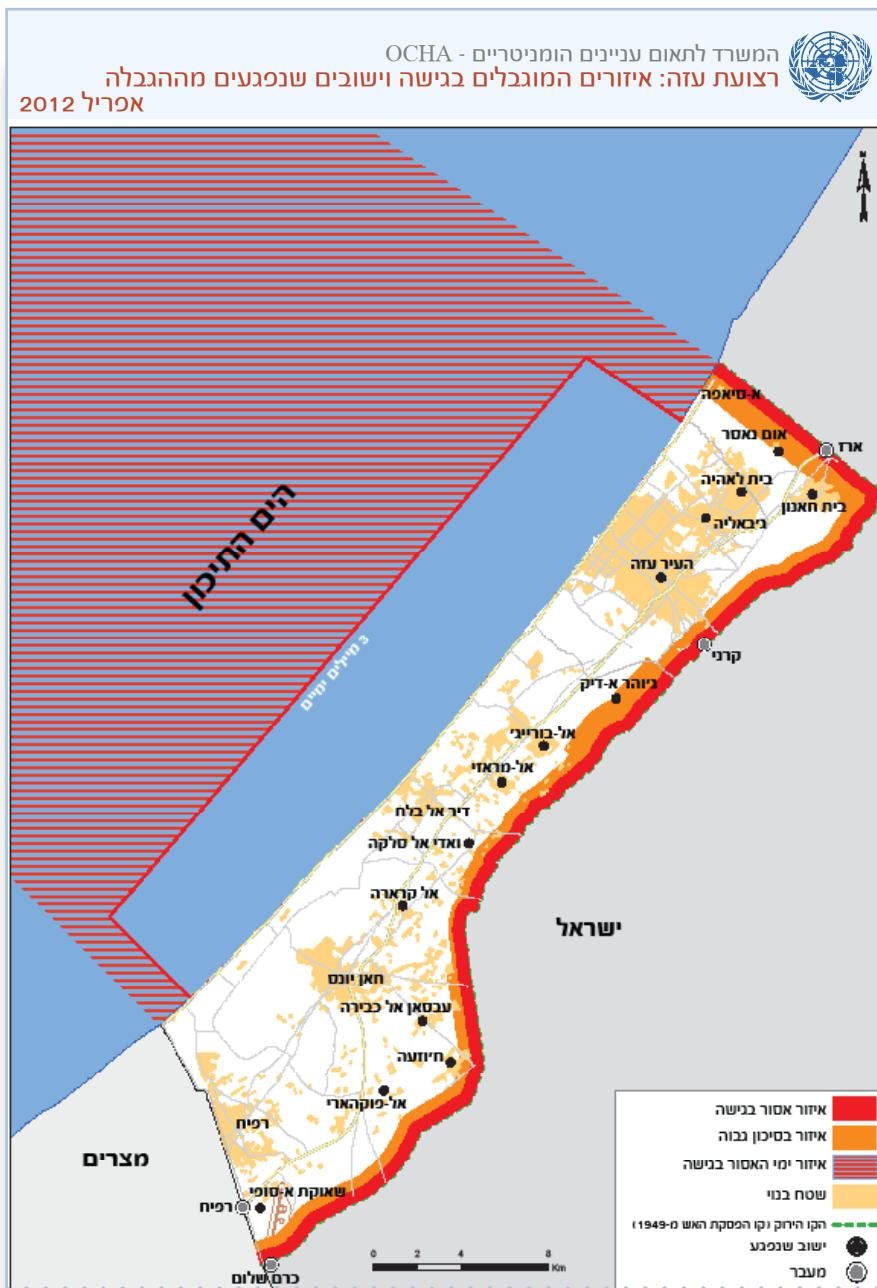
בשנים האחרונות צומצמה בהדרגה גישת פלסטינים בין רצועת עזה, ישראל והגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, למצב שבו תנועת בני אדם מותרת רק למקרים הומניטריים ולאנשי עסקים, ותנועת סחורות מותרת לצורך לא יותר ממתן מענה לצרכים הומניטריים בסיסיים. תהליך זה נוגד את המחויבות שישראל קיבלה על עצמה במסגרת הסכמי אוסלו, שעל פיה התחייבה להכיר ברצועת עזה ובגדה המערבית כייחידה טריטוריאלית אחת²⁶ שחופש התנועה מותר בין שני חלקיה.

בעקבות השתלטות החמאס על רצועת עזה, ביוני 2007, החמירה ישראל מאוד את ההגבלות הקיימות על תנועת סחורות ובני אדם אל עזה וממנה.²⁶ משטר זה "כלאי" יותר מ-1.6 מיליוני בני אדם באזור שצפיפות האוכלוסין בו היא מהגבוהות בעולם, הוביל להידרדרות הפיתוח של עזה בגין ההידרדרות ברמת החיים, דלדול מקורות המחיה וירידה קשה בשירותים ובתשתיות בתחומי החינוך, הבריאות והמים/תברואה, והוא "מהווה ענישה קולקטיבית שהוטלה תוך הפרה ברורה של מחויבותיה של ישראל מתוקף החוק ההומניטרי הבינלאומי".³⁶

ביוני 2010, בעקבות הרג של פעילים טורקים בידי כוחות ישראלים במשט לעזה, הכריזה ישראל על חבילת אמצעים להקלת המצור. חבילה זו כללה הקלה בהגבלות על היבוא (למעט "פריטים בעלי שימוש כפולי",⁴⁶ הכוללים חומרי בניין בסיסיים); אישור הדרגתי

של מיזמי בניה במימון ארגונים בינלאומיים מסוימים; הרחבת קיבולתו של מעבר כרם שלום, שנכון לעכשיו הינו המעבר המסחרי היחיד שעדיין פועל.⁵⁶ ההודעה על הקלת ההגבלות על היצוא התקבלה אמנם בדצמבר 2010, אבל לא יושמה במהלך 2011. למעט מספר מקרים הומניטריים ואנשי עסקים מעזה, האיסור על תנועה של תושבי עזה אל רצועת עזה ומתוכה דרך מעבר ארז נותר בתוקף. פתיחתו המחודשת

הרשמית של מעבר רפיח, על הגבול בין מצרים לעזה, ביוני 2010 - אחרי תקופה שבמהלכה נפתח המעבר באופן ספוראדי בלבד - אפשרה עלייה מסוימת במספר היוצאים את עזה, אף שלא הצליחה להקל את התנועה בין עזה לגדה המערבית.

כל אדם בן חורין לעזוב כל ארץ
שהיא, לרבות ארצו הוא.

האמנה הבינלאומית בדבר זכויות
אזרחיות ומדיניות, סעיף 12 (2)

2011 עברו בממוצע מדי יום במעבר רפיח 362 נוסעים מעזה למצרים, ו-347 נוסעים עברו ממצרים אל תוך עזה, נתון שבסך הכול הוא גבוה יותר לעומת שנת 2010, אבל נמוך מן הממוצע היומי של 650 בני אדם שחצו את הגבול מדי יום בחמשת החודשים הראשונים של 2006, לפני סגירתו החלקית של המעבר. בנוסף על כך, בשל הפיגור שנוצר כתוצאה מהגישה המוגבלת, נאלצו נוסעים לעבור הליך רישום מוקדם במשרד הפנים בעזה, ולחכות עד שישה שבועות לפני שיכלו לחצות את הגבול. ב-2011 מנעו הרשויות המצריות גישה מ-25 אנשים מדי יום בממוצע, מסיבות לא ידועות.

שכזו. למעשה, מעט מאוד השתנה בכל האמור באוכלוסייה הכללית. בשנת 2011 היתה עלייה של 31 אחוזים במספר בני האדם שנכנסו לעזה ויצאו ממנה דרך מעבר ארז, לעומת שנת 2010 (52,515 לעומת 40,047).⁷⁶ ברם, הנתון לשנת 2011 נמוך ב-66 אחוזים מנפח הנוסעים בשנת 2006, והינו רק 0.6 אחוז ממספר בני האדם שהורשו לצאת את עזה קודם לתחילת האינתיפאדה השנייה, בשנת 2000, כשמדי יום עברו במעבר ארז כ-26,000 פלסטינים (ראו פרק "בריאות" על הפניות לטיפול רפואי מחוץ לעזה).

הפתיחה מחדש הרשמית של מעבר רפיח בין עזה למצרים, ביוני 2010, הפועל חלקית (09.00-17.00) שישה ימים בשבוע, שיפרה את גישתם של תושבי עזה לעולם החיצון, אף כי בעיקר עבור מטופלים וסטודנטים, וכן בעלי דרכונים זרים.⁸⁶ בשנת

3.2 הגבלות על תנועת בני אדם

תנועת בני אדם מעזה דרך מעבר ארז אסורה, להוציא מצבים חריגים המוגדרים כ"מקרים הומניטריים", מטופלים במצב רפואי קשה, מלוויהם ומספר אנשי עסקים וסוחרים.⁶⁶ הליך הגשת הבקשה לקבלת היתר הוא ממושך, קשה ותוצאותיו אינן ודאיות. בקשות של בני אדם העומדים בקריטריונים שנקבעו יכולות גם הן להיענות בשלילה מנימוקים ביטחוניים, בלא שסיבות השלילה יפורטו מעבר לכך. נטל ההוכחה נופל תמיד על הפרט, ולעיתים קרובות מצריך מעקב ממושך ויקר, כשהבקשה הראשונית נענית בשלילה.

ביוני 2010 הודיעה ישראל על "ייעולי" של מדיניות ההיתרים לצורך תנועת בני אדם למטרות הומניטריות ועל "דרכים נוספות להקלתי תנועה

מניעת כניסה של אמבולנס

אום מחמד בת החמישים, אם לשמונה ותושבת עזה, הופנתה לבית חולים במצרים לטיפול בהפרעה בדסקית בין חולייתית צווארית המסבה לה כאבים רבים, מאחר שבעזה לא ניתן לטפל בכך. כשרואיינה ביוני 2012, בניסיונה השלישי לצאת את רצועת עזה דרך מעבר רפיח אל מצרים, אמרה:

"אני סובלת ממחלה שממש משתקת את ידי ורגלי ואינה מאפשרת לי לחיות חיים נורמליים. אני מסוגלת לטפל בילדי. הרופא שלי הפנה אותי לבית חולים מצרי שבו אני אמורה לעבור ניתוח, ויעצו לי לצאת מהר ככל האפשר, מפני שהלחץ על העצבים מתגבר במהירות ועלול לגרום לנגע בחוט השדרה, שיתיר אותי משותקת לכל חיי.

הצלחתי להשיג בזמן את כל המסמכים הדרושים, כולל מסמך ההפניה ממשרד הבריאות, וקיבלתי תור לבית החולים ל-22 ביוני. חשבתי שמזלי שיחק לי ושעברתי את הצעד הקשה ביותר.

ב-20 ביוני, בשעת בוקר מוקדמת, נלקחתי באמבולנס של משרד הבריאות למעבר הגבול ברפיח, וקיוויתי בתקווה שכך אורשה לחצות את המעבר בקלות. אבל אחרי שעוככתי למשך יותר משבע שעות, אמר שוטר של רשות הגבולות הפלסטינית לנהג האמבולנס שלי שבגלל הגבלות שונות במעבר הגבול איננו יכולים לחצות את הגבול. חזרתי הביתה עייפה מאוד, כשאני מרגישה חוסר תקווה ואין אונים ונסערת מאוד כלפי ילדי.

נאלצתי להגיש בקשות למסמכים חדשים, לקבוע מחדש תור בבית החולים ולארגן שוב אמבולנס. שוב נסעתי למעבר וחיכיתי יותר מחמש שעות, עד שהכאבים שלי הפכו בלתי נסבלים והייתי מוכרחה לחזור הביתה לנוח.

היום אני מנסה שוב. הגעתי באמבולנס בשעה 10 בבוקר ואני מחכה כבר שלוש שעות בשמש הלוהטת. אני לא בטוחה שאוכל לחצות את הגבול היום. אבל אמשיך לנסות, מפני שאין לי שום ברירה אחרת ואיני רוצה לאבד את יכולת התנועה שלי. אני רוצה להיות מסוגלת שוב לטפל בילדי."

3.3 הגבלות על תנועת סחורות

מאז יוני 2007 הטילה ישראל הגבלות על העברת סחורות אל תוך רצועת עזה, והתירה רק את כניסתן של סחורות שהוגדרו כחיוניות להישרדותה של האוכלוסייה האזרחית. חבילת ההקלות שהוכרזה ביוני 2010 הביאה לעלייה בהיקף הייבוא: על פי נתונים של האו"ם, בשנת 2011 הייתה עלייה של 24 אחוזים ביבוא לעומת השנה הקודמת (49,283 מטענים ב-2011 לעומת 39,630 ב-2010).⁹⁶ יחד עם זאת, עלייה זו באה לאחר קו בסיס נמוך בשנת 2010, כתוצאה מהגבלות עקב המצור. הממוצע החודשי של מטענים שנכנסו לעזה דרך כרם שלום ב-2011 עדיין היה רק כ-36 אחוזים מהכמות שנכנסה לעזה בחמשת החודשים הראשונים של 2007, לפני הגברת המצור.

השילוב של הגבלות גישה וההרס הנרחב של בתים ותשתיות במשך מתקפת "עופרת יצוקה" בינואר 2009, יחד עם צמיחת האוכלוסייה, יצרו צורכי דיור ותשתיות אדירים. ואולם ההגבלות שמטילה ישראל על

ייבוא של חומרי בניין דרך מעבר כרם שלום מתירות רק ייבוא של חומרי בניין בסיסיים למיזמים ספציפיים, שיישמו על ידי ארגונים בינלאומיים ובתמיכת הרשיף, וישקלו כל אחד לגופו. בנוסף על כך נאסרה לחלוטין כניסתם של פריטים רבים אחרים, שהוגדרו על ידי הרשויות ישראליות כ"בעלי שימוש כפולי". כתוצאה מכך, רק חלק מזערי מן הצרכים שזוהו קיבלו מענה עד כה. מתפיש מצטט סך של 179 מיזמים במימון בינלאומי שאושרו מאז 2010, ש-99 מתוכם אושרו ב-2011.⁹⁷ המשרד לתיאום עניינים הומניטריים יכול לספק מידע סופי רק על מיזמי שיקום-בנייה של האו"ם בעזה. מתוך 126 מיזמים שהמתינו לאישור בתחילת 2011 (בשווי 325 מיליון דולרים ארה"ב) אושרו 74 (בשווי 161 מיליון דולרים ארה"ב). ברם, תוכנית העבודה של האו"ם החלה ב-2010 ולכן יש לנתחה מתאריך זה ועד לסוף 2011. בתנאים אלה, מכין סך של 175 מיזמים/רכיבי מיזמים שהוגשו לאישור מתפיש (בשווי 484 מיליון דולרים ארה"ב), אושרו עד לסוף 2011 113 (בשווי 359 מיליון דולרים ארה"ב), 39 עדיין

המתינו לאישור (בשווי 84 מיליון דולרים ארה"ב) ו-9 נענו בשלילה (בשווי 40 מיליון דולרים ארה"ב). משך הטיפול הממוצע לאישור היה 6 חודשים ואילו מיזמים שטרם אושרו ממתינים בממוצע לאישור יותר משנה.

מערכת התקנות והאישורים הרב-שכבתית המווסתת את כניסתו של כל משלוח חומרים בכפי עצמו, והקיבולת המוגבלת של המעברים, גרמו להאטה ביישומם של מיזמי או"ם ולעלייה בהוצאות. בשנת 2011 הוציאו סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם ותוכנית הפיתוח של האו"ם לבדן 2.3 מיליון דולרים ארה"ב לטיפול בתקנות הללו, סכום השווה לעלויות הבנייה של 50 יחידות דיור או של בית ספר ל-2,000 תלמידים. נכון לסוף 2011, מיזמים בשווי 216 מיליון דולרים ארה"ב, או 25 אחוזים מתוכנית העבודה של האו"ם, המתינו זה 13 חודשים לאישור ישראלי, או שנענו בשלילה.¹⁷

כלכלת המנהרות

הטלת ההגבלות על הייבוא בגין המצור הובילה לריכוז של מנהרות לאורך גבול עזה עם מצרים. מנהרות אלו משמשות לכניסת סחורות שאינן זמינות או שהן זמינות במחיר גבוה מישראל, כמו חומרי בניין, בעלי חיים, דלק, מזון ומוצרי מזון. עם הקלת המצור, ביוני 2010, וחידוש הייבוא של מרבית מוצרי הצריכה וחומרי הגלם דרך המעברים עם ישראל, פחת מספר המנהרות ל-200 עד 300 בקירוב.²⁷

רוב המנהרות הממשיכות לפעול עברו לשינוע של חומרי בניין, שכניסתם לעזה עדיין מוגבלת, או דלק, שמחירו במצרים זול משמעותית ממחירו בישראל, בחלקו בשל סובסידיות. התאחדות התעשיינים בעזה מעריכה כי בשנת 2011 הגיעו לעזה דרך המנהרות כ-25 מיליוני טונות של חצץ, מלט ומוטות פלדה, לעומת כ-600,000 טונות של אותם חומרים שנכנסו דרך מעבר כרם שלום למיזמים מורשים. מחיריהם של החומרים האלה בעזה שווים או נמוכים ממחיריהם לו היו מגיעים מישראל.

מאז 2007 התירה ישראל באופן חריג ייצוא של כמות מזערית של תותי שדה, פרחים, פלפלים ועגבניות מעזה לשווקים באירופה. זהו אמנם צעד שיש לברך עליו, אבל התאוששות כלכלית יכולה להתרחש רק עם עלייה משמעותית בנכח ובסוגי הייצוא מעזה לכל השווקים הזמינים, כולל ישראל והעברות לגדה המערבית, שווקים שבעבר היוו יעד ליותר מ-80 אחוזים מהייצוא מעזה. עלויות המשלוח הגבוהות הנלוות למערכת השינוע בשיטת גב-אל-גב המשמשת במעבר כרם שלום מסכלות גם הן ייצאו נוסף.

מאז יוני 2007 יצאו מדי יום דרך מעבר כרם שלום, בעונת האסיף החקלאי, כחות משני מטעני סחורות חקלאיות, כמות מזערית לעומת ממוצע יומי של 19 מטעני ייצוא בשנת 2006, לפני הטלת המצור. כחלק מהחלטתה של ממשלת ישראל מדצמבר 2010, התקבלה גם החלטה על הקלות לייצוא, בפרט ייצוא מוגבר של תוצרים חקלאיים, מוצרי ריהוט וטקסטיל מעזה, תחילה לשווקים בינלאומיים. ייצוא מורשה

בשנת 2011 כלל רק 269 מטענים של יכולים חקלאיים, עלייה של 25 אחוזים לעומת 215 מטענים ב-2010, אבל רק 2.7 אחוזים מההיקף החודשי הממוצע במחצית הראשונה של 2007 (23 ב-2011 לעומת 847 ב-2007) שהורשה לצאת את עזה לגדה המערבית, לישראל ולעולם החיצון בשנת 2007. למרות השינוי במדיניות המוצהרת לא נרשם בשנת 2011 ייצוא של מוצרי ריהוט או טקסטיל.

3.4 האזורים שהגישה אליהם מוגבלת

במהלך עשר השנים האחרונות הרחיב הצבא הישראלי בהדרגה את הגבלת הגישה לאדמות חקלאיות בעברו העזתי של "הקו הירוק" משנת 1949, ולשטחי דיג לאורך חופי רצועת עזה. מאז תחילת 2009 נמנעה מפלסטינים, באופן חלקי או מוחלט, הגישה לאדמות שבמקרים מסוימים נמצאות במרחק של עד 1,000-1,500 מטרים מגדר הגבול עם ישראל,³⁷ ולשטחים ימיים במרחק העולה על 3 מיילים ימיים מהחוף.

בסך הכול מעריכים כי השטח המוגבל ביבשה מהווה 17 אחוזים מכלל שטחי היבשה ברצועת עזה ו-35 אחוזים מאדמותיה החקלאיות. בים נאסר כעת על דייגים להגיע לכ-85 אחוזים מהשטחים הימיים שעל פי הסכמי אוסלו הם זכאים לגשת אליהם. הגבלות הגישה נאכפות בעיקר בפתחה באש על הנכנסים לשטחים שהגישה אליהם מוגבלת.

מעריכים כי כ-178,000 בני אדם - 12 אחוזים מאוכלוסיית רצועת עזה - נפגעים ישירות מהגבלות הגישה הללו. שיטה נוספת המשמשת את הצבא הישראלי להרתיע מפני גישה הינה יישור שיטתי של אדמות חקלאיות והרס נכסים פרטיים אחרים הממוקמים בשטחים שהכניסה אליהם מוגבלת. דבר זה גרם לשחיקה במחיה, עקב אובדן שנתי של כ-75,000 טונות מטריות של תוצרת, שהייתה עשויה להכניס 50.2 מיליוני דולרים ארה"ב בשנה.⁴⁷

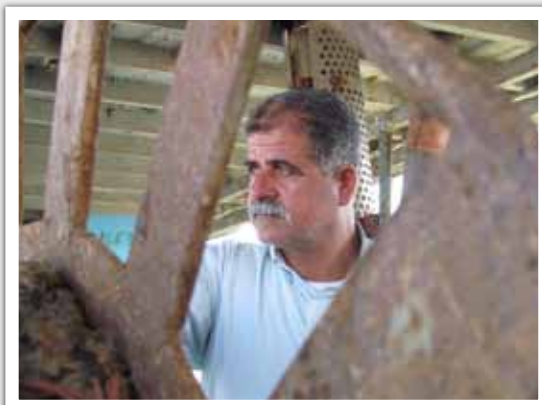

ספר ששבעה מהם ממוקמים באזור שהגישה אליו מוגבלת.⁷⁷ בנוסף, ההגבלות סיכלו באופן משמעותי את התחזוקה והשדרוג של תשתיות מים וחשמל קיימות, ובכך השפיעו לרעה על הסביבה ועל אספקת שירותים לכלל אוכלוסייתה של רצועת עזה.

האובד בשל הגבלות הגישה מוערך בכ-7,000 טונות מטרתיות, כשלאובדן זה נלווה אובדן הכנסה בערך של כ-26.5 מיליוני דולרים ארה"ב במשך תקופה של חמש שנים.⁶⁷ המשטר הנוכחי משפיע גם על גישה לשירותים, ובמיוחד לבתי

במגזר הדיג, גבול שלושת המיילים הנאכף במסגרת המצור מונע מדייגים ללכוד סרדינים, הנמצאים לרוב במרחק של חמישה עד שמונה מיילים מהחוף. בעבר היה שוק הסרדינים היסוד העיקרי של ענף הדיג בעזה.⁶⁷ שלל הדיג הפוטנציאלי

דייג שאינו יכול לדוג

זאכי חיליל בן ה-51, תושב עזה, הוא אב לעשרה ילדים בגילים שבין ארבע ושלושים שנה. כדייג מנוסה, דג זאכי במימי עזה מאז ילדותו. בעבר היה הדיג מקור פרנסה נאה והוא היה משתכר עד 3,000 דולרים בחודש, די כסף לבנות למשפחתו בית בן שתי קומות, לחנך את ילדיו ולרכוש מכונית. הוא אף קיווה לרכוש סרת דיג חדשה.

היום, הגבול של שלושת המיילים הימיים הרס את פרנסתו של זאכי. הוא כבר אינו יכול לדוג את הסרדינים שהיוו את עיקר שלל הדיג שלו, מפני שהם נמצאים במרחק גדול יותר מהחוף. כיום כבר אין לו הכנסה מהימנה, והוא נאלץ להיעזר בסיוע במזון כדי לכלכל את משפחתו.

"לכני האינתיפאדה השנייה, חשבתי שגם עשרים מיילים ימיים לא מספיקים לתעשיית דיג טובה. עבדתי עם עמיתים כדי לשכנע את הרשויות להגדיל את אזור הדיג", אמר. "אבל כעת, כשאנחנו מוגבלים לשלושה מיילים ימיים, מה כבר אפשר לעשות חוץ מאשר לספוג השפלות בלתי פוסקות ולחזור הביתה בידיים ריקות? ההגבלות של ישראל הרסו את חיי. אשתי נאלצה למכור את התכשיטים שלה ואני מכרתי את המכונית החדשה שלי. הילדים שלי אוכלים היום אוכל מאיכות גרועה יותר וארוחות קטנות יותר."

כוח הכובש, ישראל אחראית מתוקף המשפט הבינלאומי להבטיח שהצרכים ההומניטריים של האוכלוסייה המקומית בשפ"כ יקבלו מענה, וכי הפלסטינים יוכלו לממש את זכויות האדם שלהם. על פי המשפט הבינלאומי, הזכות לחופש תנועה יכולה להיות מוגבלת אם צרכים ביטחוניים לגיטימיים מחייבים זאת. עם זאת, על ההגבלה להיות אך ורק "במידה הנדרשת במדוקדק מפאת חומרת המצב, ובלבד שאותם אמצעים לא יהיו בלתי מתיישבים עם התחייבויותיה האחרות [של המדינה] על-פי המשפט הבינלאומי".⁸⁷ במקרה של ההגבלות שמטילה ישראל על הגדה המערבית, לאור אי-החוקיות של התנחלויות מתוקף המשפט הבינלאומי והזיקה הקרובה בין התנחלויות למערכת הגבלות התנועה, חוקיותן של ההגבלות הללו מוטלת בספק.

כדי להפחית את פגיעותם של המושפעים לרעה מגישה לקויה לשירותים ולמחיה, ולמלא את מחויבויותיה מתוקף המשפט הבינלאומי:

- על ישראל להבטיח שהאוכלוסייה האזרחית של השפ"כ תורשה ליהנות מזכויות היסוד המובטחות במשפט הבינלאומי, לרבות הזכות לחופש תנועה ולבחירת מקום מגורים, כמו גם הזכות לרמת חיים נאותה, לדיור נאות ולגישה לחינוך ולשירותי בריאות.
- בגדה המערבית, על הרשויות הישראליות להקל תנועת אזרחים, לרבות באמצעות הסרת מכשולים פיסיים והגבלות מנהליות שאינן נחוצים למטרות ביטחוניות לגיטימיות. צעד זה כולל הקלה של התנועה בתוך, כמו גם אל והחוצה מירושלים המזרחית, "אזור התפר"; פתיחת "שטחים צבאיים סגורים" לתנועת פלסטינים ולשימוש פלסטיני באדמה; הסרת ההגבלות על גישת כלי רכב לבקעת הירדן ובתוך העיר העתיקה של חברון; ומתן גישה לא מוגבלת לאדמות פלסטיניות הנמצאות בתוך התנחלויות.
- על הרשויות הישראליות לציית לחוות הדעת המייעצת של בד"צ בדבר הגדר, והחלטת העצרת הכללית שהתקבלה בעקבותיה, ולהפסיק כל בנייה של הגדר, לפרק ולהעתיק את התוואי של הקטעים הבנויים אל הקו הירוק, ולבטל את משטר השערים וההיתרים.
- בעזה יש להסיר את המצור ולאפשר תנועת בני אדם אל רצועת עזה והחוצה ממנה, לרבות לגדה המערבית ולירושלים המזרחית. בנוסף על כך, על ישראל להסיר, במידה הרבה ביותר האפשרית, את ההגבלות על גישת בני אדם לאזורים בקרבת הגדר המפרידה בין ישראל לעזה ולשטחים ימיים לאורך חוף עזה.
- בכפוף לשיקולים ביטחוניים לגיטימיים, על ישראל להסיר גם את ההגבלות על ייבוא חומרי בניין וייצוא סחורות, ככדי לאפשר שיקום של בתים ותשתיות, שיקום הכלכלה, להבטיח גישה לשירותי בריאות וחינוך, ולהשיב לתושבי עזה את כבודם האנושי.
- אף שהאחריות העיקרית לתיקון המצב הנוכחי מוטלת על ישראל, מדינות צד שלישי חולקות באחריות להבטיח את כיבודו של המשפט הבינלאומי בשפ"כ. מאמציהן של מדינות צד שלישי הכרחיים כדי להבטיח את כיבוד החוק ההומניטרי הבינלאומי, ואת צמצום הפגיעות ההומניטריות.

מרחב הומניטרי

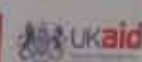

UNITED NATIONS

Project funded through the United Nations Humanitarian Response Fund (UN/HRF), with the generous support of Ireland, the Netherlands, Norway, Spain, Sweden, Switzerland, and the United Kingdom

هذا المشروع يتمويل من صندوق الأمم المتحدة للاستجابة الإنسانية وذلك بدعم سخي من أيرلندا، النرويج، اسبانيا السويد، سويسرا، والمملكة المتحدة

Irish Aid
Department of International Trade and Development

ב-2011 יכולתם של עובדי ארגונים הומניטריים להגיש סיוע יצאה אמנם נשכרת מהיעדרה של אלימות בקנה מידה נרחב, אבל ארגונים הומניטריים עדיין נאלצו להתמודד עם מכשולים לתנועת עובדיהם ולפעולתם היומיומית, עובדה שסיכלה מתן סיוע הומניטרי וכגמה ביעילות הסיוע. מצב זה מוחרף בגין פיצולו של השפ"כ לאזורים מנותקים זה מזה - רצועת עזה, ירושלים המזרחית, "אזור התפר" ויתר הגדה המערבית, שבעצמה מפוצלת לאזורים נפרדים. הגורמים להגבלת המרחב ההומניטרי בשפ"כ הם בעיקר מכשולים לתנועתם של עובדי ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים

והאויים - במיוחד כשמדובר בעובדים מקומיים - הגבלות על משלוח חומרים הדרושים למיזמים הומניטריים מתוכננים, והגבלות על יישום מיזמים הכרוכים בכנייה, הרחבה או שיקום של תשתיות. גם מדיניות הישום מגעים שנוקטות מדינות ומדינות תורמות מסוימות פוגעת במפעלים ההומניטריים, משום שהיא אוסרת על מגעים עם רשויות החמאס בעזה, לרבות ברמה התפעולית בלבד.

2. עזה

הקלת אמצעי הגישה ברצועת עזה, ביוני 2010 (ראו פרק "תנועה וגישה") אפשרה אמנם את אישורם של מספר מיזמי שיקום בינלאומיים ומשלוח של חומרי בניין דרושים, אבל מנגנוני האישור, התיאום והאימות נותרו מסורבלים ומביאים לעיכובים ממושכים ולגידול בעלויות. מרגע שמיזם כלשהו מאושר, יש לשאת ולתת על לוח הזמנים לכניסת החומרים, תהליך הכולל בין היתר העברת פרטים של כלי הרכב והנהגים לרשויות הישראליות. בנוסף על כך, קיימת רשימה מקיפה של סחורות חיוניות "בעלות שימוש כפול" שכניסתן לעזה אסורה, למעט לצורך מיזמים בינלאומיים שאושרו מראש. רשימה זו כוללת חומרי בניין בסיסיים, ציוד רפואי כמו מכשירי רנטגן, כל סוגי ציוד התקשורת כמו מדפסות רשת, וכלי רכב מסוימים, כמו כלי רכב בעלי הנעה קדמית ומשאיות אשפה.

תנועתם של עובדי ארגונים לא ממשלתיים מקומיים ובינלאומיים ועובדי אויים אל עזה וממנה דרך

ארגון האומות המאוחדות קורא לכל הממשלות והצדדים במצבי חירום הומניטריים מורכבים, במיוחד בסכסוכים מזוינים ובמצבים שלאחר סכסוך, בארצות שבהן פועלים אנשי סגל הומניטרי, בהתאם לתנאים הנוגעים בדבר של המשפט הבינלאומי וכן של החוק הלאומי: לשתף פעולה באופן מלא עם האומות המאוחדות וסוכנויות וארגונים הומניטריים אחרים ולהבטיח לאנשי סגל הומניטרי, וכן לציוד ולאספקה, גישה בטוחה ולא מופרעת, בכדי לאפשר להם לבצע את ביעילות את מלאכתם, דהיינו מתן סיוע לאוכלוסייה האזרחית הנפגעת, לרבות פליטים ומי שחוו עקירה פנימית.

החלטת העצרת הכללית של
האויים A/RES/58/14

עבור עובדים מקומיים שלהן. 585 מהבקשות הללו (72 אחוזים) אושרו, 51 נענו בסירוב ו-155 עדיין "תלויות ועומדות". השיפור העיקרי מתייחס להיתרי כניסה לעזה עבור עובדי אויים מקומיים המחזיקים בתעודות זהות של הגדה המערבית וירושלים. בעוד שב-2010 הגישו רק 48 בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית וירושלים בקשות להיתרים, מהן אושרו 56 אחוזים (27 היתרים שאושרו), ב-2011 הגישו 198 עובדים כאלה בקשות להיתרים, ושיעור האישורים היה 74 אחוזים (146 היתרים מאושרים). נתון זה מייצג עלייה בסך 82 אחוזים בגישה של בעלי תעודות זהות שי הגדה המערבית וירושלים לעזה בשנת 2011, לעומת שנת 2010. בנוסף, כל העובדים המקומיים של ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים ושל האויים נדרשים לחצות את מעבר ארז ברגל, ולא ברכב, דרישה המעלה את הסיכון לביטחונם.

מעבר ארז עדיין מוגבלת ובלתי ניתנת לחיזוי. אף שביוני 2010 התחייבו הרשויות הישראליות "לייעל את מדיניות ההתרה של כניסת ויציאת בני אדם מטעמים הומניטריים ורפואיים, וכניסה ויציאה של עובדי ארגוני סיוע בינלאומיים (מאושרים)",⁸⁸ אנשי סגל של סוכנויות הומניטריות עדיין מתקשים לנוע בין שני חלקי השפ"כ. נכון לעכשיו יש להסדיר מראש את גישתם של אנשי סגל אויים מקומיים לתוך עזה, ואנשי סגל של ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים נדרשים להגיש בקשות להיתרים שתוקפם 3-6 חודשים. עובדי אויים מקומיים מקבלים לרוב רק היתרים מוגבלים בזמן (לרוב לימים אחדים) ולא היתרים ארוכי טווח (ל-3 או 6 חודשים), ורבות מהבקשות של עובדים מקומיים של האויים ושל ארגונים לא ממשלתיים נדחות מיימוקים ביטחוניים, בלא אפשרות לערער על הסירוב.

ב-2011 הגישו סוכנויות אויים 812 בקשות להיתרי כניסה ויציאה אל ומרצועת עזה דרך מעבר ארז

תהליך האישור של מתכ"ש לכניסתם לעזה של חומרים שכניסתם מוגבלת

בעקבת עתירה שהגיש ארגון זכויות האדם הלא ממשלתי הישראלי "גישה" מתוקף חוק חופש המידע, שחררו הרשויות הישראליות לפרסום שורת מסמכים המבהירים את קווי ההנחיה למדיניות בקרה על כניסה ויציאה של סחורות אל רצועת עזה ומתוכה. אחד המסמכים נדרש לנהלים החלים על ארגונים בינלאומיים ביישום מיזמים המצריכים ייבוא פריטים המוגדרים כ"בעלי שימוש כפולי". על פי מסמך זה, מיישם המיזם אמור לקבל תוך חודשיים תשובה לבקשת אישור המיזם. עם זאת, מרגע שמיזם כלשהו מאושר הוא אינו משוחרר מייד לישות המיישמת, אלא נשמר ב"מאגר" מיזמים המשוחררים "באופן תקופתי ותכליתי במטרה לשמר את הרציפות והלגיטימציה של המדיניות הישראלית כלפי רצועת עזה".⁹⁷

על פי מידע עכשווי על בקשות אישור מיזמים שהגישו סוכנויות או"ם ואשר הן עדיין תלויות ועומדות, ייתכן שבי"מאגר, זה מוחזקים עד 45 מיזמים, לרבות מיזמים לבנייתם של בתי ספר הדרושים בדחיפות, וכן מיזמי מים ותברואה בשווי מאות מיליוני דולרים. נוהל זה נוגד את מחויבותיה של ישראל מתוקף החוק ההומניטרי הבינלאומי, הקובע במפורש כי מדינות יכולות להגביל כניסת עזרה וסיוע רק בשל "צרכים צבאיים הכרחיים".

3. ירושלים המזרחית

אם האוכלוסייה - כולה או מקצתה - של שטח כבוש אינה מקבלת אספקה בשיעור מספיק, יסכים הכוח הכובש לתכניות סיוע לטובת האוכלוסייה האמורה, ויקל על ביצוען בכל האמצעים העומדים לרשותו.

אמנת גינבה הרביעית, סעיף 59

בעזה, אשר אינם עומדים בדרישה לעבוד 15 שעות בשבוע בישראל. בנוסף על כך, ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים נתקלים במניעת אשרות לבני משפחה של אנשי סגל בינלאומיים, ולאנשי סגל ספציפיים העוסקים בפעילויות משפטיות וכאלה הנוגעות לאמצעי התקשורת.

או פגישות עבודה אחרות, הכשרה מקצועית, סדנאות וכו'. העברתם המתוכננת של המחסומים בפריפריה הירושלמית לידי מנהלת המעברים הישראלית, המיישמת במחסומים שכבר הועברו לתפעולה משטר בדיקות נוקשה יותר, מעורר חששות רציניים בדבר גישה הומניטרית. בשל דרישות תכופות לכדוק כלי רכב של האו"ם, הנוגדות את החסינויות וזכויות היתר של האו"ם, נמנעות סוכנויות האו"ם כבר עכשיו משימוש במחסומים קיימים המופעלים על ידי מנהלת המעברים, עובדה המגבילה מאוד את התנועה.

ב-2011 נוצר אתגר חדש הנוגע לאשרות, כשמשד הפנים הישראלי קבע קריטריונים מחמירים יותר לזכאות לאשרות עבודה. קריטריונים אלה משפיעים בעיקר על עובדים בינלאומיים של ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים שבסיסם

בדומה לכך, אנשי סגל הומניטרי חווים גם הגבלות מתמשכות על יכולתם להיכנס לירושלים המזרחית. עובדים מקומיים המחזיקים בתעודת זהות של הגדה המערבית צריכים להגיש בקשה להיתרי גישה ולהיתרי עבודה בירושלים המזרחית, המעניקים בדרך כלל גישה לפרק זמן מוגבל (משבע בבוקר עד שבע בערב). היתרים עלולים להיענות בסירוב "מנימוקים ביטחוניים", או שלחילופין הם מעוכבים או שאינם מחדשים בזמן. יתר על כן, הרשויות הישראליות קבעו עבור ארגונים בינלאומיים מכסה של 1,700 היתרי כניסה לירושלים המזרחית, ומרגע שהמכסה מתמלאת בקשות להיתרים נענות בשלילה. במקרים אלה נקטעת עבודתם של אנשי סגל המוצבים בירושלים המזרחית, או שתפקידם מחייב אותם לבקר בעיר, כמו למשל לצורך תיאומים

בגדה המערבית חל אמנם שיפור בגישה ובתנועה בין הערים המרכזיות, הודות לסילוקם של מספר מחסומים פנימיים בגדה המערבית, אבל מכשולי חסימה ממשיכים למנוע את הגישה לכמה מהקהילות הפלסטיניות החלשות והפגיעות ביותר, במיוחד ב"אזור התפרי" ובחלקים אחרים של שטח C.

גם יישומם של מיזמי סיוע הומניטרי נפגע קשות ממשטר ההיתרים שהרשויות הישראליות מיישמות על הבנייה בשטח C ובירושלים המזרחית. לבנייה, הרחבה ושיקום של בתי ספר, מרפאות, מחסים ותשתיות מים נדרשים היתרי בנייה, הניתנים רק - אם בכלל - אחרי תהליך הגשת בקשה ממושך, מורכב ויקר, שהשלמתו אורכת לעיתים קרובות שנים אחדות. כתוצאה מכך מתחבטות סוכנויות הומניטריות בדילמה האם להמשיך ביישום מיזמים מתוכננים, אפשרות היתר ולפיכך סיכון בהריסה ובכזבז משאבים, או לכבד את החקיקה הצבאית של הכוח הכובש.¹⁸

סוכנויות כיתוח (AIDA),²⁸ שערכה סקר בנושא, שזכו עובדים נוספים בכדי להתמודד עם נטל העבודה הנוסף הכרוך בהגשת בקשות להיתרים ולאשרות. בנוסף על כך, 32 אחוזים מהארגונים מדווחים כי נאלצו לשכור עובדים בינלאומיים נוספים, שלהם קל יותר לנסוע מאשר לעמיתיהם הפלסטינים. עלויות נוספות נובעות משעות המתבזבזות בהמתנה ממושכת במחסומים ובמעברים, עלויות נסיעה מיותרות, ציוד נוסף (כמו למשל ציוד לשיחות ועידה בווידיאו) ועלויות דיור. ארגונים

בהקשר זה מאמירות משמעותית העלויות הכספיות והמעשיות של המשך הפעילות היום-יומית והגשת הסיוע. ארגונים רבים נאלצו לשכור עובדים נוספים כדי להתמודד עם הגבלות פיסיית ומנהליות על כניסת ציוד, חומרים ואנשי סגל לרצועת עזה: לעיתים קרובות יוצרים משרות פיננסיות, מנהליות, ביטחוניות או טכניות במשרדים בעזה ובגדה המערבית כאחד, כאשר קודם לכן די היה במשרה אחת לכסות את שני האזורים. כ-31 אחוזים מהארגונים ב"התאחדות הבינלאומית של

שיחה עם ד"ר עבדאלרחים אל-אסי, צוות הרפואה הנייד של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, שכך

"זה כמו לחיות בכלוב"

ד"ר עבדאלרחים אל-אסי עובד בצוות הרפואה הנייד של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, ומבקר זה יותר מעשר שנים בכפר ערב א-רמאדין אל גינובי שמדרום לקלקיליה. הכפר ערב א-רמאדין אל-גינזבי שוכן בתחומי הגדה המערבית, אבל בשל מיקומו בין הגדר לקו הירוק הוא נמצא כעת ב"אזור התפרי". תושביו נאלצים לעבור במחסום כדי להגיע אל בתיהם.

"הקהילה הייתה נסגרה בגלל סגרים, הגדר והקרבה של התנחלות אלפי מנשה, ולתושבים כבר אין גישה למרבית האדמות החקלאיות שלהם. זה כמו לחיות בכלוב. וזה הוביל לאבטלה נרחבת", אמר ד"ר עבדאלרחים.

"בערב א-רמאדין אל-גינזבי יש חולים כרוניים רבים, שמתקשים מאוד להגיע לטיפול רפואי. בעבר, צוות הרפואה הנייד של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם היה מבקר בקהילה מדי חודש כדי לספק שירותים רפואיים.

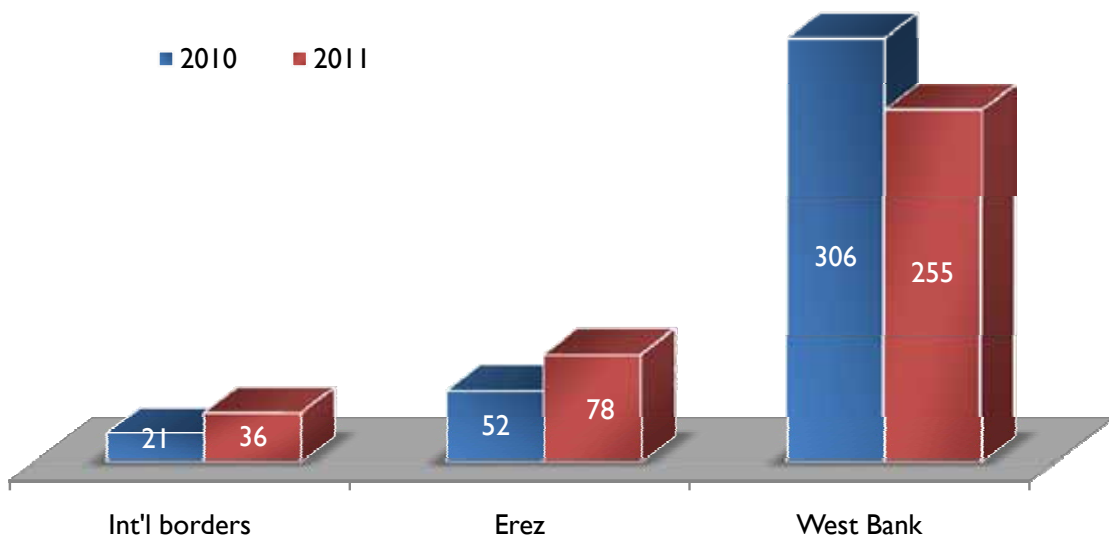
תושבי ערב א-רמאדין אל-גינזבי יודעים בדיוק באילו ימים אנחנו אמורים להגיע ומחכים לנו שעות ארוכות. כשאנחנו מצליחים להיכנס ליישוב, האווירה היא כמעט כמו בחתונה. על פניהם של האנשים ניכרים אותות שמחה והקלה. וזה מה שנותן לי את האנרגיה להמשיך לנסות לעבור במחסום.

לרוע המזל, קשיי גישה גוברים והדרישה שנשיג היתרים אינם מאפשרים לנו להמשיך בביקורים הסדירים שלנו. זאת למרות שהצוות הרפואי נוסע בכלי רכב רשמי של האו"ם ומראה תעודות זהות של האו"ם. בכדי להבטיח לקהילה טיפול רפואי סדיר ושוטף ואספקה של תרופות, אנחנו נאלצים להיעזר בהסדרים חלופיים.

זה מתסכל מאוד כשמסרבים להרשות לנו להיכנס. המשימה שלי היא להגיע לפה ולעזור לאנשים באמצעות מתן טיפול רפואי. אבל לעיתים קרובות החיילים מתייחסים אלי ולאנשי הצוות שלי כאילו שאנחנו עושים משהו רע. מניסיוני, מחסום הוא מקום שבו הכול יכול לקרות."

ד"ר עבדאלרחים אל-אסי, סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, 2012

מספר תקריות גישה בשנה (ינואר - יולי)

מסוימים מדווחים כי כמנגנון התמודדות שכרו נהגים נוספים, משום שלפלטטינים בעלי תעודות זהות של הגדה המרבית אסור לנהוג בירושלים המזרחית. בנוסף על כך שינו ארגונים מסוימים את נהלי שכירת העובדים שלהם, והם מעדיפים תושבי ירושלים המזרחית או בעלי דרכונים בינלאומיים, היכולים לנוע באופן חופשי בין החלקים השונים של השפ"כ, ובכך הם מצמצמים את אפשרויות התעסוקה של בעלי מקצועות מהגדה המערבית. מעריכים כי עבור חברי ההתאחדות הבינלאומית של סוכנויות פיתוח, סך העלויות הנלוות למכשולים בהגשת סיוע הומניטרי הינו 4.5 מיליוני דולרים ארה"ב בשנה.³⁸

בנוסף על ההשלכות הפיננסיות, גורמות הגבלות הגישה גם לצמצום היקף התוכניות ואיכותן, במיוחד באזורים נידחים, כמו השטחים בעזה שהגישה אליהם מוגבלת, "אזור התפרי" וחלקים אחרים של שטח C. ארגונים מדווחים במיוחד על עיכובים משמעותיים, על שימוש בחומרים תת-תקניים או משומשים לבנייה, ועל אי-היכולת לעקוב אחר פעילויות או לבצע מעקב פיננסי מספיק.

בפברואר 2011 ניהל משרד נציג הקוורטט משא ומתן עם ממשלת ישראל לחתימת הסכם לזירוז היתרים עבור 19 מיזמים בעלי קדימות בשטח C. משרד נציג הקוורטט סייע להשיג את ההיתרים ל-19 המיזמים בעלי הקדימות הללו, שזוהו על ידי הרשיף, וכמה מן ההיתרים אף הונפקו במהלך ארבעת החודשים שנחזו בתחילה לתהליך הזירוז. תהליך זה כלל מתן היתרים לשישה בתי ספר ולחמש מרפאות, שארבעה מהם כבר נבנו ושישה נמצאים כעת בשלבי סיום. בעת השלמתו של דוח זה כבר הושגו היתרים להרחבתם של שבעה בתי ספר. מיזמי תשתית חברתית אלה נעים משיקום בסיסי של בית ספר יסודי באל-מיניה ועד לבניית בית ספר מרכזי של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם מחוץ למחנה הפליטים ג'לזון, העתיד לשרת אוכלוסייה של 1,200 תלמידים.⁵⁸

כן נאלצו ארגונים ליישם מיזמים הומניטריים פחות בני קיימא, במקום להתמקד בפיתוח ארוך טווח. הדוגמאות לכך כוללות אספקה של סיוע במזון בעזה, במקום ביצוע של תוכניות פיתוח חקלאיות, בשל הקושי להכניס לעזה חומרי גלם חקלאיים וקשיי הגישה לחלק מהאדמות החקלאיות בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת.

בנוסף על ההגבלות שמטילה ממשלת ישראל, בעזה קיימים גורמים אחרים המשבשים את פעולתם של ארגונים הומניטריים. עם אלה

נמנים מדיניות הישום מגעים עם רשויות החמאסי של מדינות תורמות מסוימות, לעיתים אפילו ברמה התפעולית, ובקשות מצד החמאס לציות לנהלים המנהליים שלו, כמו תשלום דמי רישום ומנהלה. בשנים האחרונות הפעילו רשויות החמאס לחצים על ארגונים מסוימים כדי שישעו את פעילויותיהם בעזה. כך למשל, בשלהי 2010 נסגר פורום הנוער "שארקי" על סמך האשמות ב"התנהגות לא מוסרית", ומאז לא הצליח לחדש את פעילותו.

- ככוח הכובש, על ישראל לנקוט את כל האמצעים האפשריים לחולל שיפור במצב ההומניטרי, שהוא היוצר את הצורך בסיוע. הסרה מלאה של המצור על רצועת עזה ושיפור גישתם של פלסטינים, הן לאדמות ולמשאבים בגדה המערבית והן לשווקים חיצוניים, הינם אמצעים שישפרו באופן משמעותי את מחייתם של פלסטינים ויצמצמו את הצורך בסיוע.
- בנוסף על כך, ובמקביל לאמצעים שנמנו לעיל, על כל הצדדים לסכסוך לציית למחויבויות המשפטיות הבינלאומיות שלהם, על מנת להבטיח לסיוע ולעובדים הומניטריים גישה חסרת פניות, מהירה בלא שיבושים, כדי שהקהילה ההומניטרית תוכל לבצע את עבודתה באופן אפקטיבי ויעיל ברחבי רצועת עזה והגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית.
- על הרשויות הישראליות לדאוג לכהירות של מערכת ההיתרים והאשרות, לרבות הקריטריונים להנפקת היתרים ואשרות ולמניעתם. בהירות זו כוללת יותר מידע על הנימוקים במקרים של סירוב, בחינה תקופתית של בקשות שנדחו, וצירי זמן ברורים. יש להפוך את מערכת ההיתרים ליותר חסרת פניות, מהירה ונתונה לחיזוי, כך שתאפשר לעובדים הומניטריים, מכל לאום שהוא, לנוע באין מפריע לצורכי עבודתם בתוך השפייכ ובין כל חלקיו.
- בנוסף, קיים צורך שמדינות תורמות תעמודנה בתוקף, במסגרת יחסיהן הדו-צדדיים עם הרשויות הנוגעות בדבר, על שיפור במצב ההומניטרי וכיבוד מפעלים הומניטריים. דרוש מסר ברור ומאוחד כי אמצעים המשבשים הגשת סיוע הומניטרי בעיתו אינם מקובלים. עוד צעד נחוץ הינו אומדן מחדש, מצד המדינות התורמות הנוגעות בדבר, של המדיניות שלהן כלפי החמאס, כדי שסוכנויות הומניטריות יוכלו להגיב אך ורק על סמך צרכים, ולא על סמך שיקולים מדיניים.

בריאות

הזכות לבריאות במשפט הבינלאומי

מדינות שהן צד באמנה זו מכירות בזכות כל ליהנות מרמת הבריאות הגופנית והנפשית הגבוהה ביותר שאפשר להשיגה.

אמנה בינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, סעיף 12

שומה על הכוח הכובש להקים ולהבטיח במלוא מידת האמצעים שברשותו ותוך שיתוף פעולה עם הרשויות הלאומיות והמקומיות, את מוסדות הרפואה ושירותי בתי החולים, את הבריאות וההיגיינה הציבוריות בשטח הכבוש (...) העובדים הרפואיים על כל סוגיהם יורשו למלא את תפקידיהם.

אמנת גינבה הרביעית, סעיף 56

הגבלות הגישה והתנועה, הן הפיסיות והן המנהליות, מסכלות במידה קשה את הגישה לבריאות ברחבי השפ"כ. במיוחד נפגעים מכך מטופלים מרצועת עזה ובעלי תעודות זהות של הגדה המערבית, הזקוקים לטיפול במתקנים רפואיים פלסטיניים בירושלים המזרחית, אשר מספקים שירותי מומחים שאינם זמינים במקומות אחרים בשפ"כ.

2. עזה

להגיש למחלקת ההפניות לטיפול רפואי בחו"ל של משרד הבריאות הפלסטיני בקשת רופא להפניה, לצורך קבלת החלטה בדבר סיוע כספי. למעט הפניות למצרים, שבהן לא נדרשים היתרים ישראלים (אף כי נדרש מספר זהות שמנפיקה ישראל), בכדי לצאת את רצועת עזה דרך מעבר ארז יש להגיש לרשויות הישראליות בקשה להיתר 10 ימים לפני מועד התור. ב-2011 אושרו 89.7 אחוזים מן הבקשות (9,487) שהגישו מטפלים עזתיים לצאת את הרצועה דרך מחסום ארז לצורך טיפול רפואי, לעומת 81.5 אחוזים ב-2010; 7.6 אחוזים (808) מהבקשות עוכבו (לעומת 12.7 אחוזים ב-2010), בקשותיהם של 2.2 אחוזים מהמטופלים להיתר יציאה (237 בקשות) נענו בסירוב (לעומת 5.8 אחוזים ב-2010) ו-197 מבקשים זומנו לחקירה.⁸⁹ חקירות עשויות להביא למתן היתר (אף כי לפעמים לאחר שעבר מועד התור), לסירוב למתן היתר, ומעת לעת אף למעצרו של המבקש. עיכובים וסירוב למתן היתרים עלולים לגרום להרעה

בתי חולים, גרם נזק לסוללות ופגע בתפקודיות של סוגים מסוימים של ציוד רפואי.

הידרדרות זו בשירותי הבריאות היא מן הגורמים התורמים לצורך של משרד הבריאות להפנות מטופלים לטיפול במתקנים רפואיים מחוץ לרצועת עזה, לרבות בירושלים המזרחית, בחלקים אחרים של הגדה המערבית, בישראל, בירדן ובמצרים. ההתפתחויות המדיניות במצרים בשנת 2011 השפיעו לרעה על מספר המטופלים היוצאים את עזה דרך מעבר הגבול ברכיח, שצנח מ-4,329 ב-2010 (24 אחוזים מכלל ההפניות לטיפולים בחו"ל מעזה) ל-3,865 ב-2011 (22 אחוזים).⁸⁸ באופן כללי, הפניות לטיפול רפואי בחו"ל ניתנות במקרים של מחלות מסכנות חיים וקשות, המצריכות טיפולים אונקולוגיים, נירו-כירורגיים, אורתופדיים ואופתלמולוגיים. יותר משליש מהמופנים לטיפול רפואי בחו"ל דרך מחסום ארז הם ילדים.⁸⁸ מטופלים מבוססים הזקוקים לטיפול רפואי מחוץ לעזה נדרשים

עם הגברת ההגבלות שהוטלו על רצועת עזה לאחר השתלטות החמאס ב-2007, הידרדרה מערכת הבריאות בעזה. ההגבלות על כניסת מיכון וחלפים מגבילות את התיקון והתחזוקה של ציוד קיים. בנוסף, מאז 2000, ובמיוחד מאז 2008, בעלי מקצוע בתחום הבריאות - למעט מספר חריגים - מתקשים יותר ויותר לצאת את רצועת עזה לצורך הכשרה מקצועית,⁸⁸ עובדה הפוגעת פגיעה חמורה באיכות הטיפול הרפואי. בשל שילוב של גורמים סובלת עזה ממחסור בתרופות ובמוצרי צריכה רפואיים, וכן ממחסור בציוד רפואי מתפקד. בסוף 2011 אזלו כליל מהמלאי בעזה שלושים ואחד אחוזים מהתרופות החיוניות ו-17.5 אחוזים מהציוד החד-פעמי הרפואי, מחסור שהביא לשיבושים בטיפול בחולי סרטן ובניתוחים אלקטיביים.⁸⁸ גם מחסור בדלק השפיע לרעה על שירותי ההסעה של מקרים דחופים ושל חולים כרוניים. שימוש מרובה בגנרטורים לשעת חירום במהלך הפסקות החשמל התכופות רוקן את עתודות הדלק המוגבלות של

ילד חולה מעזה

מחמד דחיה, פעוט בן חמש מתל א-סולטאן, נשלח לטיפול בבית החולים אוגוסטה ויקטוריה בירושלים לאחר שאובחן כחולה לוקמיה. צופים שהטיפול בו ימשך שלוש שנים, שבמהלכן יצטרך להתאשפז בבית החולים אוגוסטה ויקטוריה לפרקי זמן של עד שלושה חודשים, ואחריהם יחזור לשבועיים של מנוחה בביתו שבעזה.

אימו ואביו של מחמד אינם יכולים ללוותו לטיפולים בירושלים. בקשתו של אביו נענתה בשלילה מנימוקים ביטחוניים, ורק סבתו קיבלה היתר להתלוות אליו. בכל פעם שהיא ומחמד עוברים במחסום ארז, הם נאלצים לעבור שעות רבות של נהלים ביטחוניים מפרכים. סבתו מתארת את מסכת הייסורים שלהם, "כפעם הראשונה שעברנו במחסום ארז, מצבו של מחמד היה קשה מאוד והוא לא היה מסוגל ללכת. שמו אותו בכיסא גלגלים ואנחנו עברנו יחד את השלבים השונים של הבדיקות הביטחוניות. הייתי צריכה להתפשט ולעבור בדיקה גופנית לעיני נכדי הקטן, מה שהיה משפיל מאוד עבורי."

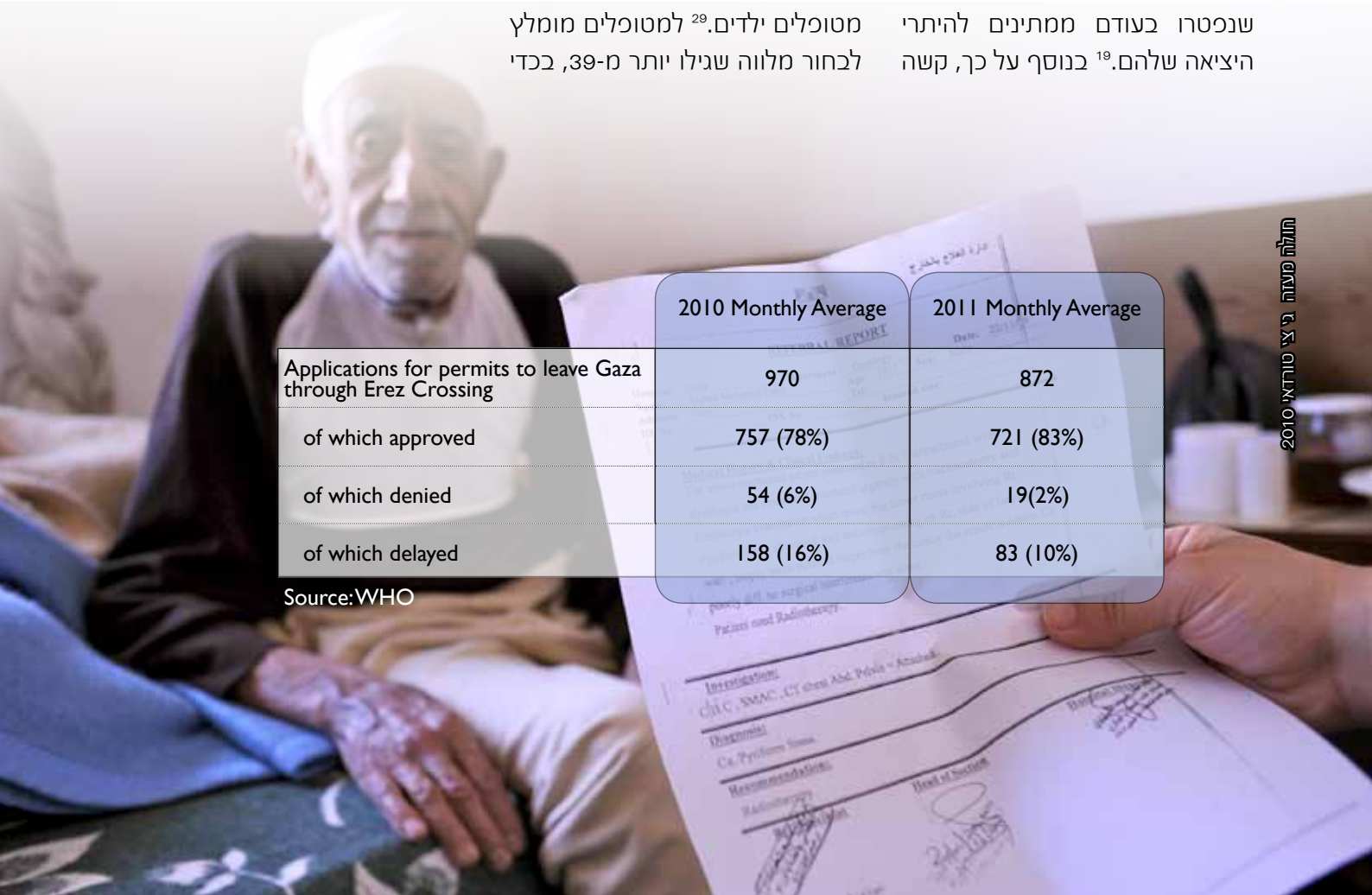
היתרי יציאה מעזה ניתנים רק ליום שבו המטופל יוצא את עזה. בשל כך, מחמד וסבתו נאלצים להישאר בירושלים באופן "בלתי חוקי" כל משך הטיפול שלו, מה שאומר שבכל חודשי הטיפול איש מהם אינו רשאי לצאת מתחומי בית החולים.

להימנע מעיכובים נוספים בטיפול בבקשה; באימהות נוהגים לעיתים לפנים משורת הדין.³⁹

להשיג אישורים לבקשות להיתרים עבור מלווים, עובדה שנודעת לה השפעה שלילית במיוחד על מטופלים ילדים.²⁹ למטופלים מומלץ לבחור מלווה שגילו יותר מ-39, בכדי

במצבו של המטופל: בשנת 2011 דווחו שלושה מקרי מוות (לעומת שישה ב-2011) של מטופלים שנפטרו בעודם ממתנים להיתרי היציאה שלהם.¹⁹ בנוסף על כך, קשה

להימנע מעיכובים נוספים בטיפול בבקשה; באימהות נוהגים לעיתים לפנים משורת הדין.³⁹

	2010 Monthly Average	2011 Monthly Average
Applications for permits to leave Gaza through Erez Crossing	970	872
of which approved	757 (78%)	721 (83%)
of which denied	54 (6%)	19(2%)
of which delayed	158 (16%)	83 (10%)

Source: WHO

בגדה המערבית, מטופלים שאינם מחזיקים בתעודת זהות ירושלמית, לרבות מקרי חירום, נזקקים להיתרים בכדי להגיע לשירותים רפואיים בששת בתי החולים בלא כוונת רווח בירושלים המזרחית המציעים שירותי מומחים. בנוסף על הסטרס והסיכונים הבריאותיים המוגברים הנלווים להגשת בקשה ולהמתנה לאישורה (או לסירוב), היתרים עלולים להיות מונפקים לפרק זמן קצר מכפי שמצריך הטיפול, במיוחד כאשר דרושים תורים או ניתוחים מרובים.⁴⁹ לקטגוריות מסוימות של מחלות כרוניות, כמו מטופלים הזקוקים לדיאליזה וצריכים לנסוע פעמיים או שלוש פעמים בשבוע לבתי חולים בירושלים המזרחית, החלה ישראל להנפיק היתרים לפרקי זמן ארוכים יותר. ברם, כמו בעזה, גם כאן הורים או קרובי משפחה של ילדים חולים עלולים להיתקל בקשיים בקבלת היתרים ללוות מטופלים לירושלים המזרחית. מטופלים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית המחזיקים בהיתרים רשאים לעבור בהסעית מיוחדת של בית החולים, או לחצות ברגל מחסומים הנקובים בהיתר שבידם (כלי רכב בעלי לוחיות רישוי פלסטיניות אינם רשאים להיכנס לירושלים המזרחית), נוהל שמשמעו לעיתים קרובות המתנה ממושכת בתורים צפופים, המחמירה משמעותית את מצוקתם של חולים קשים, קשישים ונכים. אך שלכאורה ניתן אישור לאפשר למטופלים כרוניים בעלי היתרים לפרקי זמן

ארוכים יותר להיכנס לירושלים דרך כל המחסומים, למעשה לא תמיד כיבד הסגל המוצב במחסומים אישור זה.

במקרי חירום רפואיים, פלסטינים המחזיקים בתעודות זהות של הגדה המערבית עלולים להיתקל בקשיים גם כשהם זקוקים להסעה באמבולנסים לבתי חולים בירושלים המזרחית. בשנת 2011 נמנעה גישה ישירה מ-1,040 אמבולנסים של הספק העיקרי של שירותי חירום, אגודת הסהר האדום הפלסטיני, ובלית ברירה הועברו המטופלים בנוהל "גב-אל-גב" (שבו מועבר המטופל מאמבולנס בעל לוחיות רישוי פלסטיניות לאמבולנס בעל לוחיות רישוי ישראליות). במקרים דחופים מאוד יכול המנהל האזרחי הישראלי להרשות כניסה ישירה של אמבולנסים פלסטינים, לאחר תיאום עם סגל הביטחון במחסומים; אגודת הסהר האדום הפלסטינית דיווחה כי ב-54 מקרים (5 אחוזים) במהלך שנת 2011 הותרה כניסה ישירה של אמבולנסים.⁵⁰

מכשולים פיסיים ובירוקרטיים פוגעים גם ביכולתם של עובדי בתי חולים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית, שמספרם מוערך בכ-1,000, להגיע למקומות עבודתם בירושלים המזרחית, עובדה הפוגעת במטופלים. עם הטלתן של ההגבלות המחמירות יותר, ביולי 2008, הורשו עובדי בתי חולים מן הגדה המערבית להגיע לירושלים המזרחית רק

דרך המחסומים הצפופים ביותר, בקלנדיה, זייתון ובית לחם. בשלהי 2011 דווח על הרחבה של קטגוריית העובדים המורשים להשתמש בכל המחסומים, מרופאים בלבד לכל עובדי בתי החולים, אך שעובדים עדיין מדווחים כי הם נתקלים בקשיים במחסומים. העיכובים הממושכים של אנשי סגל במחסומים משבשים את הטיפול במטופלים, לרבות קביעת תורים, ניתוחים ושירותים אחרים בבתי החולים בירושלים המזרחית. מאז 2004 הקלה "רשת בתי החולים בירושלים המזרחית" את הגישה של סגל רפואי הכרחי, ובמידה מוגבלת גם של מטופלים הלוקים במחלות כרוניות, מן הגדה המערבית, באמצעות הפעלת שירות אוטובוסים יומי לבית החולים, יוזמה הכרוכה בעלות נוספת ניכרת.

כמו כן, הרשויות הישראליות ממשיכות ליישם החלטה שאומצה בפברואר 2009, האוסרת על בתי חולים בירושלים המזרחית לייבא ציוד רפואי מספקים בגדה המערבית. החלטה זו יוצרת בעיות לוגיסטיות עבור בתי החולים, והובילה גם לייקור העלויות של ציוד הנרכש מספקים ישראלים.⁵¹ בעקבת השלמת הגדר סביב ירושלים ב-2006, החלה ישראל ליישם חוק האוסר על בתי חולים ובתי מרקחת בירושלים המזרחית לקבל תרופות פלסטיניות המיוצרות בגדה המערבית.

חינוך

מדינות שהן צד באמנה זו מכירות בזכות כל אדם לחינוך... יהא חינוך יסודי חובה וזמין חינם לכל.

אמנה בינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, סעיף 13
הכוח הכובש יקל, תוך שיתוף עם הרשויות הלאומית והמקומיות, את עבודתם התקינה של כל המוסדות המתמסרים לטיפול בילדים ולחינוכם.
אמנת גינבה הרביעית, סעיף 50

מגזר החינוך בשפ"כ סובל משורה של אתגרים: תשתית בתי ספר תת-תקנית ומחסור כרוני בכיתות לימוד; הגבלה על בנייה, הרחבה ושיקום של בתי ספר; וסיכול גישה של מורים ותלמידים למתקני חינוך בשל מכשולים פיסיים, בירוקרטיים ואחרים. גורמים אלה מביאים לעיתים קרובות לשיעורי נשירה גבוהים, להישגים לימודיים ירודים ובמקרים מסוימים לעקירה בכפייה. כן נמשכת גם השפעתו השלילית של הסכסוך המזוין על הזכות לחינוך בשפ"כ, בשל מעשי איבה מזוינים או אלימות אחרת הנובעת מן הסכסוך

פעם בכדי להבטיח את ביטחונם בעת ירי טילים מעזה בידי פלגים פלסטינים חמושים.

הגורמים לשיבושים בלימודים.⁷⁹ בשנת 2011 שובשו גם הלימודים בדרום ישראל שלוש פעמים, כאשר יותר מ-300,000 תלמידים נותרו בכתיים למשך עד שלושה ימים בכל

2. רצועת עזה

הספר או בדרכם אל בית הספר וממנו, וכתוצאה מכך הם מתקשים לעיתים קרובות להגיע לבית הספר, שהלימודים בו נקטעים בשל עימותים בין הצבא הישראלי לאנשי פלגים פלסטינים חמושים בקרבת מקום. בשנת 2011 היו בעזה 14 תקריות שהשפיעו על בתי ספר, לרבות 11 בתי ספר שניזוקו במהלך מעשי האיבה.⁸⁰ פלגים חמושים פלסטינים היו אחראים בשנת 2011 לחמש מתקפות על בתי ספר בדרום ישראל, שבמהלכן נורו מעזה טילים מונחים נגד טנקים וטילים מתוצרת מקומית. אחת המתקפות הללו, שבה נורה טיל נגד טנקים על אוטובוס תלמידים, גרמה למותו של ילד בן 16 ולפציעתו של נהג האוטובוס.

בתוכנית העבודה שלה. בכדי לפצות על המחסור במתקנים חינוכיים, פועלים 80 אחוזים מבתי הספר הממשלתיים ו-95 אחוזים מבתי הספר של סוכנות הסעד והתעסוקה במתכונת של משמרות כפולות, חלקם הגדילו את מספר התלמידים בכיתה ל-50, וחלק מהכיתות שוכנו במבנים זמניים, כמו מכולות.⁸⁰

תלמידים וסגל הוראה במתקני חינוך הממוקמים בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת חשופים לסיכונים בטיחותיים ולמניעת גישה. מתקניהם של שבעה מוסדות חינוך ברצועת עזה ממוקמים בתוך שטח המצוי במרחק 1,500 מטרים מגדר הגבול. בבתי ספר אלה שוהים 4,400 תלמידים בקירוב, בנוסף על 250 אנשי סגל.⁸⁰ ילדים ואנשי סגל יכולים להיחשף לירי במהלך שהותם בבית

הצמיחה הדמוגרפית, מבצעים צבאיים (לרבות מתקפת "עופרת יצוקה" בשנים 2008-2009, שבה נהרסו 18 בתי ספר וגני ילדים ויותר מ-250 ניזוקו), יחד עם המצור, המגביל קשות ייבוא של חומרי בניין, יצרו ברצועת עזה צרכי תשתית אדירים, המשפיעים לרעה גם על מגזר החינוך. מעריכים כי בכדי לענות על צרכים אלה יש לכנות 230 בתי ספר חדשים, לרבות 100 בתי ספר עבור סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, המפעילה 243 בתי ספר שבהם לומדים 219,000 תלמידים. חבילת ה"הקלות" שעליה הכריזה ממשלת ישראל ביוני 2010, הכוללת אישור לכניסת חומרי בניין למיזמים בינלאומיים, אפשרה לטפל רק בחלק מהצרכים הללו: עד עתה קיבלה סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם אישור ל-40 אחוזים מהמיזמים

נטל כספי כבד של עלויות הסעה, ומאלצת ילדים ללכת ברגל מרחק רב על מנת להגיע לבית הספר.⁴⁰¹ את הגישה לבית הספר עלולים לחסום מכשולים פיסיים או איומים והצקות של הצבא הישראלי ומתנחלים.⁵⁰¹ מניעת גישה מביאה לעיתים קרובות לשיעור נשירה גבוה, במיוחד אחרי כיתה ט' ובקרב בנות.

נהרס חלק מבית ספר בדקייקה (נפת חברון).²⁰¹ כמעט 10,000 תלמידים בשטח C החלו את שנת הלימודים 2011/2012 בתוך אוהלים, קרוואנים וכחונים, המספקים להם הגנה מזערית מהחום והקור.³⁰¹ בנוסף, במקרים רבים בתי ספר בשטח C מרוחקים מהקהילה שאותה הם משרתים, עובדה המטילה על משפחות התלמידים

בגדה המערבית, כ-50,000 תלמידים רשומים ב-183 בתי ספר בשטח C,¹⁰¹ שם גורם משטר התכנון המגביל למחסור משמעותי בתשתיות בתי ספר, או לתשתיות לא מספיקות, וחושף בתי ספר לסכנת הריסות. נכון לעכשיו תלויים ועומדים צווי הריסה נגד שישה-עשר בתי ספר בשטח C, ואילו נגד 15 בתי ספר אחרים הוצאו צווי הפסקת עבודה פעילים: ב-2011

גישה לבית הספר

עדות

אבו סאקר הינו נציג הקהילה באל חדידייה, יישוב כפרי בצפון בקעת הירדן. ילדי הכפר נתקלים בקשיי גישה ניכרים בדרכם לבית הספר שלהם בטמון, במרחק 17 ק"מ מאל חדידייה. את דרך העפר, שבה היו הילדים נוסעים בעבר מדי יום לבית הספר בטרקטורים פרטיים, חוסם כעת גידור כביש, וכדי להגיע לבית הספר נאלצים הילדים לנסוע למרחק 45 קילומטרים בדרך עוקפת, כך שאינם יכולים לחזור הביתה כל יום.

אבו סאקר מתאר את הקשיים שעימם מתמודדים ילדיו: "כדי לסיים את הלימודים בבית הספר, הילדים נוסעים לטמון ונשארים שם כל השבוע, ואילו ההורים נשארים בקהילה. מי שמטפל בילדים בעיר הוא אחד הילדים הגדולים יותר. כתוצאה מכך כמעט שאין פיקוח על הילדים, ואין מי שייתן סיוע ועזרה בהכנת שיעורים. יש לי אחד-עשר ילדים בגילים שבין 7 ו-17, שחיים לכד באותה דירה.

למצב נודעת השפעה שלילית על הישגיהם של הילדים בבית הספר. רוב הילדים לא מצליחים בלימודים, או שהם מתגעגעים ורוצים לחזור הביתה. הייתי אומר שכ-50 אחוזים מהילדים נושרים מהלימודים. למעשה, רמת ההשכלה של הדור הנוכחי נמוכה משל הוריהם. אם הכבישים היו פתוחים, והגישה לבית הספר לא הייתה מוגבלת על ידי מחסומים ומכשולים אחרים שמציב הצבא הישראלי, היה קל יותר לרכוש השכלה."

4. ירושלים המזרחית

סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם סיפקה חינוך חינם לקרוב ל-274,000 תלמידים ב-341 בתי ספר יסודיים וחטיבות ביניים בעזה ובגדה המערבית (כולל שבעה בתי ספר של הרש"ף). שני שלישים מבתי הספר הללו עדיין פועלים, במתכונת של משמרות כפולות, לרבות 94 אחוזים מבתי הספר של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם בעזה.

הספר שלהם. ילדים בעלי תעודות זהות ירושלמיות, החיים בשכונות שהגדר מפרידה בין לבין העיר, כמו כפר עקב, נאלצים אך הם לעבור במחסום בכדי להגיע לבתי ספרם.⁶⁰ הגדר מפרידה גם את הקמפוס הראשי של אוניברסיטת אל-קודס מן העיר, והרשויות הישראליות אינן מכירות בתעודות שמעניק המוסד.⁶¹

לעיתים קרובות בבתים שכורים שאינם עומדים בתקני חינוך ובריאות בסיסיים. כתוצאה מכך נאלצים הורים לשלוח את ילדיהם לחלופות בתשלום, פיתרון שנודעת לו השפעה שלילית משמעותית על כלכלת משק הבית. כמו בשטח C, גם בירושלים המזרחית הגבלות איזור והגבלות אחרות מונעות הן בנייה חדשה והן את הרחבתם של מבנים קיימים. כתוצאה מכך, על שישה בתי ספר של ההקדש המוסלמי מאיימים צווי הריסה ואיטום.

ככל שגובר בידודה של ירושלים המזרחית מיתר השפייכ, מורים ותלמידים בעלי תעודות זהות של הגדה המערבית מתקשים יותר ויותר להגיע לבתי ספר בירושלים המזרחית, בשל הגבלות היתרים, מחסומים והגדר. נתונים על בתי הספר של ההקדש המוסלמי מצביעים על כך ש-20 אחוזים מהתלמידים והמורים ו-40 אחוזים מסגל בתי הספר עוברים מדי יום במחסום בכדי להגיע לבתי

בירושלים המזרחית מורכב מגר החינוך מספקים מרובים, הפועלים כמעט בלא תיאום, ומתאפייין בפערים גדולים באיכות החינוך המוצע לתלמידים. אף שהחוק של ישראל עצמה מחייב מתן חינוך ציבורי חינם לכל הילדים שגילם פחות מ-18, פחות ממחצית מאוכלוסיית התלמידים - 42,000 מתוך 88,000 - לומדת בבתי ספר עירוניים.⁶⁰ למרות מגוון הספקים, 4,300 ילדים בקירוב אינם רשומים בשום מוסד חינוכי שהוא.⁷⁰ מבין הרשומים, רבים אינם מצליחים להשלים את לימודיהם התיכוניים, כאשר שיעור הנשירה גבוה במיוחד בקרב בנים בגילים 12-14.

מערכת החינוך בירושלים המזרחית מתאפיינת גם במחסור כרוני בכיתות לימוד, חסר המוערך בכ-1,000.⁸⁰ כיתות הלימוד הקיימות הן לעיתים קרובות לא מתאימות או תת-תקניות - ודבר זה נכון לגבי יותר ממחצית מכיתות הלימוד במערכת החינוך העירונית. תלמידים משוכנים

מים, תכרואה והיגיינה

המצור המתמשך על עזה וההשפעה המצטברת של הגבלות התכנון בגדה המערבית יצרו בקרב האוכלוסיות הפגיעות והחלשות ביותר בשפייכ מחסור בגישה למים ולתברואה, שהן זקוקות לה בדחיפות. בעזה מי הברז אינם בטוחים לשתייה, ולפיכך

למרבית האוכלוסייה אין ברירה אלא לרכוש מי שתייה ובישול ממוכרים פרטיים: בגדה המערבית המחסור במים שכיח, במיוחד בחודשי הקיץ.¹¹¹

זכות אנוש למים מעניקה לכל אדם את הזכות לכמות מספקת של מים בטוחים, ראויים, גישיים ובמחיר שווה לכל נפש, לשימוש אישי וביתי.

הערה כללית 15, האמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות

2. רצועת עזה

רצועת עזה סובלת מבעיות כרוניות הנובעות מאיכות המים הירודה. בין 90 ל-95 אחוזים מהמים מן האקוויפר של עזה אינם עומדים בתקנים הבינלאומיים המקובלים, משום ששפכים ומלחים מחלחלים אל תוכם. תושבי עזה משתמשים בממוצע ב-91 ליטרים מים ביום (ליטר/לנפש/ליום), לעומת 280 הליטרים ביום שבהם משתמשים תושבי ישראל לצריכה ביתית. משקי בית מוציאים עד שליש מהכנסתם על מי שתייה, ש-75 עד 90 אחוזים מהם נרכשים ממקורות פרטיים שאינם כפופים כמעט או בכלל לפיקוח או לבקרת איכות.²¹¹ עיכובים בכניסת חומרים דרך מעבר כרם שלום שהו מספר מיזמים מרכזיים של תשתיות מים ותברואה, ותרמו עוד יותר לחלחול שפכים אל האקוויפר ולזיהום מי השתייה. ההגבלות על אספקת החשמל מנעו את פעולתם של מפעלי טיהור שפכים, ואילו ההגבלות על כניסת החלפים והכימיקלים החיוניים לתפעולם של המפעלים הללו ולעיקור מי השתייה מסכנים עוד יותר את בריאות התושבים.

ב-2011 נכנסו לעזה 2,279 מטענים של חומרים לשיקום ולבנייה של מתקני מים, תברואה והיגיינה. בממוצע, נכנסו לעזה מדי שבוע 44 מטענים, עלייה משמעותית לעומת 19 המטענים בשבוע שנכנסו אליה במחצית השנייה של 2010, וחמשת המטענים בשבוע שנכנסו לפני שמתפיש הכריז על הקלת המצור, ביוני 2010. יחד עם זאת, כשמפרידים את נתוני כניסת החומרים על פי הסוכנויות המיישמות, מסתבר כי 89 אחוזים מחומרי המים, התברואה וההיגיינה שנכנסו לעזה היו מיועדים לקומץ של מיזמים גדולים, שנידונו במשא ומתן אינטנסיבי. כשלא מביאים בחשבון מיזמים בדרג גבוה אלה, מסתבר שמאז יוני 2010 לא נרשמו שיפורים משמעותיים בכניסת חומרי מים, תברואה והיגיינה, וכי גורמים הומניטריים בתחום המים והתברואה עדיין מתמודדים עם קשיים רבים בכל הנוגע לכניסת החומרים הדרושים למיזמים הומניטריים דחופים בעזה.³¹¹

לחופים ולשלל הדיג. את משבר התברואה מחמיר עוד יותר היעדר מתקני שפכים: בעזה מצויים כיום בשימוש כ-40,000 בורות ספינה, שמהם 84 אחוזים מרוקנים באופן ידני על ידי בני הבית, משום שאינם מחוברים לרשת הביוב.⁵¹¹

בטווח הארוך יותר, שאיבת יתר הביאה להידרדרות נוספת באקוויפר ולחדירת מים מלוחים.

רוב המפעלים לטיהור שפכים בעזה סובלים מעומס יתר ועובדים מעבר לקיבולת שלשמה נבנו. כתוצאה מכך, מדי יום מוזרמים ישירות לים כ-89 מיליוני ליטרים של שפכים לא מטהורים או מטוהרים חלקית.⁴¹¹ זיהום מי הים הנגרם עקב כך מהווה סיכון בריאותי ותברואתי פוטנציאלי

הזמינות המוגבלת של מים משפיעה לרעה גם על הגדה המערבית, שם מחזיקה ישראל בשליטה בכל משאבי המים התת-קרקעיים והעיליים, בכניית בארות ובורות מים חדשים וכן בשדרוג של בארות ותשתיות מים קיימות אחרות.⁶¹¹ מיליון בני אדם בקירוב, כ-492 קהילות בגדה המערבית, צורכים או שיש להם גישה ל-60 ליטרים מים לנפש ליום או פחות מכך, נתון נמוך משמעותית מהמלצת ארגון הבריאות העולמי, העומדת על 100 ליטרים לנפש ליום.⁷¹¹ בנוסף על כך, מעריכים כי 313,00 בני אדם מ-113 קהילות אינם מחוברים לרשת מים כלשהי, עובדה המיתרגמת לעלויות עצומות הנלוות לרכישת מים.⁸¹¹

מצב זה עומד בניגוד חריף למשאבי המים העומדים לרשות מתנחלים בגדה המערבית, שצריכת המים שלהם גדולה פי שישה בקירוב מצריכת המים של הפלסטינים. במקרים מסוימים הפערים גדולים

אף יותר: התנחלויות מצפה שלם וקליה צורכות 700 ליטר לנפש ליום בקירוב, בעוד שלכפר הפלסטיני השכן אל גיפתליכ גישה ל-66 ליטרים לנפש ליום בלבד, ואילו הגישה למים בכפרים הפלסטיניים א-נועימה ואל חדידיה הינה ברמת משבר הומניטרי - 24 ו-22 ליטרים לנפש ליום, בהתאמה.⁹¹¹ מצב זה הינו תוצאה של הקצאה מפלה של משאבי מים בין התנחלויות לקהילות פלסטיניות. יתרה מכך, מצבם של אותם בארות ומעיינות הזמינים לפלסטינים מידרדר ככלל, משום שהרשויות הישראליות מונעות מהפלסטינים היתרים להתקנה, שדרוג או הגנה על מקורות המים כדי שאלה יוכלו לספק להם מים בכמויות נאותות, ובה-בעת הן ממשיכות לקדוח בארות מים עמוקות ויעילות יותר לשימושן. הן בנוסף על כך, כשלפלסטינים יש מים בצינורות, אלה מוזרמים בדרך כלל מנקודות מים המיועדות להתנחלויות, אף כי בנפח נמוך יותר.

נקודת ההטיה ממוקמות בדרך כלל בתוך התנחלויות, כך שמתנחלים עלולים לנתק אותן או לסגור את זרימת המים לכפרים פלסטיניים.¹⁰²¹ בנוסף על כך, מכשולים פיסיים בפני תנועת פלסטינים בגדה המערבית - כמו חסמי דרכים, מחסומים והגדר - חוסמים את גישתם של פלסטינים למעיינות, בארות ומקורות מים אחרים, מאלצים פלסטינים לנסוע למרחקים ארוכים, ומונעים ממכילות מים ומכליות לסילוק שפכים להגיע לשטחים מסוימים בשל המרחקים והעלויות המוגדלים. לזמינות מוגבלת של מים ושל הגישה אליהם נודעת השפעה קשה במיוחד על קהילות בדואיות בשטח C, התלויות למחייתן בחקלאות ובמרעה. דוח "הערכה מהירה 2011" של כוח המשימה של קבוצת החירום לענייני מים, תברואה והיגיינה מצביע על כך ש-107 קהילות פלסטיניות (45,659 בני אדם) משלמות יותר

א-נסארייה הינה קהילה חקלאית כפרית בשטח B של נפת שכם. כ-8 בספטמבר 2011 הרסו כוחות ישראלים מצוידים בדחפורים שלוש מהבארות של הכפר. הצבא החרים משאבות, מנועים, מסננים ו-4,000 ליטרים של דלק (במחיר של 7 ש"ח לליטר) והשליך את כלי העבודה של הבעלים אל תוך הבארות. הם לא הראו לאיש מהנוכחים במקום צו הריסה. ההריסה פגעה במחייתן של 350 משפחות.

אמר נגאחה זאיאד, חקלאי מקומי, "אני שותל עגבניות, בצלים, מלפפונים, מלונים, חצילים, פלפלים ועוד הרבה דברים. הכבשים שלנו אוכלים את העלים אחרי שאנחנו אוספים את היבול. עכשיו אין לנו מים, אנחנו לא יכולים לשתול, והכבשים שלנו שותות את מי השפכים מתעלת הביוב הפתוחה. כשנהריסה] קרתה, פשוט עמדתי שם. הרגשתי זעם איום, אבל לא יכולתי לעשות כלום. זה לקח שלוש או ארבע שעות בערך, וקרה ממש מול עיני. אף אחד לא הורשה להיכנס לאזור.

חשבתי על כל החקלאים האחרים שתלויים במים. נפלתי על האדמה ונלקחתי לרופא. אנחנו מוכנים לחיות עם הישראלים ולהתחלק במים שלנו. אני ושני הבעלים האחרים של הבארות החלטנו לבנות עכשיו רק באר אחת, כדי שנוכל להתחלק בעלויות. אבל זה אומר שנפיק פחות מים, ואנחנו יודעים שהישראלים יהרסו שוב את הבארות שלנו, אבל הייתי חקלאי כל חיי. גם אבי וסבי עיבדו את האדמות האלו. עכשיו אנחנו חיים עם זה, ולא מזוז". עדות שנמסרה לתוכנית הליווי האקונומית בפלסטין ובישראל.

WASH WATER SCARCITY VULNERABILITY MAPPING

AS OF JULY 2011

HIGH RISK

13,723 people in 99 communities are considered at high risk of chronic water scarcity; accessing less than 30 LPCPD (Litres per Capita per Day), often paying more than 20NIS/cum, having no network nor adequate water storage and relying on low quality water; these communities are mostly found in Area C.

MEDIUM RISK

296,066 people in 234 communities are considered at medium risk of acute water scarcity; accessing less than 60 LPCPD often having no network connection or a non functioning water supply network, therefore relying on water storage with low to medium quality water. These communities are often found in Area B or C and see a rapid increase of vulnerability over the summer season.

WASH emergency water scarcity distribution response in Massafer Yatta, Autumn 2011. Credit GVC.

Triggers of Water Scarcity:

- I. As a range of restrictions virtually eliminate the possibility of obtaining a building permit in Area "C" for Palestinians, it is nearly impossible to implement mitigation measures which could help increase the resilience of water scarce communities, most of whom are located in Area C. Moreover, the continued demolition of resilience infrastructure, such as water cisterns, further increases the dependency of the most vulnerable communities on water tankering.
- II. Over the last decade, rainfall water catchment has been below average in the West Bank. In 2010-2011, the rainfall registered only 72 % of the historical average at the end of the raining season, with figures below 50% for the Eastern shores of the West Bank. The 2010-2011 shortage in rainfall had immediate impact on water access for vulnerable communities: households have been reported to fill cisterns at only a third of their capacity.
- III. Communities which are not connected to the water network traditionally depend on water tankering. While in 2010, people started purchasing water only in May, in 2011, a quarter of the households in the southern West Bank had already started purchasing water in February, and over half of households had started by mid-April. As the number of months during which households are dependent on water tankering increases rapidly, and as the number of these households keeps rising, the prices for tankered water rises exponentially.
- IV. The limited or non-existent replenishment of the aquifer leaves the springs and wells dry, meaning connected communities will have limited or no access to running water over summer. As a result, they will also have to rely on water tankering, leading to an increase in lines in front of water filling points.

➔ For more information please refer to index on page 32.

Palestinian Communities Average WASH Score Risk of Water Scarcity*

- Community at High Risk
- Community at Medium Risk

Small Pockets

Average WASH Score Risk of Water Scarcity

- ★ Small Pockets at High Risk
- ★ Small Pockets at Medium Risk

■ Governorate Capital

⊗ Checkpoint

--- 1949 Armistice (Green Line)

BARRIER

— Constructed / Under Construction

--- Planned

■ Israeli Closed Military Area

■ Israeli settlement outer limit, municipal boundary, outposts and land cultivated by settlers

■ Area Behind the Barrier

OSLO AGREEMENT

■ Area A

■ Area B

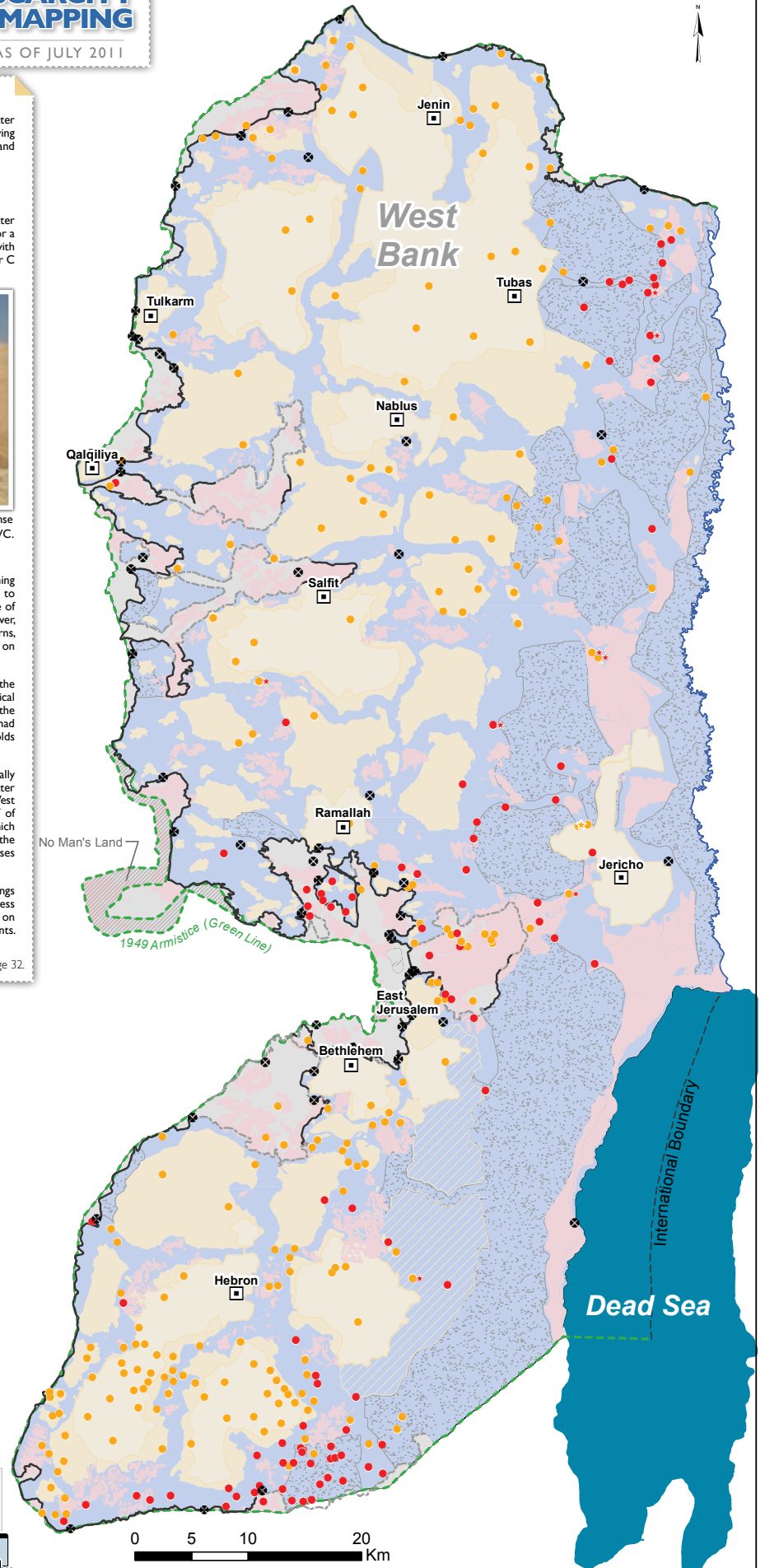
■ Area C

■ "Wye River" Nature Reserves

* Information based on joint assessment collation by WASH Cluster and partner agencies under the framework of the Water Scarcity Task Force in July 2011

Scan it! with QR reader App

מ-20 ש' למטר מעוקב של מים - עובדה המגבילה עוד יותר את גישתן לכמויות מים נאותות - לעומת התנחלויות, המשלמות פחות מ-5 ש' לממ"ק מים באנגלית חסר ממ"ק המוזרמים ברשת המים.

את בעיות הגישה למים החרפו השנה ההריסות המוגברות בגדה המערבית. בשלוש השנים האחרונות חלה הסלמה בהריסות של מבנים הקשורים במים, תברואה והיגיינה, במיוחד בארות ובורות לאגירת מים, כאשר בשנת 2011 נרשמו יותר מ-82 הריסות הקשורות במים,

לעומת 57 ב-2010 ו-10 ב-2009. כשמוסיפים לכך נתונים על הריסות הקשורות בתברואה ועל מספר ההחרמות, מסתבר כי בשנת 2011 פעל המנהל האזרחי הישראלי נגד 134 מתקני מים, תברואה והיגיינה, וכי מאז 2009 נהרסו בסך הכול 218 מתקנים כאלה.¹²¹

בתחום השפכים, רק 31 אחוזים מהפלסטינים בגדה המערבית (למעט ירושלים המזרחית) מחוברים לרשת ביוב, ורק מפעל אחד לטיהור שפכים פועל בתחומיה, משום שהרשויות הישראליות מסרבות

להעניק את ההיתרים או הסיווג הביטחוני הדרושים לבנייה ולהפעלה של תשתיות תברואה וטיהור שפכים.²²¹ כתוצאה מכך, כמעט כל 40-50 מיליוני ממ"ק השפכים הנוצרים מדי שנה בגדה המערבית מגיעים לתעלות ניקוז טבעיות כשפכים לא מטוהרים. קטעים של תעלות פתוחות הם מקור קבוע לזיהום מקורות של בארות מים ואדמה חקלאית, והפכו למקור דאגה חמור בכל האמור בכריאות הציבור והסביבה.³²¹

מזון/מחיה

Bethlehem area, M El Halabi/OCHA, 2012

I. Overview

מדינות שהן צד באמנה זו מכירות בזכות כל אדם לרמת חיים נאותה עבור ועבור משפחתו, לרבות מזון, מלבושים ודיר נאותים, ולשיפור מתמיד בתנאי קיומו (...)

מדינות שהן צד באמנה זו, בהכירן בזכותו הבסיסית של כל אדם להיות מוגן מפני רעב, ינקטו כל אחת לחוד ותוך שיתוף-פעולה בינלאומי, את האמצעים הדרושים, לרבות תכניות מיוחדות.

אמנה בינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, סעיף 11.

קבוצות אוכלוסייה גדולות בשפייכ סובלות מאי-ביטחון תזונתי. הסיבה לכך היא ברובה אובדן מקורות מחיה, אבטלה, ותנועה גישה מוגבלות. ב-2011 סבלו 27 אחוזים מאוכלוסיית השפייכ מאי-ביטחון תזונתי, בנוסף על 14 אחוזים שהיו פגיעים לאי-ביטחון תזונתי, לעומת 33 אחוזים ו-13 אחוזים בהתאמה בשנת 2010.

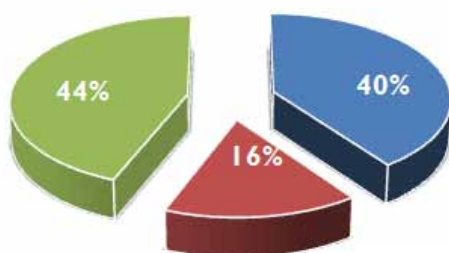
Food Secure	Marginally Secure	Vulnerable to Food Insecurity	Food Insecure
Households with income and consumption above USD 6.76/adult equivalent/day	Households showing either income OR consumption above USD 6.76/adult equivalent/day (not both)	Households showing both income and consumption below USD 6.76 /adult equivalent/day	Households with income and consumption below USD 5.39/adult equivalent/day
OR	OR	EXCEPT	AND
Households with income or consumption between USD 5.39 and USD 6.76 but show no decrease in total food and non food expenditures	Households with both income and consumption between USD 5.39 and USD 6.76 but show no decrease in expenditure patterns	Households showing no decrease in expenditure patterns (categorized as (marginally secure	Households showing a decrease in total, food and non-food expenditures including households unable to further decrease their expenditure patterns

תוכניות הזנה בבתי ספר.⁵²¹ אתגר הביטחון התזונתי המרכזי שעומו מתמודדים משקי בית פלסטיניים - לרבות בעזה בתקופה שבה נאכף המצור בצורה הנוקשה ביותר - הינה עדיין גישה כלכלית למזון בשווקים מקומיים, ולא דווקא זמינותו, הואיל ומרבית משקי הבית הסובלים מאי-ביטחון תזונתי מוציאים יותר

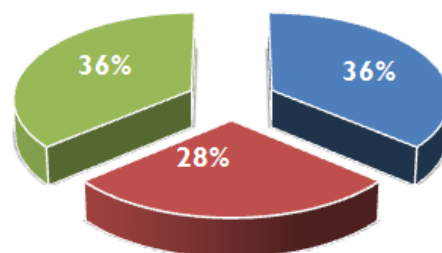
אחוזים ב-2011 (475,000 בני אדם בקירוב), ו-13 אחוזים נוספים ממשקי הבית היו פגיעים לאי-ביטחון תזונתי (לעומת 12 אחוזים ב-2010).¹²⁴ נתונים אלה משמעותיים במיוחד בהתחשב במספר הפלסטינים המקבלים מדי שנה מהאויים סיוע במזון בצורת חבילות של מזונות יסוד, תלושי מזון לקניית מזון או

רמות אי-הביטחון התזונתי הגבוהות ביותר נמצאו בעזה, שם סבלו 44 אחוז מהאוכלוסייה (784,00 בני אדם בקירוב) מאי-ביטחון תזונתי (לעומת 52 אחוזים ב-2010) ו-16 אחוזים נוספים היו פגיעים לאי-ביטחון תזונתי (לעומת 13 אחוזים ב-2010). בגדה המערבית ירד שיעור אי-הביטחון התזונתי מ-22 אחוזים ב-2010 ל-17

רצועת עזה

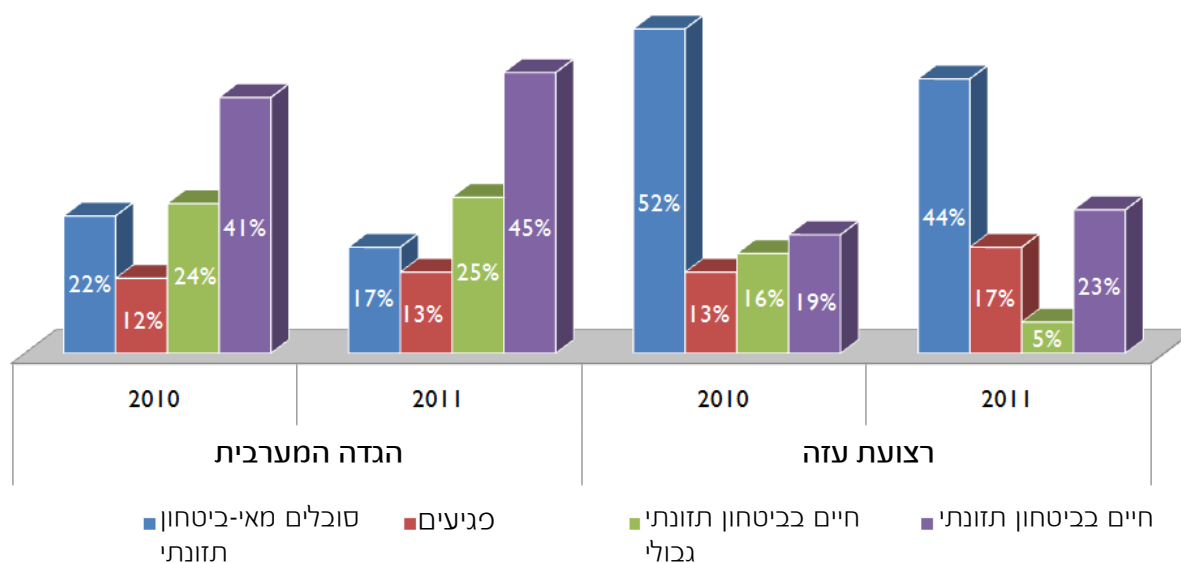

הגדה המערבית

- Secure or marginally secure
- Vulnerable to food insecurity
- Food insecure

השוואה של רמות ביטחון תזונתי 2010-2011

בסופו של דבר, ביטחון תזונתי תלוי במדדי כלכלה ותעסוקה רחבים יותר. לדברי הבנק העולמי, בשנת 2011 נותרה הצמיחה הכלכלית בשפייכ איתנה; במיוחד בעזה, היכן שעל פי ההערכות צמח התמיג בשלושת הרבעים הראשונים של 2011 ב-25.8 אחוזים, לעומת 16.5 אחוזים ב-2010.⁶²¹ בגדה המערבית, לעומת זאת, הייתה הצמיחה הכלכלית בשיעור של 5.8 אחוזים, ירידה לעומת 7.5 אחוזים בתקופה המקבילה ב-2010.⁷²¹

מוגבלת בעזה פוגעות פגיעה קשה בחקלאות, במרעה ובדיג. עלויות תפעול גבוהות, לרבות מים להשקיה ומספוא, מטילות עומס נוסף על החקלאות כמקור מחיה. בגדה המערבית, שטחי אדמה עצומים ודרכים חקלאיות רבות זקוקים לשיקום. בנוסף על כך נשחקת המחיה גם בשל הנזק שמבצעים צבאיים ישראלים גורמים לנכסים חקלאיים, הן כתוצאה מהריסות מבנים שנבנו בלא היתר בשטח C ובירושלים המזרחית, והן כתוצאה מיישור אדמה בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה.

ממחצית מהכנסתם על מזון. את אי-הביטחון התזונתי ניתן לייחס בעיקר למחירים גבוהים ולהיעדר הזדמנויות לתעסוקה בטוחה ולהכנסות גבוהות יותר למשקי הבית, המוחרפים בשל ניצול לקוי של מזון כתוצאה מאיכות ירודה של המים, התברואה וההיגיינה, גישה מוגבלת לשירותי בריאות וירידה באיכות התזונה.

בדרך כלל, אי-ביטחון תזונתי שכיח במיוחד במשקי בית שמחיימת תלויה בייצור חקלאי, הן בגדה המערבית והן בעזה. ההגבלות המתמשכות על גישה לאדמה בשטח C - ובמיוחד לאזור התפר שיוצרת הגדר - ולאדמות בשטחים שהגישה אליהם

נתונים סטטיסטיים - פליטים

70 אחוזים בקירוב מהאוכלוסייה בעזה הינם פליטים (1.13 מיליוני פליטים רשומים). שליש מכוח העבודה בקרב הפליטים בעזה מובטל.

54 מתושבי עזה סובלים מאי-ביטחון תזונתי ו-70 מהפליטים תלויים בסוכנות הסעד ותעסוקה של האו"ם לצורכי המזון היומיומיים שלהם.

בגדה המערבית סבלו בשנת 2011 20 אחוזים מהפליטים מאי-ביטחון תזונתי, לעומת 17 אחוזים בקרב מי שאינם פליטים. בקרב הפליטים, 29 אחוזים מהאוכלוסייה במחנות סובלים מאי-ביטחון תזונתי, לעומת 17 אחוזים מהאוכלוסייה מחוץ למחנות.

בשנת 2011 קיבלו 29 אחוזי משקי הבית של פליטים סיוע ממקורות רשמיים (נתון זה אינו מביא בחשבון סיוע שמספקים ידידים או קרובי משפחה).

ב-60 אחוזים משקי הבית של פליטים שבסיסם במחנות, המקור העיקרי להכנסה מעבודה הינה תעסוקה חלקית או זמנית כשכירי יום.

למרות השיפורים הכלכליים הכוללים נותרו שיעורי האבטלה בשפייכ גבוהים, אף שירדו מ-23.4 אחוזים ברבע הרביעי של 2010 ל-21 אחוזים באותה תקופה ב-2011. בגדה המערבית נותרו שיעורי האבטלה יציבים - 16.6 אחוזים, ואילו בעזה שיעור האבטלה הינו 30.3 אחוזים, אף כי הוא נמוך ב-7 אחוזים משיעורה

ברבע הרביעי של 2010.⁸²¹ למרות הירידה באבטלה, ההשתתפות בכוח העבודה בעזה נותרת נמוכה מאוד: רק 39.5 אחוזים ברבע האחרון של 2011. אבטלת נוער והשתתפות נמוכה של בני נוער בכוח העבודה עדיין מהוות גורם מרכזי לדאגה. בעזה, רק 33 אחוזים מהפלסטינים בגילים שבין 15 ל-29 השתתפו

ברבע הרביעי של 2011 באופן פעיל בכוח העבודה, ו-46.5 אחוזים מהם היו מובטלים. בגדה המערבית מגיעה האבטלה של בני נוער ל-25.8 אחוזים, ושיעור ההשתתפות של בני נוער בכוח העבודה הינו 40.8 אחוזים.⁹²¹

איש עסקים לשעבר תלוי כעת בנדבות מזון

עיאד פרחאת בן ה-48 היה לפניו אדם מוכר ואמיד, שניהל מתפרה באזור התעשייה קרני בעזה והעסיק 50 עובדים. את מוצריו ייצא לחברות בישראל ובארה"ב. היום, בגלל המצור, הוא נאלץ לקבל סיוע במזון בכדי לכלכל את משפחתו.

"אפילו בסיוטים הגרועים ביותר שלי לא חשבתי שאצטרך להיות תלוי בסיוע במזון מתוכנית הסעד והשירותים הסוציאליים של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם," אמר עיאד.

קשייו העסקיים של עיאד החלו עם התערערותו של המצב הביטחוני בעזה. ב-2005, אחרי שרצועת עזה חולקה בעזרת מחסומים בכדי לשלוט בתנועת בני אדם, נאלץ עיאד לשכור בית באזור קרני. המצב נעשה מסובך עוד יותר ב-2006, עם הגברת המצור הישראלי על עזה. מאחר שמעבר קרני נסגר שוב ושוב, לא הצליח עיאד לעמוד בחוזים שלו עם לקוחות בינלאומיים.

בסופו של דבר ביטלה חברה ישראלית את החוזה שלה עימו בשל העיכובים הבלתי פוסקים באספקת הסחורה. מאז הפסיד עיאד את כל כספו ואת העסק שלו. הוא מכר את החברה בכדי לפרוע את חובותיו ולשלם את שכרם של עובדיו. כעת עיאד רשום בתוכנית רשת הביטחון החברתית של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, המספקת מזון וסיוע בכסף מזומן למשפחות הפגיעות והחלשות ביותר ברצועת עזה.

1. מ-236 טילים ב-2012 ל-316 טילים עד 8- בנובמבר 2011. משמר זכויות האדם, "דוח עולמי לשנת 2012", עמי 571.
2. מספר מתקפות בוצעו על ידי מתנחלים המתגוררים בכ-100 מאחזים, התנהלויות לווין קטנות שנבנו בלי הרשאה רשמית, רבות מהן על אדמה בבעלות פרטית פלסטינית. כמה מהמתקפות הללו נועדו להרתיע את הרשויות הישראליות מפירוק המאחזים הללו, במסגרת מה שמכונה "אסטרטגיית תג המחיר".
3. בנוסף על תקרית זו, נהרגו בשנת 2011 שלושה מתנחלים נוספים ו-37 נפצעו.
4. בשנת 2011 נורו מעזה שבעים וחמישה טילי גראד, 292 טילים ו-439 פצצות מרגמה. מתאם פעולות הממשלה בשטחים (מתפי"ש), "ישום מדיניות אזרחית בגדה המערבית וכלפי רצועת עזה, 2011", תקציר, עמי 24. <http://www.mfa.gov.il/NR/rdonlyres/72A0201C-EB02-4291-BA00-81935D8C15D9/0/COGAT2011Summary.pdf>
5. כוח המשימה לענייני הגנה, "האזורים שהגישה אליהם מוגבלת ברצועת עזה", ינואר-דצמבר 2011.
6. הודעת דובר צה"ל, ה-6 באפריל 2011, לקריאה ראו: <http://dover.idf.il/IDF/English/News/today/2011/04/0604.htm>
7. ראו נתוני מעקב "יש דין", "אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית", מרס 2012, http://www.yesh-din.org/userfiles/file/datasheets/LawEnforcement%20data%20sheet%20Heb_March_2012.pdf
8. "בצלם", הודעה לעיתונות, "עלייה חדה במעצרים המנהליים בשנת 2011", ה-21 בפברואר 2012. http://www.btselem.org/hebrew/administrative_detention/20120201_sharp_rise_in_administrative_detention
9. "דוח המעצר החודשי של ארגון אדמיר", ה-1 בפברואר 2012, <http://www.addameer.org/etemplate.php?id=441>
10. ראו חששות שהועלו בידוח של הדווחת המיוחדת של האומות המאוחדות על עצמאות שופטים ועורכי דין, ה-18 ביוני 2010, <http://www.unispal.org/HRC/14/26/Add.1>. <http://www.un.org/UNISPAL.NSF/0/57D00BE6597450FF8525774D0064F621>
11. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "מעקב הומניטרי", אפריל 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2011_05_19_hebrew.pdf
12. ראו טבלאות חודשיות הנכללות ב"מעקב
- ההומניטרי" שמפרסם המשרד לתיאום עניינים הומניטריים.
13. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים בשפי"כ, "תיקון צו צבאי ישראלי משנה את סיווגם של קטינים פלסטינים", "מעקב הומניטרי", אוקטובר 2011.
14. למידע נוסף ראו למשל "עקרונות יסוד לשימוש בכוח ובכלי נשק בידי העוסקים באכיפת חוק", שאומצו על ידי כנס האו"ם השמיני בדבר מניעת פשיעה וטיפול בעבריינים, שנערך בהוואנה, קובה, ב-27 באוגוסט עד ה-7 בספטמבר 1990.
15. ראו למשל "גוף עקרונות להגנה על כל אדם בכל סוג של כליאה או מאסר", שאומץ בהחלטת העצרת הכללית 43/173 מן ה-9 בדצמבר 1988, ויכללי תקן המינימום ליחס לאסירים", שאושרו על ידי המועצה החברתית והכלכלית של האו"ם (בהחלטה XXIV(C663) מן ה-31 ביולי 1957 ובהחלטה LXII)2076 מן ה-13 במאי 1977.
16. חירבת טאג, קהילה בשטח C המונה כ-250 נפשות, חוותה מאז 2005 ארבעה גלים נרחבים של הריסות. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "חירבת טאג: הריסות בהיקף נרחב, בפעם השלישית תוך מעט למעלה משנה", פברואר 2011. עם הקהילות האחרות בשטח C שחוו עקירות בכפייה מרובות בשנת 2011 נמנות אל פארסיה, ערב-ארשאידה וסוסיא. רבות מהקהילות הנפגעות הינן קהילות של פליטים רשומים.
17. בית משפחתם של אמג'ד ואסמע טריאכי ושלוש ילדיהם, בבית חנינא שבירושלים המזרחית, נהרס ב-2009. לעדות המלאה ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "ירושלים המזרחית: בעיות הומניטריות עיקריות", מרס 2011, עמי 40-41. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_jerusalem_report_2011_03_23_web_english.pdf
18. כוח המשימה לענייני מחסה, "דף נתונים מסי 4 לקידום מחסה", ינואר 2012. <http://www.sheltergaza.org:8081/ussd/fr/Gaza%20Shelter%20Fact%20Sheet%204.pdf>
19. בסקר שערך המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, דיווחו עשר מתוך 13 הקהילות שנסקרו כי משפחות נעקרות בכפייה בשל מדיניות שמיישמות הרשויות הישראליות בשטח C. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עקירה בכפייה וחוסר ביטחון בשטח C של הגדה המערבית", אוגוסט 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_area_c_report_august_2011_hebrew.pdf
20. "במקום", "התחום האסור: מדיניות התכנון הישראלית בכפרים פלסטינים
- בשטח C", יוני 2008, עמי 10-9. <http://www.bimkom.org/dynContent/articles/ProhibitedZone1.pdf>
21. בכפר ג'ובת א-דיב שבנפת בית לחם נישאו בשלוש השנים האחרונות כ-15 צעירים המתגוררים כיום מחוץ לכפר. בחילת סכאריא, שגם הוא נמצא בנפת בית לחם, מעריכים כי בעשר השנים האחרונות עזבו כ-50 בני אדם, בעוד שבכפר א-נבי סמואל שבנפת ירושלים עברו לפחות 10 זוגות צעירים לכפרים בשטחי A או B. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עקירה בכפייה וחוסר ביטחון בשטח C של הגדה המערבית", עמי 11, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_area_c_report_august_2011_hebrew.pdf
22. מתפי"ש, "ישום מדיניות אזרחית בגדה המערבית וכלפי רצועת עזה, תקציר לשנת 2011", עמי 20. <http://www.mfa.gov.il/NR/rdonlyres/72A0201C-EB02-4291-BA00-81935D8C15D9/0/COGAT2011Summary.pdf>
23. ראו דף נתונים של המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "ירושלים המזרחית, סוגיות הומניטריות מעוררות דאגה", http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_Jerusalem_FactSheet_December_2011_Hebrew.pdf
24. על פי רישומים עירוניים, בין 2006 לנובמבר 2010 אושרו רק 55 אחוזים מהבקשות לבנייה חדשה בשכונות הפלסטיניות של ירושלים המזרחית. נתונים עירוניים שניתנו למשרד לתיאום עניינים הומניטריים על ידי חבר מועצת העיר ירושלים מאיר מרגלית.
25. "עיר עמים", "מורה נבוכים לסוגיית הריסות בתים במזרח ירושלים", מרס 2009, עמי 4. http://www.ir-amim.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/HomeDemolitionGuideHeb.doc
26. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים: "אל המעיין: ההשפעה ההומניטרית של השתלטות מתנחלים על מעיינות פלסטיניים", מרס 2012. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_springs_report_march_2012_hebrew.pdf
27. אלה כוללות את הכפר יאנון שבאזור שכם (ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עקירה וחוסר ביטחון בשטח C", עמי 16); יישובי מסאפר יאטא בדרום נפת חברון; ואל בקעה שבנפת רמאללה, שם נעקרו בכפייה ביולי 2011 127 בני אדם, מהם 81 ילדים, בשל אלימות מתנחלים. כמו כן ב-2011, תקרית של אלימות מתנחלים בכפר סוסיא שבנפת חברון הביאה לעקירתם בכפייה של תשעה בני אדם.
28. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים,

- אלימות מתנחלים וכינוי מאחזים",
 נובמבר 2009. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_settler_violence_fact_sheet_2009_11_15_hebrew.pdf
 הוערכה על פי התדירות והתכיפות של האלימות שחוותה הקהילה בשלוש השנים הקודמות, ועל פי בידודה הגיאוגרפי של הקהילה.
29. בעקבות פרוטוקול שנחתם ב-1997 בין ישראל לאש"ף, העבירו הרשויות הישראליות את הניהול והשליטה הישירים בכ-80 אחוזים מהעיר חברון, המכונים "H1", לידי הרשות הפלסטינית, ושמרו בידיהן את השליטה ב-20 האחוזים הנותרים משטח העיר, הקרויים "H2".
30. ראו "בצלם", האגודה לזכויות האזרח בישראל, "עיר רפאים: מדיניות ההפרדה הישראלית ודחיקת רגליהם של פלסטינים ממרכז חברון", מאי 2007, http://www.btselem.org/hebrew/publications/summaries/200705_hebron
31. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "המקרה של שיחי ג'ראח, גרסה מעודכנת", אוקטובר 2010, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sheikh_jarrah_factsheet_2010_10_11_hebrew.pdf
32. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "ירושלים המזרחית, סוגיות הומניטריות מעוררות דאגה", מרס 2011, עמ' 58-59, 34-35.
33. בספטמבר 1967 ערכה ישראל מפקד אוכלוסין בגדה המערבית וברצועת עזה. מפקד זה, שבו נרשמו 954,898 פלסטינים, הפך לבסיס לרישום הישראלי של האוכלוסייה הפלסטינית בשטחים אלה. מרשם האוכלוסין לא כלל לפחות 270,000 פלסטינים שנעקרו בכפייה ששת הימים, או ששהו בחייל לצורכי עבודה, לימודים או מסיבות אחרות. על רבים מאלה, כולל כל הגברים בגילים שבין 16 ל-60, נאסר לחזור לשפ"כ ולהגיש בקשה למעמד תושב. משמר זכויות האדם, "שכחו ממנו, הוא לא פה: השליטה הישראלית במעמד התושב של פלסטינים בגדה המערבית ובעזה", פברואר 2012, עמ' 17-19. <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/iopt0212webwcover.pdf>
34. מי שנפגעו מכך היו סטודנטים שסיימו את לימודיהם באוניברסיטאות זרות, אנשי עסקים ועובדים שיצאו לעבוד במדינות המפרץ. עם השנים הורשו לחזור פחות מ-8 אחוזים מכלל אלה שמעמדם בוטל, ובמיוחד אלה שהיו להם קשרים קרובים לרשות הפלסטינית (רש"ף). המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "המעקב ההומניטרי", מאי 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian
35. חלוקה זו לקטגוריות אינה מתיימרת להיות ממצה ואינה כוללת קטגוריות פגיעות אחרות. כך למשל, תושבי הגדה המערבית העוברים להתגורר ברצועת עזה, בכדי להתאחד עם משפחותיהם, מתבקשים לעיתים קרובות לחתום על מסמך שבו הם מוותרים על זכותם לחזור לגדה המערבית.
36. חוק האזרחות והכניסה לישראל, משנת 2003, המסתמך על "סיכונים ביטחוניים", ביטל את ההליכים לאיחוד משפחות בין אזרחי ישראל ותושבי קבע של ירושלים המזרחית לבין בני זוגם ממקומות אחרים בגדה המערבית וברצועת עזה, ואוסר עליהם לחיות עם בני או בנות זוגם בישראל, לרבות ירושלים המזרחית. ב-11 בינואר 2012, ברוב של 6 לעומת 5, דחה בית המשפט העליון הישראלי עתירה שהגישו מספר ארגונים ישראליים לזכויות אדם נגד החוקתיות של החוק.
37. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "ירושלים המזרחית: סוגיות הומניטריות מעוררות דאגה", מרס 2011, עמ' 11-26.
38. מספר זה אינו כולל את הפלסטינים שגורשו לעזה מייד אחרי שחרורם מן הכלא, ולא כאלה שנסעו לעזה מיוזמתם ומאז לא התיירו להם הרשויות הישראליות לחזור לבתיהם.
39. הקטגוריות הכלולות בהגדרה זו הינן יתומים שגילם פחות מ-16 המבקשים להתאחד עם ההורה הנותר בגדה המערבית, נכים קשישים הזקוקים לעזרה של קרוב מדרגה ראשונה בגדה המערבית, וחולים כרוניים הזקוקים לעזרה של קרוב מדרגה ראשונה בגדה המערבית. "גישה", "פירוד משפחות כתוצאה מההפרדה בין רצועת עזה לגדה המערבית", מאי 2010, <http://www.gisha.org/UserFiles/File/safepassage/family.pdf>
40. מאז פברואר 2011 שונה מענם של כ-2,700 תושבי עזה המתגוררים בגדה המערבית. משרד נציג הקוורטט, "דוח לקראת פגישת ועדת הקישור אד-הוק", ה-22 במרס 2012, עמ' 11. <http://www.tonyblairoffice.org/page/-/quartet/documents/OQR%20AHLC%20Report%20March%2021%202012.pdf>
41. ככלל, קהילות בדואיות מתקשות יותר ויותר לשמר את מקורות המחיה המסורתיים שלהן. במקרים רבים שוקעות קהילות הללו בעל כורחן במעגל חובות הולך וגדל, העדרים שלהן מצטמצמים, השווי הכולל של עדריהן פוחת, וצאצאי בעלי החיים הנותרים מיועדים מראש לפירעון חובות קיימים. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עקירה בכפייה וחוסר ביטחון בשטח C של הגדה המערבית", אוגוסט 2011,
- עמ' 14-15.
42. כמו שקרה בחדידיה, בצפון בקעת הירדן, שבה תלמידים עוברים לגור בטמון ושוהים שם בימות השבוע כדי להיות קרובים לבית ספרם, ולהימנע מהתמודדות יומיומית עם הגבלות גישה. יחד עם זאת, בקרב התלמידים הללו נרשם שיעור גבוה של נשירה מהלימודים - המוערך בכ-80 אחוזים. שם, עמ' 18.
43. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "משטר אישורי המעבר בשערי הגדר לאחר ארבע שנים: השפעה על המצב ההומניטרי בצפון הגדה המערבית", נובמבר 2007. http://www.ochaopt.org/documents/OCHA_SpecialFocus_BarrierGates_2007_11_Hebrew.pdf
44. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "ירושלים המזרחית: סוגיות הומניטריות מעוררות דאגה", פרק 4, "הגדר באזור ירושלים". http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_jerusalem_report_2011_03_23_web_english.pdf
45. בדצמבר 2011 הכריז ראש עיריית ירושלים, ניר ברקת, על כוונתו לקדם את העברת השליטה בשכונות של ירושלים המזרחית הנמצאות מעברת הפלסטינית של הגדר מידי עיריית ירושלים לידי הרשות הפלסטינית. מעריכים כי הסבירות שהעברה כזו אכן תתרחש בעתיד הקרוב הינה נמוכה, בשל המעמד המיוחד של גבולות ירושלים (לרבות השטחים הכבושים שסופחו לישראל) בחקיקה הישראלית, שלתיקונם דרוש רוב גדול בכנסת.
46. המרכז הבינלאומי לשלום ולשיתוף פעולה, "הגדר בירושלים: סקר בדבר השפעתה של גדר ההפרדה בירושלים", 2009, עמ' 17.
47. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עזה על הקצה: דוח על המצב ההומניטרי המידרדר ברצועת עזה", אוקטובר 2004. http://www.ochaopt.org/documents/GazaonEdge_Eng.pdf
48. 3,040 מחסים בקירוב נהרסו בין 2011 ל-2008. 2,306 מחסים נוספים נהרסו במהלך מצע "עופרת יצוקה". סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, "עובדות מהירות על שיקום מחסים שמבצעת סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם עבור פליטים פלסטינים בעזה", ה-30 בינואר 2012.
49. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים בשפ"כ, "נצורים: ההשפעה ההומניטרית של שתי שנות מצור על רצועת עזה", אוגוסט 2009. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_blockade_special_focus_hebrew.pdf
50. מגזר מחסה, עזה, "דף נתונים לקידום מחסה", ה-4 בינואר 2012. <http://>

- בגלים שבין 18 ל-40 נדרשים להשיג מהרשויות המצריות אישור ביטחוני, שקשה להשיגו בעיקר משום שבעזה אין נציגות מצרית.
69. לדברי מתכ"ש, בשנת 2011 הייתה עלייה של 35 אחוזים במטענים לעומת שנת 2010, 54,083 לעומת 38,868. מכתב ממתכ"ש למשרד לתיאום עניינים הומניטריים, 23 במאי 2012.
70. מתאם פעולות הממשלה בשטחים (מתכ"ש), "ישום מדיניות אזרחית בגדה המערבית וכלפי רצועת עזה, תקציר לשנת 2011". עמ' 28. <http://www.mfa.gov.il/NR/rdonlyres/72A0201C-EB02-4291-BA00-81935D8C15D9/0/COGAT2011Summary.pdf>
71. מספר מיזמים של האו"ם שסוכמו במסגרת תוכנית העבודה לעזה, בשווי 356 מיליון דולרים ארה"ב, טרם הוגשו לאישור הרשויות הישראליות.
72. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "ההשפעה ההומניטרית של ההתאמות בניהול המצור על רצועת עזה", מרס 2011, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_special_easing_the_blockade_2011_03_hebrew.pdf
73. שטח זה כולל שטח אסור (No-go zone) במרחק של עד 300 מטרים מהגדר, ושטח "סיכון גבוה" במרחק של עד 1,000-1,500 מטרים מהגדר.
74. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים ותוכנית המזון העולמית, "בין הגדר לסדן", אוגוסט 2010, עמ' 5. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_special_focus_2010_08_19_hebrew.pdf
75. ארגון המזון והחקלאות, "הצעה של ארגון המזון והחקלאות להרחבת אזור הדיג בעזה משלושה לשמונה מיילים ימיים לפחות", יולי 2011.
76. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים ותוכנית המזון העולמית, "בין הגדר לסדן", אוגוסט 2010, עמ' 5. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_special_focus_2010_08_19_hebrew.pdf
77. שם.
78. ראו למשל סעיפים 4 ו-12(3) של האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות.
79. ראו "גישה", http://www.gisha.org/item.asp?lang_id=en&.id=1505
80. http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2010/Prime_Minister_Office_statement_20-Jun-2010.htm
81. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "מכשולים בדרך: אתגרים בהגשת סיוע
- www.sheltergaza.org:8081/ussd/fr/Gaza%20Shelter%20Fact%20Sheet%204.pdf
60. הבנק העולמי העריך שאם יתירו הרשויות הישראליות לפלסטינים גישה ל-50,000 דונמים של אדמה שאינה מעובדת כיום, ובמקביל יקלו הגבלות אחרות (לרבות הגבלות על תנועה במחסומים ועל גישה למים), צעדים אלה עשויים להביא ליצור הכנסות בשווי מיליארד דולרים בשנה. הבנק העולמי, "יסודות המדינה הפלסטינית העתידית: צמיחה ומוסדות בני קיימא", דוח מעקב כלכלי לעדת הקישור אד-הוק (ה-21 בספטמבר 2010), עמ' 15.
61. כרגע משמשת מערכת "תיאום מוקדם" לצורך גישה של חקלאים המתגוררים בכ-90 קהילות וכפרים פלסטינים לאדמות בתוך 55 התנחלויות ומאחזים או בקרבתם. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עדכון גישה ותנועה בגדה המערבית", אוגוסט 2011, עמ' 30. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_movement_and_access_report_august_2011_hebrew.pdf
62. במכתב למשרד לתיאום עניינים הומניטריים, מן ה-17 במרס 2011, הצדיקה ממשלת ישראל את משטר הגישה החדש, המכונה בדרך כלל בשם "המצור", כחלק ממסע "לחימה כלכלית" נגד החמאס.
63. הוועד הבינלאומי של הצלב האדום, "הסגר על עזה: לא עוד שנה", ה-14 ביוני 2010. <http://www.icrc.org/documents/update/palestine-update-140610.htm>
64. פריטים שניתן לעשות בהם שימוש אזרחי וצבאי גם יחד.
65. ביוני 2007 נסגר מעבר קרני, ששימש עד אז מעבר הסחורות הראשי, והותיר בשימוש רק רצועת מסוע אחת שפעלה באופן חלקי לשינוע דגנים ומספוא, ומאז קיץ 2010 גם חצץ, עד לסגירתה במרס 2011. מעבר סוכה, ששימש בעיקר להעברת חומרי בניין, נסגר ב-2008, ומעבר נחל עוז, שדרכו הועבר דלק לרצועת עזה, נסגר ב-2010.
66. מסמך רשמי ששוחרר לכרסום אחרי עתירה מתוקף חוק חופש המידע מצוין 16 קטגוריות של בני אדם הזכאים להיתר יציאה מעזה וכניסה לישראל או לגדה המערבית. אלה כוללות, בין היתר, מטופלים הזקוקים לטיפול מציל חיים, סוחרים, קרובים מדרגה ראשונה של חולים קשים, עיתונאים ועובדי ארגונים בינלאומיים.
67. נתון זה כולל 15,337 יציאות וכניסות של סוחרים פלסטינים מרצועת עזה לישראל במשך שנת 2011. מכתב ממתכ"ש למשרד לתיאום עניינים הומניטריים, 23 במאי 2012.
68. בכדי שיוורשו להיכנס למצרים, גברים
51. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, תוכנית המזון העולמית, "בין הגדר לסדן: ההשפעה ההומניטרית של ההגבלות שמטילה ישראל על גישה לאדמות ולים ברצועת עזה", אוגוסט 2010. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_special_focus_2010_08_19_hebrew.pdf
52. Save the Children UK, "דף נתונים: אזור החיץ בעזה", אוקטובר 2009. http://reddot.savethechildren.org.uk/en/docs/English_Gaza_Fact_Sheet_and_Citations.pdf
53. אלה כוללים 60 מחסומים מאוישים באופן קבוע (למעט מחסומים על הקו היהודי), 26 מחסומים חלקיים (המאוישים על פי צורך) ו-43 מכשולים פסיים לא מאוישים, לרבות חסמי דרכים, תלויות עפר, קירות עפר, שערי דרך, גידורי כביש ותעלות. גם בין העיר העתיקה של חברון ליתר העיר מפרידים 122 מכשולים, שרובם כלולים במספר שצוין שלעיל. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עדכון תנועה וגישה בגדה המערבית", אוגוסט 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_movement_and_access_report_august_2011_hebrew.pdf
54. למערכת זו מיתוסים מחסומי פתע, שבתדירותם החודשית ניכרה עלייה של 19 אחוזים, מ-416 ב-2010 ל-493 ב-2011.
55. 54 שם.
55. ב-2011 התכצעה רוב הבנייה מצפון-מערב לכת בית לחם, והייתה בעיקרה העתקות תוואי שעליהן הורה בית המשפט הגבוה לצדק הישראלי. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עדכון בנושא הגדר" יולי 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_barrier_update_july_2011_hebrew.pdf
56. בקשות רבות נדחות מ"סיבות ביטחוניות" או בטענה של חוסר ראיות מספיקות ליקשר לאדמה, ונתונים אלה אינם משקפים את מי שחדלו להגיש בקשות להיתרים, משום שנואשו מן הסירובים החוזרים ונשנים, או אחרים המסרבים באופן עקרוני להגיש בקשות.
57. למידע נוסף ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "עדכון בנושא הגדר", יולי 2011, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_barrier_update_july_2011_hebrew.pdf
58. 12 המחסומים הנוותרים משמשים ישראלים, נתינים בינלאומיים ופלסטינים המחזיקים בתעודות זהות ירושלמיות.
59. ראו http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_jordan

- www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2011_08_19_hebrew.pdf
103. הודעה לעיתונות מטעם קרן החירום הבינלאומית של האומות המאוחדות לילדים (יוניצ'ף), "יותר ממיליון חוזרים ללימודים בשטח הפלסטיני הכבוש", ה-4 בספטמבר 2011. כ-31 אחוזים בקירוב מבתי הספר בשטח C לא היו ב-2010 מתקני מים ותברואה נאותים. Save the Children, "דף נתונים: זכותם של ילדים לחינוך בעת סכסוך מזוין", אוקטובר 2011.
104. בתרגיל מיפוי שערכו Save the Children, יוניצ'ף ומשרד החינוך והחינוך הגבוה בקרב 113 קהילות בגדה המערבית, רבות מהן בשטח C, דיווחו כ-15% מהקהילות כי תלמידים ובני נוער נאלצים ללכת בדרכם לבית הספר בדרכים עמוסות או מסוכנות. שם.
105. כ-31% מאותן 113 קהילות דיווחו כי תלמידי בתי ספר, בני נוער ומורים נאלצו לעבור במחסום צבאי אחד או יותר בכדי להגיע לבתי ספרם. ברבע מהקהילות (26 מתוך 101) חוו תלמידים, בני נוער ומורים הצקה ואו אלימות מידי כוחות צבאיים או כוחות ביטחון ישראלים, בדרכם אל בית הספר או ממנו. מספר גבוה מעט יותר (28 מתוך 101) דיווחו על אלימות מתנחלים. שם.
106. 26,000 תלמידים נוספים לומדים ב־בתי ספר מוכרים שאינם רשמיים, ו-20,000 מתחלקים בין בתי ספר פרטיים, בתי ספר של ההקדש המוסלמי ובתי ספר של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם. "עיר עמים" והאגודה לזכויות האזרח בישראל, "מערכת החינוך בירושלים המזרחית - המשך מעקב שנתי", אוגוסט 2011. <http://www.acri.org.il/he/wp-content/uploads/2011/08/EJEducation0811.pdf>
107. שם.
108. מבקר המדינה, "דוח שנתי 59כ"ב", מאי 2009, מובא ב"עיר עמים" והאגודה לזכויות האזרח בישראל, "מערכת החינוך בירושלים המזרחית - המשך מעקב שנתי", ספטמבר 2011.
109. במחנה הפליטים שעפט, שגם אותו מבודדת הגדה, הבעיה הריפה כחות משום ששם מספקת סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם את מרבית מתקני החינוך.
110. למידע נוסף על מצב החינוך בירושלים המזרחית, ראו המשרד לתיאום נתונים הומניטריים, "ירושלים המזרחית: בעיות הומניטריות עיקריות", מרס 2011, פרק 5. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_jerusalem_report_2011_03_23_web_english.pdf
111. קבוצת העבודה לטיפול חירום בענייני מים, תברואה, והיגיינה, "צמא לצדק: הפניות של מטופלים מרצועת עזה לטיפול רפואי בחו"ל", דצמבר 2011, http://emro-prod.who.int/images/stories/palestine/documents/WHO_update_on_referral_of_Gaza_patients_December_2011.pdf
101. הודעה לעיתונות מטעם קרן החירום הבינלאומית של האומות המאוחדות לילדים (יוניצ'ף), "יותר ממיליון חוזרים ללימודים בשטח הפלסטיני הכבוש", בתי הספר ממשיכים להיאבק על קיומם בשטח C של הגדה המערבית", ה-4 בספטמבר 2011. http://www.unicef.org/infobycountry/media_59706.html
102. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "מעקב הומניטרי", יולי 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_special_report_2011_03_23_web_english.pdf
- הומניטרי בשטח הפלסטיני הכבוש", מאי 2010. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_special_focus_2010_05_27_hebrew.pdf
82. ההתאחדות הבינלאומית של סוכנויות פיתוח (AIDA) הינה גוף חברים וכיום לתיאום המיועד לארגונים לא ממשלתיים ללא כוונת רווח, החולקים עניין משותף בקידום של פיתוח נאות ותוכניות הומניטריות בשפ"כ.
83. ההתאחדות הבינלאומית של סוכנויות פיתוח, "הגבלת סיוע", יוני 2011, <http://www.aidajerusalem.org/userfiles/2011060832123.pdf>
84. שם.
85. משרד נציג הקוורטט, "דוח לקראת הישיבה של ועדת הקישור אד-הוקי", ה-22 במרס 2012, עמ' 9. <http://www.tonyblairoffice.org/page/-/quartet/documents/OQR%20AHL%20Report%20March%2021%202012.pdf>
86. ארגון הבריאות העולמי, "מחסומים כפני זכותם של פלסטינים לגישה לשירותי בריאות בשפ"כ", (דוח שיתכרסם במהלך שנת 2012).
87. עדכון של ארגון הבריאות העולמי, "גישה לתרופות חיוניות ולפריטים חד-פעמיים ברצועת עזה 2011", ינואר 2012. http://www.emro.who.int/palestine/reports/WHO_Zero_stock_drugs_disposables_Jan_012.pdf
- בתרופות חיוניות וכפריטים חד-פעמיים בעזה הינו בעיה כרונית, הנובעת משילוב של בעיות תקציביות שעימן מתמודד משרד הבריאות ברמאללה, היעדר תיאום בין הרשויות בגדה המערבית ובעזה בשל סוגיות מדיניות פנימיות, חילופי גברי בקרב עובדי בית המרקחת המרכזי בעזה, וכן פיגור בירוקרטי ופיגור בתובלה בשרשרת הרכש והאספקה.
88. אף שהובחנו מספר הבדלים בין סך המטופלים החודשי לשנתי, ובין משרדי הפניות לטיפול חו"ל בגדה המערבית ובעזה, כל המקורות משקפים ירידה חדה בהפניות לטיפול חו"ל דרך רפיח. הנתונים הכוללים שהובאו כאן הם על פי הנתון השנתי ממשרד הבריאות בעזה, שהתקבל בינואר 2012 והוא שונה במעט מהנתונים הכוללים החודשיים לשנת 2011, שהתפרסמו בדוח החודשי של ארגון הבריאות העולמי: "הפניות של מטופלים מרצועת עזה לטיפול רפואי בחו"ל", דצמבר 2011, http://emro-prod.who.int/images/stories/palestine/documents/WHO_update_on_referral_of_Gaza_patients_December_2011.pdf
89. ארגון הבריאות העולמי, "מחסומים כפני זכותם של פלסטינים לגישה לשירותי בריאות בשפ"כ".
90. דוח חודשי של ארגון הבריאות העולמי:

זכויות הפלסטינים למים ולתברואה",
http://www.ewash.org/en/?v_iew=79YOcyonNs3Du69tjVnyyumuIu1jfxPKNuunzXkRpKQN7JpiMTTTG

112. בסקר הרצה, שבדק דגימות אקראיות של משקי בית וספקים, נמצא ב-22 מתוך 27 אזורים שנדגמו בעזה זיהום חיידקי במי שתייה שסיפקו מוכרים פרטיים. "הליך הפנייה המשולבת לשטח הפלסטיני הכבוש 2012", עמ' 39. http://www.ochaopt.org/documents/ochaopt-cap_2012_full_document_english.pdf

113. כוח המשימה לענייני מים, תברואה והיגיינה, "עדכון שנתי 2011".

114. ביולי 2009 דיווח ארגון הבריאות העולמי כי דגימות מים שנלקחו מ-7 אזורי חוף נפרדים ברצועת עזה היו מזהמות בחיידקי קולי צואתיים ובחיידקי סטרפטוקוקוס צואתיים. ארגון הבריאות העולמי, "המצב הביולוגי של מי הים ברצועת עזה", יולי 2009.

115. סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, "מחקר מסע הרצה בנושא מים ובריאות", יולי 2011.

116. הסכמי אוסלו מקצים לפלסטינים רק 25 אחוזים מן "הפוטנציאל המוערך" של אקוויפר ההר שמתחת לגדה המערבית: את היתרה שואבת ישראל. קבוצת העבודה לטיפול חירום בענייני מים, תברואה, והיגיינה, "צמא לצדק".

117. מבין אלה, 50,000 בני אדם (ב-151 קהילות) פגיעים במידה קריטית, משום שיש להם גישה לפחות מ-30 ליטרים לנפש ליום. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים בשפ"כ, "הליך הפנייה המשולבת 2012", והמשרד לתיאום

עניינים הומניטריים, "דף נתונים הומניטריים על שטח C של הגדה המערבית", יולי 2011. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_Area_C_Fact_Sheet_July_2011_hebrew.pdf

118. קהילות התלויות במים מובלים במיכליות משלמות על כל ליטר עד 400% יותר מאלו המחוברות לרשת המים. שם.

119. אל חאק, קבוצת העבודה לטיפול חירום לענייני מים, תברואה והיגיינה, "ההפרות שמפירה ישראל את האמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, בכל האמור בזכות האנושית למים ולתברואה בשטח הפלסטיני הכבוש", ספטמבר 2011. http://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/docs/ngos/EWASH-AI-Haq_Israel_CESCR47.pdf

120. שם.

121. כוח המשימה לענייני מים, תברואה והיגיינה, "עדכון שנתי 2011".

122. כוח המשימה לענייני מים, תברואה והיגיינה, "צמא לצדק", 2011.

123. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, "הליך הפנייה המשולבת 2012".

124. תוכנית המזון העולמית, ארגון המזון והחקלאות, סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם, הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה, "סקר ביטחון חברתי-כלכלי ותזונתי", 2011, ממציאים ראשוניים.

125. בשנת 2011 סיפקה סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם סיוע במזון לעד 714,000 פליטים בעזה, נתון המהווה כמעט 50 אחוזים מכלל האוכלוסייה, ושני שלישים מאוכלוסיית הפליטים בעזה. בגדה המערבית סיפקה סוכנות

הסעד והתעסוקה של האו"ם בשנת 2011 מזון ל-10,070 משפחות (5,556 משפחות במסגרת תוכנית הסיוע של סוכנות הסעד והתעסוקה עצמה ו-4,514 משפחות במסגרת תוכנית הסיוע במזון המשותפת של תוכנית המזון העולמית וסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם למען קהילות בדואים ורועים בשטח C). בשנת 2011 סייעה תוכנית המזון העולמית ל-351,132 מוטבים בגדה המערבית ול-313,929 מוטבים ברצועת עזה, הן בסיוע במזון והן בתלושים.

126. הבנק העולמי, "קיפאון או התחדשות? העתיד

הכלכלי הפלסטיני, דוח מעקב כלכלי לוועדת הקישור אד-הוק", ה-21 במרס 2012, עמ' 16. <http://siteresources.worldbank.org/INTWESTBANKGAZA/Resources/WorldBankAHLCreportMarch2012.pdf>

"את התאוששות בעזה ניתן לייחס לשילוב של הזרמת סיוע והקלת ההגבלות על כניסת סחורות מישראל - אף שחשוב לזכור שמצבו של תושב עזה הממוצע היום גרוע מכפי שהיה בשנות התשעים המאוחרות". שם, עמ' 5.

127. "... בשל הירידה בתמיכה מהמדינות התורמות, יחד עם אי-הוודאות כתוצאה מן המשבר הפיסקאלי ברשות הפלסטינית, וכן העדר הקלה משמעותית חדשה בהגבלות הישראליות". שם, עמ' 17.

128. "חלק ניכר מירידה זו נובע מעלייה בשכירה על ידי מיזמים בפיקוח מדינות תורמות, שגברה לאחר ההקלה בהגבלות הישראליות באמצע 2010". שם, עמ' 18.

129. שם.

עסקת החרוץ, סביב אל חלופי / המשרד לתאום עיתים חסותסריים 2011

האומות המאוחדות
המשרד לתאום עניינים הומניטריים - OCHA
השטח הפלסטיני הכבוש

ת.ד. 38712
מזרח ירושלים 91386
www.ochaopt.org

טל': +972 (0)2 582 9962
פקס: +972 (0)2 582 5841
ochaopt@un.org